

Riksdagens protokoll

2007/08:64

Torsdagen den 14 februari

Kl. 12.00 – 17.18

Protokoll
2007/08:64

---

1 § Avsägelse

Tredje vice talmannen meddelade att *Catharina Elmsäter-Svärd* (m) avsåg sig uppdragen som ordförande och ledamot i arbetsmarknadsutskottet, att *Tomas Eneroth* (s) avsåg sig uppdragen som vice ordförande och ledamot i socialförsäkringsutskottet, att *Hillevi Engström* (m) avsåg sig uppdraget som ledamot i justitieukskottet och att *Veronica Palm* (s) avsåg sig uppdraget som ledamot i utrikesutskottet.

Kammaren biföll dessa avsägelse.

2 § Anmälan om kompletteringsval till utskott och riksbanksfullmäktige

Tredje vice talmannen meddelade att Socialdemokraternas riksdagsgrupp på grund av uppkomna vakanser anmält Veronica Palm som ledamot i socialförsäkringsutskottet, Tomas Eneroth som ledamot i näringsutskottet och Pär Nuder som suppleant i riksbanksfullmäktige.

Tredje vice talmannen meddelade vidare att Moderata samlingspartiets riksdagsgrupp på grund av uppkommen vakans anmält Hillevi Engström som ledamot i arbetsmarknadsutskottet.

Tredje vice talmannen förklarade valda till

ledamot i socialförsäkringsutskottet
Veronica Palm (s)

ledamot i näringsutskottet
Tomas Eneroth (s)

3 § Meddelande om preliminär plan för kammarens sammanträden

Tredje vice talmannen meddelade att en preliminär plan för kammarens sammanträden våren 2008 med voringstider delats ut till kammarens ledamöter.

4 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2007/08:350

Till riksdagen

Interpellation 2007/08:350 Offentlighetsprincipen och kungahuset
av Hillevi Larsson (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 11 mars 2008.

Skälet till dröjsmålet är andra åtaganden som inte har gått att ändra på.

Stockholm den 8 februari 2008

Finansdepartementet

Anders Borg (m)

Enligt uppdrag

Lilian Wiklund

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2007/08:352

Till riksdagen

Interpellation 2007/08:352 Höjningen av kungens apanage
av Hillevi Larsson (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 11 mars 2008.

Skälet till dröjsmålet är andra åtaganden som inte har gått att ändra på.

Stockholm den 8 februari 2008

Finansdepartementet

Anders Borg (m)

Enligt uppdrag

Lilian Wiklund

Expeditions- och rättschef

Till riksdagen

Interpellation 2007/08:377 Barnfrid

av Monica Green (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 4 mars 2008.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Stockholm den 5 februari 2008

Socialdepartementet

Göran Hägglund (kd)

Enligt uppdrag

Marianne Jenryd

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2007/08:381

Till riksdagen

Interpellation 2007/08:381 Psykvården

av Elina Linna (v)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 4 mars 2008.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Stockholm den 7 februari 2008

Socialdepartementet

Göran Hägglund (kd)

Enligt uppdrag

Marianne Jenryd

Expeditions- och rättschef

5 § Aktuell debatt: Fiskeripolitiken

*Aktuell debatt:
Fiskeripolitiken*

Anf. 1 WIWI-ANNE JOHANSSON (v):

Fru talman! När nu allt fler har insett hur hotade delar av vårt fiskebestånd är, inte minst torsk och ål som är mycket nära en total kollaps, känns det väldigt angeläget att vi i dag får en möjlighet att debattera och diskutera hur vi i Sverige kan komma till rätta med överfisket, för att inte säga rovfisket, i haven. Vi behöver diskutera vad som kan göras för att stoppa den miljökatastrof som pågår.

Jag är medveten om att det verkligen inte bara är en svensk angelägenhet och att vi inte har full kontroll över fiskeripolitiken inom EU. Men det kan i alla fall inte betyda att vi kastar in handduken och säger att regler från EU tyvärr tvingar oss till det ena eller det andra eller förhindrar oss att göra något åt torskbeståndet i Kattegatt till exempel, ett torskbestånd som enligt forskare är mycket nära den kollaps som drabbade jordens allra största torskbestånd.

Jag tänker då på torskbeståndet i Newfoundland. Exemplet Newfoundland förskräcker. Först 1992, när fångsterna var nere i 2 000 ton om året jämfört med 800 000 ton på 60-talet och skadan redan var skedd, infördes ett förbud mot att fiska torsk. Men då var det ju för sent. Torsken i Newfoundland har ännu inte återhämtat sig, och det är drygt 15 år

sedan. 40 000 jobb försvann i Kanada. Vi ser liknande tecken i dag i Kattegatt, men vi vill väl inte att historien ska upprepa sig.

Det allvarliga läget för fisken vittnar om att vi politiker i alldeles för liten utsträckning har tagit frågan på allvar. Jag hoppas att vi alla här i dag kan vara överens om att vi aldrig mer blundar för vad som håller på att hända och att vi tar en riktig debatt om fiskeripolitiken.

Anf. 2 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! Utfiskningen av våra hav är hotande och oroande. Det väcker starka känslor hos många. För svenska folket är det viktigt att våra fiskebestånd vårdas. Samtidigt är vi många som till exempel vill ha en levande skärgård, med aktiva fiskare. Jag är därför glad att den här debatten har initierats i dag, där vi får diskutera fiskefrågorna.

Jag kan konstatera att vi i Sverige nu har en regering som har ett tydligt mål med fiskepolitiken, men som också har en tydlig strategi för hur vi ska nå fram till detta mål. På ett år, påstår jag, har vi åstadkommit mer än vad den tidigare regeringen gjorde under hela förra mandatperioden, kanske rent av under de senaste tolv åren.

Låt mig, fru talman, börja med att redogöra för grunden för vår politik och några av de frågor där vi agerat. Ledtemat för mig och för regeringen är att vi ska bruka utan att förbruka. Jag vill, fru talman, se en levande skärgård med ett aktivt yrkesfiske. Det är för regeringen självklart att det ska vara möjligt att bruka naturresurserna, däribland fisk. Lika viktigt är att vi ska kunna äta fisk utan att bidra till dess utrotning eller få dåligt samvete. Då måste vi bruka bestånden och inte förbruka dem.

I det här fallet är förvaltningen av fiskebestånden central. Genom vårt medlemskap i EU är fiskepolitiken gemensam. Det är i EU som besluten om förvaltningen fattas. Regeringens mål är att Sverige ska vara en aktiv medlem och tillhöra kärnan i EU. Fiskepolitiken kanske är det område där vikten av den inställningen tydligast framgår.

Eftersom Sverige har endast 10 av 450 röster när beslut ska fattas är det av största vikt att Sverige är drivande i förhandlingarna, men också att vi skapar allianser med andra. Jag har varit och jag kan lova kammaren att jag kommer att fortsätta att vara en aktiv aktör för att besluten ska gå åt rätt håll. Det är nämligen den enda möjligheten att rädda inte bara torskbestånden utan många andra av de fiskbestånd som i dag är hotade.

Den förra regeringen valde att ta mer hänsyn till den svenska opinionen än man tog hänsyn till torsken när man positionerade sig inför de förhandlingar som förekom även då i EU. Genom att till exempel kräva totalstopp av torskfisket isolerade sig Sverige, och övriga länder gjorde upp helt utan svenskt inflytande.

Jag kan alltså informera riksdagen och Vänsterpartiet, som initierat den här debatten, om att torskkvoten när den förra mandatperioden inleddes 2002 var 76 000 ton. Efter mandatperiodens slut 2006 var kvoten 77 600 ton.

Den förra socialdemokratiska regeringens politik och strategi inom EU, understödd av Vänsterpartiet och Miljöpartiet, ledde alltså till ökade torskkvoter, trots rekommendationer om nollkvoter från forskningens sida.

Den linje alliansregeringen har intagit har bidragit till att vi de senaste två åren har kunnat vara med och påverka kvoterna för torsk. I till exempel Östersjön utgör kvoten i dag bara 60 000 ton för 2008, alltså en minskning – inte en ökning – med närmare 25 procent på två år. Jag är inte nöjd med alla beslut om kvoternas storlek, men jag är nöjd med den framgång vi har haft när det gäller att påverka besluten i rätt riktning, fru talman.

Låt mig så gå över till några andra punkter där regeringens politik har lett till framgång. Under många år har en ålplan förberetts. Den tidigare regeringen kunde genom sin isolering inte påverka planens framskridande. Jag och den nya regeringen agerade tydligt för att få en plan till stånd genom ett flertal kontakter för att lösa upp de låsningar som fanns. Nu har vi en ålplan på plats.

Vi har också en torskförvaltningsplan för Östersjön. Återigen var det ett arbete som hade gått i stå och där Sverige hade ett begränsat inflytande. Vi lyckades få fram en plan och dessutom påverka den för att få ett långsiktigt hållbart fiske men också en rad förbättringar för det småskaliga fisket, vilket jag är angelägen om att understödja. Även detta är något som den tidigare regeringen talade sig varm för men där man inte lyckades åstadkomma någonting.

Fiskekontrollen är ett tredje exempel. Det har under många varit känt att det har skett ett olagligt fiske. Jag och regeringen har agerat kraftigt mot det. Vi tycker inte att det ska vara så. Vårt kraftfulla agerande var en bidragande orsak till att vi fick ett fiskestopp för Polen. Vi har också varit bidragande till att kontrollen nu förbättras och att Polen får betala tillbaka för vad man har fiskat för mycket. Det kan inte nog understrykas hur viktigt det är för en lyckad förvaltning att vi kan lita på att de beslut som vi enas om följs.

Trots framgångarna finns det angelägna åtgärder att vidta även fortsättningsvis, till exempel att se över hur den gemensamma fiskeripolitiken hittills har fungerat. Under förra året presenterades flera rapporter som underströk att den inte fungerar bra. Jag kommer därför att inom en snar framtid bjuda in till en hearing med alla aktörer som i dag påverkar fisket och fisken. Jag vill forma en tydlig, gemensam och brett förankrad svensk linje om hur vi ska effektivisera arbetet med att påverka den gemensamma fiskeripolitiken i en riktning som vi är intresserade av.

Att respektive medlemsstat förvaltar sitt eget fiske och sitt uttag från haven är inte en hållbar linje. Det är viktigt att vi har en gemensam förvaltning av våra gemensamma resurser. Om vi ska rädda torsken i Östersjön och i Kattegatt måste vi samverka med andra runt omkring oss – våra grannländer. Min övertygelse är att genom enträget arbete och genom att vara tydliga i EU kan vi fortsätta att påverka besluten. På så sätt kommer vi att få livskraftiga fiskbestånd och kan ha ett livskraftigt fiske som gör att vi kan fortsätta att njuta av goda och nyttiga fiskar.

Nationellt har vi därtill tagit en rad initiativ för att utveckla fisket i Sverige. Vi har nationellt sett till att förstärka fiskerikontrollen i årets budget med 7 miljoner kronor. Vi har lämnat en lagrådsremiss om hur vi kan och ska införa administrativa sanktioner och avgifter för den som överträder de bestämmelser som finns. Vi har på gång arbeten om individuellt överförbara kvoter inom det pelagiska fisket. Det är sådant arbete

som bereds för närvarande i regeringen. Vi har tillsatt en fiskelagsutredning, och vi har beslutat om direktiv för en vattenbruksutredning.

En stor möjlighet att utveckla fisket finns inom Europeiska fiskerifonden. Den kan sägas motsvara landsbygdsprogrammet på land. Regeringen har lyft fram möjligheterna till förbättringar av bestånden i programmet. Regeringens samlade satsning i det så kallade operativa programmet och bland de möjligheter som finns där – som är frivilliga – finns skrotning, avgångsvederlag, satsningar på selektiva redskap men också att återställa och skydda till exempel lekplatser och vandringsvägar.

Fru talman! Frågan om fisken och fisket är viktig och engagerande. Vi har nu en regering som har ett tydligt mål och en tydlig strategi för att förverkliga målet. Med detta ser jag fram emot en intressant diskussion.
(Applåder)

Anf. 3 WIWI-ANNE JOHANSSON (v):

Fru talman! Jag har aldrig tyckt om ål. Jag tycker att den är för fet att äta och för ful att se på. Torsken är inte så vacker heller, men den är god att äta. Men som så många andra har jag läst Isabella Lövins prisade bok *Tyst hav: jakten på den sista matfisken*. Den är ett fantastiskt gott och viktigt journalistiskt hantverk. Boken är en svidande uppgörelse med hur vi politiker har slagit dövörat till när forskare ropar på besinning i rovfiskandet. Men vi fortsätter som vanligt och hoppas att forskarna har fel. Om inte vi tar torsken, brukar det heta, gör någon annan det. Det är alldeles fantastiskt att i boken följa ålarnas resa genom haven och floderna, till och med över gräs, för att nå en liten sjö där de kan äta sig feta. Tänk att en ål kan bli så gammal som 100 år.

Jag tycker nu att ålar är vackra och fascinerande djur, precis som torsken, hälleflundran och pigghajen. Jag frågar då vilken rätt vi har att fortsätta rovdriften på miljön. Om vi inte radikalt ändrar vår syn på vilka rättigheter och skyldigheter vi har för att rädda den fisk som i dag finns kommer det snart inte att finnas något kvar att rädda till kommande generationer. Kärnfrågan är vad som ska styra över fisket – kortsiktiga ekonomiska intressen eller långsiktig hållbarhet.

Jag hör att jordbruksministern är något bekymrad över fisket. Jag hör inte om jordbruksministern instämmer i Fiskeriverkets syn, nämligen att den gemensamma fiskeripolitiken inom EU har misslyckats. Vänsterpartiet delar dock utan tvekan den synen.

Det är bra att Fiskeriverket nu trycker på att Sverige ska ta egna initiativ till att minska utfiskningen när det går så trögt att få med EU på båten – om uttrycket tillåts. Ett problem är för många och för effektiva båtar. Nu har vi hört att det kommer en ny skrotpremie, en nygammal tanke som ska minska fiskeflottan med 30 procent. Det kan vara ett bra steg, men det beror förstås på. Det gamla strukturbidraget slog inte så bra. Det var båtarna som hade minst fiskekapacitet som skrotades. Det gällde ofta fiskare som i alla fall inte hade fiskat på länge och ändå hade tänkt att lägga av.

Är det rätt fartyg som kommer att skrotas nu, jordbruksministern? Kommer det att resultera i ett mindre uttag av fisk, vilket är själva poängen? Till hur många fartyg räcker 200 miljoner när ett enda fartyg kan kosta så mycket som 100 miljoner?

Visst kan det vara bra att satsa mer på att fånga fiskare som inte sköter loggböckerna och ge fiskare personliga avgångsvederlag för att sluta fiska. Men det är en droppe i havet. Under tiden försvinner torsken i Kattegatt och delar av Östersjön.

EU:s återhämtningsplan för torsk i Östersjön antogs redan 2002 och misslyckades. I dag finns bara 10 procent av beståndet kvar jämfört med hur det var på 1980-talet.

En misslyckad återhämtningsplan ersattes med en annan, men knappt hade papperen kommit ut ur skrivaren för den planen innan EU-kommissionen sade tvärt nej till forskarnas rekommendationer om ett fiskestopp. Det skulle underminera den ekonomiska basen för näringen, hette det.

Men nu kom jordbruksministern hem från Bryssel, glad över att ha minskat kvoten med 10 procent. Man minskar med 10 procent – när forskarna vill ha ett totalstopp. EU:s återhämtningsplan för torsk i Kattegatt är en minst lika sorglig historia. Enligt forskare ligger torskbeståndet i Kattegatt betydligt under miniminivån. Forskarna föreslog fiskestopp. EU-kommissionen sade nej, och fisket minskade med ynkliga 8 procent – 8 procent av ett bestånd som ännu finns kvar, men hotas av total kollaps. Hur jordbruksministern kunde kalla det för en framgång är för mig en gåta.

Vems ansvar är det att förhindra att torsken försvinner för att aldrig mer komma tillbaka? Ska vi förlita oss på att kommuner som Uddevalla, Trollhättan och Lysekil bestämmer sig för att inte köpa torsk? Ska vi nöja oss med att stjärnkockar slutar tillaga torsk eller hoppas på att de 15 000 personer som nyss skrev på en namninsamling mot utfiskningen i Kattegatt väljer bort torsken i affären och köper fisk som inte är hotad?

Fru talman! Kommunernas, kockarnas och vanliga konsumenters beslut är viktiga. De är viktiga signaler till oss politiker, som ska sätta ramar för till exempel fisket. De visar att det finns en insikt och en förståelse för att det behövs rejäla politiska beslut och att det finns en acceptans för att ta itu med utfiskningen. Men det är politiska beslut som måste till. Det duger inte att samma sak händer i Kattegatt som i Newfoundland för 15 år sedan.

Ta nu taten, jordbruksministern! Visa musklerna och stoppa torskfisket i Kattegatt och Östersjön! Se till att torsken får chans att återhämta sig! Riv upp himmel och jord så att det hörs hela vägen ända ned till Bryssel!

Stäm EU-kommissionen, om så behövs, för att den inte följer de återhämtningsplaner som den själv har varit med och tagit fram. Då kanske Sverige, som bara har 10 av 450 röster när man ska rösta om fisket, kan höras. Ta ut svängarna och bråka för torskens skull om det behövs!

Anf. 4 JAN-OLOF LARSSON (s):

Fru talman! Fiskefrågan har funnits på dagordningen långt innan denna mandatperiod tog sin början. Den socialdemokratiska regeringen drev frågan om fiskekvoter utifrån forskarnas rådgivning. Den gjorde det mot bakgrund av den katastrofala fiskepolitik som EU fört de senaste 25–30 åren.

Den borgerliga regeringens fiskepolitik verkar mer vara ett blött finger i luften. Fiskeministern säger vad han tror förväntas av honom. När sedan förhandlingarna i Bryssel inte går som den höga svansföringen

kräver skyller han på övriga medlemsstater och jämför sig med den tidigare fiskeministern. Enligt egen mening når han i alla fall längre än hon.

Men som alla vet tar attitydförändringar lång tid. Medvetenheten och kunskapen måste öka, inte minst bland dem som beslutar. Som man skulle ha sagt inom jordbruket: Jorden måste bearbetas, den måste plöjas, det måste sås innan det kan skördas. Det gäller också när man vill ändra attityder.

Detta borde även en bonde från Småland inse. Han yvs över sin egen förträfflighet efter varje avslutad förhandlingsrunda där han gått med på nivåer som ligger skyhögt över vad forskarna rekommenderar, vilket innebär att vi inte längre brukar fiskbeståndet, utan förbrukar det.

För den socialdemokratiska regeringen var det nödvändigt att driva frågan om begränsningar av kvoterna på ett tydligt sätt och utifrån forskarnas rekommendationer. Skulle vi inte följa forskarnas råd i denna fråga kan man undra när vi skulle göra det. I vilka frågor kan forskarna anses trovärdiga?

Fru talman! Kvotförhandlingarna sker i dag långt över fiskarens huvud och baseras varken på forskning eller på rättvisa, utan på politiska överväganden och kulturella hänsynstaganden och på vem som lobbar bäst för sina fartyg. Att Sverige ska följa forskarnas rådgivning i kvotförhandlingarna ska inte bara ske för att riksdagen så bestämt. Det handlar också om trovärdighet och respekt för näringen och fiskets framtid.

Fru talman! Fiskbestånden i våra hav står inte inför enbart ett hot. Det handlar om miljöpåverkan i form av övergödning, läkemedelsrester och främmande arter som kommer med ballastvattnet. Det handlar om klimatförändringarna. Att vi måste attackera även dessa problem för att rädda våra fiskbestånd är kanske en självklarhet, men politiska beslut måste till.

Svartfisket är en stor del av överfisket. Även om Eskil Erlandsson nu anser att svartfiskeproblemet är löst betvivlar jag detta. Här anser vi socialdemokrater att EU ska införa en gemensam kontrollstyrka. På så sätt skapas en gemensam syn på hur kontrollerna ska skötas inom EU.

Vi socialdemokrater anser också att vi måste införa så kallade nyttjanderätter inom flertalet fiskesegment i form av individuella kvoter eller regionala kvoter. Nyttjanderätter innebär inte att fiskbestånden ska privatiseras. Staten är fortfarande ägare och har det yttersta förvaltningsansvaret för resursen. Genom rättighetsbaserad fiskeförvaltning skapas grundläggande förhållanden som ger den enskilde fiskaren möjlighet att ha en långsiktig planering.

Nu har också jordbruksministern insett att något måste göras. Att anpassa fiskeflottan efter utbudet är ett sätt. Det behövs dock inga stora debattartiklar för det initiativet; det handlar ju om pengar som redan finns, från EU:s strukturfonder.

Skrotningsmöjligheten har använts under flera år utan godtagbart resultat. Skrotningen av fartyg måste vara förknippad med en strategi för vilka fartyg som ska bort. Fram till i dag är det de minst effektiva och de mest skonsamma fartygen som har skrotats. De som borde ha skrotats finns kvar.

Att skänka bort svenska folkets tillgångar i fisk till dem som satsat på för stora båtar är dock mindre bra. Det minskar inte trycket på dagens fiskbestånd. Möjligtvis kan det skapa något större lönsamhet för de fiske-

företag som finns kvar. Med ett annat synsätt kan man påstå att bankerna tryggar sina felplacerade pengar som de satsat i fiskefartyg – trots att det inte fanns fiskeresurser för att bli ekonomiskt lönsamma.

Vad räcker då 200 miljoner kronor till, och vilka båtar är det som bör skrotas bort? Är det överkapaciteten i det pelagiska fisket som ska skrotas bort räcker pengarna möjligtvis till två trålare, som Wiwi-Anne sade. Är det de största trålarna inom torskfisket som ska bort, för att om möjligt stärka garnfisket och det kustnära fisket? Det skulle vara mycket intressant att få veta vilka planer regeringen har för användningen av skrotningspengarna. Vad ska man satsa dem på?

Fru talman! Vem äger fisken? Det är en berättigad fråga. Att införa nyttjanderätter är för oss socialdemokrater en förutsättning för att få till stånd en förvaltning där ansvaret tydliggörs. Det behöver inte vara i form av individuella kvoter, utan det kan också i vissa segment vara regionala kvoter.

Men att gå från enskilda kvoter till att införa försäljningsbara kvoter är nästan en fråga om stöld. Ministerns förslag innebär att svenska folkets gemensamma resurser förs över till enskilda fiskare, som i sin tur kan sälja dessa kvoter till tredje part. Vem som i slutändan ska äga våra gemensamma resurser har vi ingen kontroll över. Om detta sker har regeringen spikat igen kistan för det svenska kustnära fisket för gott, fruktar jag.

(Applåder)

Anf. 5 JEPPE JOHNSSON (m):

Fru talman! Det svenska yrkesfisket är baserat på bruket av naturresurser och kan karakteriseras som företagsamhet på naturens villkor.

Så inleder Sveriges Fiskares Riksförbund avsnittet *Fiskeripolitiska mål*, som antogs på kongressen i höstas. Jag kan inte uttrycka det bättre själv. Generationer av fiskare har känt till det här.

Men i dag är det kanske inte riktigt så enkelt. Fiskemetoderna har blivit effektivare. Miljön har förändrats. Tidigare vandringsvägar för fisk har exploaterats av kraftindustrin. En hel del, kanske till och med någon här i kammaren, vill bygga vindkraftverk på de bästa fiskeplatserna. Det var några exempel.

Förvaltningen av fiskresurserna har blivit och måste vara en gemensam angelägenhet för hela EU. I den offentliga debatten är det därför viktigt att betona att Sverige inte kan lösa alla problem på egen hand.

Fru talman! Sedan alliansregeringen tillträdde har Sverige kommit med på banan igen då det gäller den gemensamma fiskeripolitiken i EU. Vi har lyckats påverka både i kampen mot svartfiske och när det gäller kvoternas storlek. Jag hänvisar till jordbruksministerns anförande.

Vi har inte fått igenom alla våra krav, men vi är nu en jämbördig part som man lyssnar på i förhandlingarna. Det är ett förhållningssätt som är betydligt effektivare och framgångsrikare än att som den tidigare s-regeringen, ivrigt uppbackad av Vänstern och Miljöpartiet, sätta sig i ett hörn och tjura då man ville förbjuda allt svenskt torskfiske. Då blir man inte trodd. Man är ingen förhandlingspart.

Fru talman! Vi måste ha vettiga regler både för fisken och för fiskaren. Kritiken mot de stora dumpningarna av fisk i havet är berättigad. Det är ett fruktansvärt resursslöseri, och det är ekologiskt totalt oförsvarbart.

*Aktuell debatt:
Fiskeripolitiken*

Att tvingas kasta tillbaka enorma mängder redan död fisk i havet på grund av det nuvarande regelverket och kvoterna är inte något vi kan ställa upp på. Det är något som yrkesfiskarna mår dåligt av och själva vill förändra, men det är inte de som kan förändra det, utan det är upp till oss förtroendevalda.

Torsken borde naturligtvis få leka åtminstone en gång. Därför tycker vi att minimimåttet på torsk ska ökas. Det tycker också den svenska fiskarkåren. Både dumpning och minimimått tas upp i Isabella Lövins bok *Tyst hav*, som nämndes här förut. Det är en bok som starkt har bidragit till den debatt som nu pågår.

Det är fortsatt viktigt med fredning av lekområden och att man fortsätter utvecklingen av selektiva redskap. Den svenska fiskaren konkurrerar inte bara med danskar och polacker utan också med fiskare som heter säl och skarv. Garnen med fångad torsk står som dukade bord när sälen kommer, och både garnen och fisken förstörs. När det gäller andra vilda djur, exempelvis älgen, råder det ganska stor enighet i samhället om att de ska jagas, så att man får en stam som står i samklang med övriga in-tressen i samhället. Jag saknar liknande resonemang om säl och skarv. Kanske det kan vara för att något parti har det ena djuret som sin symbol. Men för mig är det inte tillräckligt.

Fru talman! Torsken har blivit en symbol för överfiske och misshushållning med miljö- och naturresurser. För en matvarukedja som vill framstå som miljöanpassad är det ett enkelt knep att säga att man bojkottar torsken. Torskstopp är ett lättfattligt budskap för kommersiella aktörer som vill stärka sin ekologiska profil. Nu har även kändiskrögarna hakat på – vad förvånad jag blir! Vänstern har tagit initiativ till debatten i dag, och jag skulle väl inte få för mig att det är för att de också vill rida på medienvågen. Jag tror att ni har ärligare syften.

Annars är det lätt att stämma in i det populära massmediedrevet och surfa på opinionsvågen. Wiwi-Anne Johansson talade om överfiske och rovfiske. Menar du svenska fiskare? Jan-Olof Larsson talar om svartfiske. Det vore bra med ett klarläggande om det är svenska fiskare det gäller.

Vid upphandlingen av livsmedel i kommuner och landsting följer man ibland Miljöstyrningsrådets rekommendationer. Där står att man inte ska köpa svensk torsk. Däremot går det bra att köpa torsken från Barents hav. Det är ju en väldigt berest torsk, som ni känner till – fångad i Barents hav, nedfrusen, transporterad till Kina, upptinad, beredd, förpackad och frusen igen och därefter skickad tillbaka till Europa och Sverige.

I Sverige kan man få tag på närfångad fisk som är fångad inom fastlagda, lagliga kvoter. Det är visserligen några här i kammaren som tycker att vi inte ska ha några kvoter, men nu har vi det, och då ska vi plocka upp dem. Det är fin och perfekt fisk, och då menar jag även torsken. Detta har inte medierna slagit upp. Däremot såg jag till min glädje följande råd på Fiskeriverkets hemsida: ”Kan jag med gott samvete köpa den fisk som säljs? Det är en fråga som många konsumenter ställer sig idag. Fiskeriverkets syn är att det kan man absolut göra så länge fisken är lagligt fångad, enligt de kvoter som bestämts gemensamt av medlemsländerna i EU eller annan berörd part.”

Fru talman! Fisk är nyttig mat. Hur ställer sig Miljöpartiet, Socialdemokraterna och Vänstern till Fiskeriverkets råd? Är ni beredda att rekommendera att man äter svensk fisk som är fångad inom lagliga kvoter? Jag är det.

Avslutningsvis vill jag säga till er här i kammaren och till alla andra som lyssnar: Åt svensk fisk fångad inom lagliga och kontrollerade kvoter!
(Applåder)

I detta anförande instämde Bengt-Anders Johansson och Inger René (båda m).

Anf. 6 LARS TYSKLIND (fp):

Fru talman! Man kan fundera lite över hur vi har hamnat där vi är, med sviktande fiskbestånd, en minskande yrkesfiskarkår och ett tyst hav. Man kan också ställa sig frågan hur vi ska ta oss därifrån.

Vi är helt överens om målen. Det är ett väl fungerande fiske inom biologiskt säkra bestånd. Och som Jeppe Johnsson tog upp ska man också se att detta i grunden är en konsumentfråga. Fisket är ju inte något självändamål. Det handlar ju faktiskt om att få upp ett högkvalitativt livsmedel.

De politiska beslut som tas i Sverige och på EU-nivå är avgörande för hur vi ska komma till målet om ett långsiktigt hållbart fiske. Man kan utan tvekan konstatera att det behövs ytterligare åtgärder för att EU:s gemensamma fiskeripolitik ska leva upp till sitt mål om att åstadkomma ett läge där vi har ett fiskbestånd som kan utnyttjas långsiktigt och hållbart.

I Sverige kan man se på den tidigare politiken. En del av den problematik vi ser i dag har att göra med den tidigare regeringens oförmåga att skapa balans mellan fiskeflottans storlek och de tillgängliga fiskemöjligheterna och att i EU-sammanhang i förhandlingar inom den gemensamma fiskeripolitiken få ned kvoterna till en rimligare nivå.

Alliansregeringen har nu med jordbruksministern i spetsen framgångsrikt förändrat Sveriges sätt att förhandla i EU, speciellt om man jämför med förra mandatperioden. Även om man inte är riktigt nöjd med det totala resultatet – och det finns det säkert många här som inte är, inte heller jag själv – kvarstår faktum, som jordbruksministern nämnde: Torskkvoterna i Östersjön är 25 procent lägre i dag än för två år sedan.

Jag är övertygad om att utan alliansregeringens förändrade sätt att förhandla skulle vi inte ha kommit så långt. Det pratas mycket om vetenskaplig rådgivning. Det är viktigt att säga att utgångspunkten i alla förhandlingar är den vetenskapliga rådgivningen. Sverige har spelat en mycket aktiv roll för att komma till detta resultat. Som tidigare nämnts kan Sverige inte ensamt lösa problemet, men det är viktigt att vi har ett agerande som gör att vi kommer så långt som möjligt.

I den nya fiskeripolitik som nu drivs finns många av de krav med som Folkpartiet har lagt fram tidigare. Ett av dem är att man ska anpassa fiskeflottans storlek till fiskbestånden. Här är det viktigt att de skrotningsersättningar som nu införs riktas mot rätt båtar och att man skrotar i de fisken där det råder obalans, det vill säga att man kappar inom rätt

segment, som det heter. Grunden för skrotningsbidraget ska vara att det är ekonomiskt acceptabelt att lämna fisket.

Att prioritera fiskekontrollen finns det nu förslag om, så att man snabbt och direkt kan bestraffa överfiske och tjuvfiske. Det är naturligtvis bra. Det måste alltid löna sig för det absoluta flertalet svenska yrkesfiskare, som faktiskt följer regelverket. Alliansregeringen har visat vägen genom att stärka den svenska fiskekontrollen. Här är trovärdigheten väldigt viktig, och Sveriges tydliga ambition att kontrollera just det svenska fisket bidrog med stor sannolikhet till att EU-kommissionen stoppade det polska överfisket. Sverige kunde trots allt visa att man nationellt kan ha sådana kontroller att det hela fungerar bra. Jag tror att det var en bidragande anledning till att kommissionen tog detta avgörande steg.

Också näringen har här gjort ansatser som har varit glädjande, bland annat det man presenterade för några veckor sedan när det gäller närfiske. Även här kommer ju konsumenten in i sammanhanget. Man måste faktiskt kunna välja vad man äter, och då måste det finnas en spårbarhet avseende var och hur fisken har fångats. Projektet med närfiskat är ett väldigt bra steg från näringens sida.

Fru talman! Jag ska tala lite grann kring utkast av fisk. När det gäller utkast och dumpning av fisk finns det bara förlorare – konsumenten, fiskare, fisken själv. Alla förlorar på detta. I sammanhanget kan särskilt nämnas problematiken kring blandfisket på västkusten. Selektande redskap är naturligtvis en del av lösningen. Men även det havdagsförsök som vi har väntat på i Kattegatt är ett första steg mot att införa ett nytt system där man för att förhindra dumpning av fisk faktiskt tar i land det man fångar. På så sätt kan man komma ifrån ett system där alla är förlorare, och man slänger död fisk i sjön.

Fru talman! I våra hav och längs kusten finns stora regionala skillnader i fiskebestånd och sätt att fiska. Vi kräver en regionalt och lokalt anpassad förvaltning av fisket. Lovande försök har pågått, och samförvaltning av fiske på lokal och regional nivå börjar bli en permanent och viktig del i den svenska fiskeförvaltningen. Kontinuerlig dialog och kompetensutbyte mellan yrkesfiskare, forskare och myndighetsrepresentanter är en grundförutsättning för att nå målet med ett långsiktigt hållbart fiske, där vi har en levande skärgård och ett friskt hav med säkra fiskebestånd.
(Applåder)

Anf. 7 IRENE OSKARSSON (kd):

Fru talman! Det är oerhört intressant att lyssna till de här inläggen. Tankarna rinner till i förhållande till manus under tiden, och eftersom också jag känner mig som en småländsk bonde kan jag inte låta bli att säga att de brukar kunna stå pall på en klippa i havet och överleva utan så mycket annat. Det finns en benägenhet i en småländsk tjurskallighet att få saker gjorda, och det tycker jag att vi kan ge nuvarande regering en eloge för.

Man kan fundera över temat för dagens debatt. Fiskeripolitik. Fiskepolitik. Politik för fisken. Är det kanske helt enkelt en politik som beaktar att vi är satta att vårda och bruka och förvalta havets resurser på ett klokt och hållbart sätt? Det måste i det sammanhanget ske tillsammans med övriga Europa och även övriga världen.

För att dra paralleller till något annat som i dag är på var mans läppar – klimatfrågan – är detta en fråga som i allra högsta grad är gränsöverskridande. Fisken känner inga nationsgränser, inte vattnet och inte heller de föroreningar som finns. Sverige har en viktig uppgift att fylla i klimatarbetet på Europainivå, och lika viktig är Sveriges insats i ämnen som rör fiske och havets förutsättningar att vara en resurs för vår överlevnad.

Fiskeripolitiken är reglerad på EU-nivå. Vi kan konstatera att den på ett antal områden inte har lyckats nå upp till de förutsättningar man hade ställt upp. Då kan jag inte låta bli att fundera över varför inte Sverige har lyckats att vända den atlantångaren tidigare. Om den tidigare regeringen varit så klok, så kunnig och så välutrustad med kunskap och kompetens, varför ser det då inte annorlunda ut? Jordbruksministern läste tidigare upp ett antal siffror på vad som hade förändrats under mandatperioderna.

Jag tror att det är hög tid att alliansregeringen än mer sätter fokus på att övertyga andra länder om vikten av helheten. Det gör man genom att aktivt delta precis på det sätt som har varit men framgent kanske med ännu större styrka.

Det finns en fiskenäring som har ett existensberättigande. I många länder är den betydligt större nationalekonomiskt sett än vad den är i Sverige. Men den är hos oss alla en viktig del i en hållbar landsbygd och skärgård. Ska skärgården, landsbygden och näringar runt omkring fisket kunna leva krävs det att vi hanterar resurserna på ett klokt sätt.

Kristdemokraterna förutsätter att regeringen aktivt arbetar vidare på detta. Med tanke på de associationer som tidigare har getts till jordbrukspolitiken kanske tanken på en hälsokontroll – eller en ohälsokontroll som någon brukar säga här i talarstolen – kan väckas senast under vårt ordförandeskap även på fiskets område. Jag talar om en tydlig översyn av det arbete som pågår. Mycket sker, men jag tror att vi behöver ett tydligare helhetsgrepp.

Det finns också frågor som vi skulle kunna diskutera här i dag som berör vårt eget, det vi beslutar här i riksdagen. Det handlar om vattenbruket i våra insjöar, fritidsfisket, vården av våra insjöar och hur vi ska utveckla det. Detta pratas det inte särskilt mycket om, för just nu är det någon annan som har satt agendan tydligt och klart. Nu är det torsken vi diskuterar. Tänk om vi kunde få tala helhet någon gång!

Jag vill alltså än en gång påtala att vi ska vara föregångare i arbetet på EU-nivå. Vi vill se en fungerande struktur för fisket här hemma och att vi använder de möjligheter som fiskefonden ger och de 200 miljoner som finns där på ett klokt och ändamålsenligt sätt. Vi måste skapa förtroendefulla relationer med näring, vetenskap och politik och tala *med* och *till* varandra med tilltro och inte *om* varandra i olika sammanhang.

När det gäller översynen har Lars Tysklind och andra redan lyft fram många av dessa frågor. När det gäller utkastfrågan kan jag som landkrabba fortfarande inte förstå varför man inte ska kunna hitta lösningar där man faktiskt skördar och tröskar det man verkligen mejar ned, med en liknelse från jordbruket, utan låter det ligga kvar på åkern. Lantbruket skulle inte fungera på det viset, och det fisket fungerar inte heller. Jag tror det är en av de största orsakerna till att gemene man reagerar så starkt på detta – varför kan man inte använda det som faktiskt tas upp?

Jag återkommer med ytterligare synpunkter.

(Applåder)

Anf. 8 TINA EHN (mp):

Fru talman! Jag vill börja med att citera fiskaren Bo Hansson ute på Smögen. Han satt i samtal med Isabella Lövin, och sade: I stället för många små båtar som fiskar med stora maskor har vi fått några få stora båtar som fiskar med små maskor. I stället för att komma överens och spara fisken tills den är stor har det blivit kapplöpning på ungfisk.

Han tittar på författaren och säger: Det är inte särskilt intelligent.

Det är lite av en sammanfattning av den här debatten.

Jordbruksministern talar om att man kommit längre än alla andra regeringar innan och att man är aktiv. Jag vill säga: Fortsätt vara aktiv, men fortsätt inte tala om att den förra regeringen ville ställa sig utanför! Man följde den vetenskapliga rådgivningen. Det vet man om man har läst Isabella Lövins bok.

Historien har gett Miljöpartiet rätt. Vi förstod 2001 att läget var kritiskt, att utvecklingen gick åt fel håll och att de som blev drabbade i första ledet var fisken i havet och alla de känsliga ekosystem som beror av en balans av arter, såsom torskens förhållande till skarpsill och art kopplad till art.

På Fiskeriverkets hemsida kan jag läsa: ”Östersjön har genomgått ett dramatiskt skifte sedan 80-talet. Från att torsken varit den viktigaste arten har nu skarpsillen tagit över som dominerande art. Forskningen visar att ett alltför hårt fiske är en starkt bidragande orsak. Stora arter och stora individer har försvunnit först. Skiftet påverkar allt från torsk ned till encelliga alger. Man talar om ”trofiska kaskader”, ett slags dominoeffekt som slår igenom för alla arter.”

Miljöpartiet krävde ett torskfiskestopp 2002. Det var ett tufft krav. Det var ett tufft beslut. Det försökte man sig på från svenskt håll, men EU sade nej. Det blev stor uppståndelse, och många vände sig mot Miljöpartiet, en del inom näringen och en hel del politiska partier som i dag i denna riksdag vill vara med och flytta fram positionerna. Man har så sakteliga börjat inse att det är allvar. Miljöpartiet kanske hade rätt den gången. Fiskebestånden i havet var och är hotade.

Grundproblemet med fisket är egentligen enkelt. Det finns en överkapacitet i förhållande till beståndet. Det leder till dålig lönsamhet. Det leder till ett tryck från branschen att tillåta högre kvoter, och det bäddar för ett svartfiske som gör det hela ännu värre.

Överkapaciteten beror till stor del på en politik som har varit fel i grunden med subventioner för att bygga ut kapaciteten och hålla den i gång. Det handlar om en oförmåga att hålla igen fisket och vårda bestånden. Det är politiker som vi som inte har tagit ansvar. De som drabbas hårdast, förutom fisken i havet, är de som alla säger sig särskilt värna om, det kustnära småskaliga fisket. Det fisket kan inte ge sig ut och fiska på andra ställen när bestånden krymper. Det är också det småskaliga fisket som drabbas hårdast av regelverket.

Miljöpartiet har fem viktiga punkter.

1. Följ forskarnas råd!
2. Minska flottan!
3. Skärp kontrollen!

4. Spola subventionerna!

5. Fler marina reservat med fiskefria områden!

Det är fem viktiga punkter. Det finns fler saker att göra.

I dag talar många om boken *Tyst hav* av Isabella Lövin som har rört om i Fiskeri-Sverige. Det är en bok som har lett till att en tidigare matjournalist har fått Stora journalistpriset plus en del andra priser. Hon har ägnat sin tid åt att åka runt och berätta om hur det verkligen ser ut i Sverige och i världen. Jag vill påstå att Isabella Lövin har fungerat som en fiskeripolitikens Al Gore.

Tvärtemot vad somliga kanske tror anser Miljöpartiet att vi ska ha ett fiske, att det är bra med fisk och att fiske är en resurs som vi ska förvalta med klokhet. Det skulle kunna vara en fantastisk tillgång.

Visst kan man äta fisk från lagliga kvoter, men då ska kvoterna vara baserade på den vetenskapliga rådgivningen. För att nå dit måste vi göra mer, och det måste jordbruksministern vara med och jobba för.

Jordbruksministern talar gärna om som en stor framgång och en seger i sig att Sverige sitter med vid bordet och inte ställer sig i hörnet. Det räddar inte torsken. Det räddar inte torsken att lyckas förhandla ned kvoterna några procent. Fisken är inte siffror på papperet. Det är en del av ekosystemet i havet, och det är en hotad resurs.

För att man ska kunna rädda fisken och det hållbara fisket kan ingen slå sig för bröstet och säga att man är nöjd, inte jordbruksministern, inte jag som riksdagsledamot för Miljöpartiet. Vår skyldighet är att göra rätt saker.

På jordbruks- och fiskeministern i Sverige ligger ett väldigt tungt ansvar. Det är svårare att gå i motvind än man tror ibland. Men då måste man fråga sig varför man gör det. Det finns en mening med att vara pådrivare. Man kan inge andra mod. Det har kockar gjort nu. Politiker gör det, och Miljöpartiet gjorde det i samarbetet med den förra regeringen.

Så min uppmaning till fiskeministern är att vara aktiv och pådrivande. Det är vad Sveriges fiskar och Sveriges fiskare behöver. För den gren som är avsågad är avsågad.

Anf. 9 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! Jag har några kommentarer kring debatten. Låt oss för det första konstatera att ålen är ett gemensamt bestånd i hela Europa. Sverige är därför och har därför varit oförmöget att på egen hand rädda ålen. Av det skälet har vi förenat oss med andra i Europa så att vi nu har en ålförvaltningsplan på plats som möjliggör att vi får dels den biologiska mångfalden i vårt land även fortsättningsvis, dels naturresursen ål att nyttja, att bruka utan att förbruka. Det är vi som har fixat denna ålförvaltningsplan. Det är en långbänk som vi har löst.

Låt mig för det andra konstatera att de föreslagna åtgärder som finns kring att minska fiskeflottan bygger på frivillighet men också på en individuell prövning. Någon möjlighet att nyttja en erhållen slant för att bygga ytterligare kapacitet finns inte, eftersom vi vid nyttjandet av de pengarna minskar vår kvot inom EU, vårt tonnage inom EU, vilket vi har förbundit oss att göra.

Låt mig för det tredje konstatera apropå diskussionen om Kattegatt att det har sagts mig från många håll att det har kastats mer fisk överbord i

Kattegatt än vad som har landats. Då tycker jag faktiskt, och det hoppas jag att kammaren håller med mig om, att jag lyckades när vi kunde komma överens med danskarna om att reducera det så kallade utkastet, alltså fisk som dumpas överbord, till 10 procent av vad det har varit. Därtill kunde vi komma överens om att införa selektiva redskap så att vi bara plockar upp den fisk som vi har kvot att fiska.

Sist men inte minst: De andra inblandade staterna ville öka kvoterna i Kattegatt, men med mitt enträgna arbete fick vi minskade kvoter, trots de två andra åtgärderna som jag kanske anser är än mer betydelsefulla än vad kvotminskningarna är.

Vi ska också, tycker jag, repetera siffror här nu. 2002 plockade vi upp, eller hade rätt att plocka upp, 76 000 ton i Östersjön. 2006 var kvoten 76 600 ton, och 2008 är den 60 000 ton.

Vem har lyckats? Vem har lyckats fixa fram pengar till en förstärkt fiskekontroll? Vem har fixat ett stopp för det polska fisket, där tjuvfisket förmodligen är lika stort som det lagliga fisket är? Vem har sett till att vi har fått fram pengar till selektiva redskap så att vi bara plockar upp den fisk som vi får landa? Det är den nuvarande regeringen.

(Applåder)

Anf. 10 WIWI-ANNE JOHANSSON (v):

Fru talman! Det är jätteimponerande, om man ska tro jordbruksministern, vad som har åstadkommit inom EU när det gäller fiskeripolitiken sedan 2006 när man har 10 av 450 röster. Det var inte så lätt alla gånger, hörde jag tidigare. Så jag tycker inte att det finns så stor anledning att slå sig för bröstet när man tittar på vad som egentligen sker.

Det finns en helt annan kärnfråga. Jag tycker inte att den här debatten ska handla om att försvara en regering. För mig handlar det inte om att försvara vare sig en tidigare regering eller en nuvarande. Jag försvarar fisken.

I det här fallet vill jag koncentrera mig på torsken, eftersom det är den som håller på att drabbas värst, särskilt i Kattegatt där vi enligt forskare riskerar att få den situation som man hade på Newfoundland. Då kan man vara oroad både för fisken, det vill säga torsken, och för näringen, som ministern brukar ta upp.

Då undrar jag: Vill jordbruksministern införa ett torskfiskestopp i Kattegatt om Ices, det vetenskapliga rådet, säger detta? Eller ska man fortfarande, för att få vara med vid bordet, sätta sig och förhandla om det? Man får ju någon gång bestämma sig för om det är vetenskapliga rön som ska styra fiskepolitiken eller om det är kortsiktiga ekonomiska intressen.

Jag är väl medveten om att det finns en lobbyverksamhet som jobbar hårt. I en dansk tidning skriver Henrik Svenberg, som är ny ordförande för Sveriges Fiskares Riksförbund, med anledning av att Fiskeriverket har gått ut och sagt att den gemensamma fiskepolitiken inom EU är ett misslyckande. Detta oroar ju Sveriges Fiskares Riksförbund väldigt mycket. Då skriver ordföranden Henrik Svenberg i den här artikeln: Förra gången som det fanns krav på torskstopp från svensk sida beskrev vi för kommissionen hur läget egentligen var. Sedan skriver han: Nu är situationen ungefär likadan, och nu är det dags igen. Det säger alltså Henrik Svenberg, ordföranden i Sveriges Fiskares Riksförbund.

Det är för mig kärnfrågan, för att man ska ha en trovärdig fiskepolitik. Ska man lyssna på vad vetenskapliga råd säger, eller handlar det om kortsiktiga ekonomiska intressen? Fiskarnas organisationer eller fiskenärningen har ju inte någon glädje av att man fiskar ut den fisk som finns. Då har ju inte de heller några barnbarn, eller ens barn, som kan leva på näringen.

Där tycker jag att jordbruksministern måste bli mycket klarare. Det låter så himla bra att man sätter sig och inte isolerar sig och det här med fiskeripolitiken inom EU. Vem ska de lyssna på? Vem ska jordbruksministern lyssna på? Ska man lyssna på den hotade fisken eller på fiskaren? Det är min fråga.

Anf. 11 JAN-OLOF LARSSON (s):

Fru talman! Jeppe Johnsson har frågat mig om jag misstror svenska fiskare, om de fiskar svart. Vi föreslog inte 7 miljoner i budgeten till ökad fiskekontroll. Det var ni som gjorde det. Jag vet inte om det är polackerna ni ska kontrollera med de 7 miljonerna eller vem det är.

Det var inte vi som föreslog sanktionerna, som ska jobbas fram nu. Om det är för att sätta fast danska fiskare vill jag säga att jag tror att det är juridiskt omöjligt; det får de sköta i Danmark. Det är ni som jobbar fram detta, och det är troligen för att det finns vissa svenska fiskare som fiskar svart. Annars är det här helt missriktade åtgärder.

Sedan är det här med köpbojkott uppe, och det är konstigt när fisken är ärligt fiskad och rätt fiskad. Det är klart att man inte ska ha köpbojkott då. Men det är inte så konsumenter och lyxkockar resonerar. De tycker att vi politiker kommer överens om för stora kvoter, så att det tär på beståndet. Vi förbrukar. Vi brukar inte. Det är därför man föreslår köpbojkott, för att vi ska ta reson i fråga om det här. Det är anledningen.

Sedan pratar man om havdagar. Glöm havdagar i Kattegatt! Det är tekniskt omöjligt. I Danmark har man infört överförbara kvoter på torsk och plattfisk och så vidare. Det är omöjligt med havdagar. Vi kan glömma det. Däremot kan Sverige införa en bestämmelse om att vi ska ta i land all fisk. Vi kan bestämma själva att våra fiskare ska göra det, så det kan jordbruksministern föreslå, men vi kan inte påverka Danmark i den här frågan.

Det sitter massor av människor och lyssnar på det här, för det är en intressant fråga. Vi pratar om en levande skärgård. Res er upp ute i skärgården nu! Agitera och gå på möten och engagera er! Nu tänker nämligen jordbruksministern ge bort våra gemensamma tillgångar, fisken, till enskilda fiskare. Det är ett par tre familjer som kommer att få flera hundra miljoner i sillkvoter gratis från oss. De stjälar vår fisk. Res er upp, agera och påverka! Den här frågan kommer upp i riksdagen. Den måste tas upp i riksdagen, som tur är. Vi har tid på oss, men vi måste jobba nu.

Anf. 12 JEPPE JOHNSSON (m):

Fru talman! Sverige har en lång kust och många sjöar och gott om rinnande vatten. Det ger stora och bra förutsättningar att bruka vattnet som bas för försörjning men naturligtvis också för rekreation.

Fru talman! I dag är svenska fiskare förmodligen Sveriges mest och bäst bevakade yrkesgrupp. Det är en yrkesgrupp som ofta beskylls för

brott, överfiske och svartfiske, men bevis och lagföring förekommer näst intill inte.

Jag kan passa på och fråga Jan-Olof Larsson, även om han inte har någon replikrätt: Var det fel att föreslå ökade pengar till övervakningen? Det tycker alltså Jan-Olof.

Jag förväntar mig naturligtvis framöver en artikel på DN Debatt eller Brännpunkt där Jan-Olof tillsammans med sina vänsterkolleger och Miljöpartiet har en förklaring och en gemensam syn i fiskefrågorna. Det vore klädsamt.

Sverige är och ska vara aktivt i den europeiska debatten, och Sverige ska vara pådrivande i EU. Det är så vi kan få bra förslag till oss.

Jag vill upprepa vad alliansregeringen på den här korta tiden faktiskt har kommit fram till och fått igenom. Det handlar om det polska svartfisket. Vi har fått ned kvoterna. Vi har ökat satsningen på selektiva redskap. Jag håller med jordbruksministern. Jag påstår rakt ut att vi faktiskt har åstadkommit lika mycket på den här korta tiden som Jan-Olof och hans kompisar åstadkom under hela den tid som de satt.

Fru talman! Avslutningsvis vill jag upprepa en fråga till både Jan-Olof och Wiwi-Anne och Tina. Den här svenska kvoten är lagligt reglerad. Vi har fått den tilldelad, och den fiskas upp. Äts fisken inte i Sverige exporteras den till något annat land. Skulle ni kunna tänka er att rekommendera svenska folket att köpa den här närfångade fisken? Den fångas i vilket fall som helst. Eller ska ni fortsätta att protestera, så att vi ska exportera den i stället?

Till svenska folket och till alla här vill jag säga: Ät svensk fisk, fångad inom lagliga och kontrollerade kvoter!

(Applåder)

Anf. 13 LARS TYSKLIND (fp):

Fru talman! Först har jag några små kommentarer. Tina Ehn sade att några procent inte har någon betydelse och inte räddar torsken. Men, som vi har sagt tidigare i dag, faktum kvarstår. Det är 25 procent lägre kvoter i Östersjön nu än för två år sedan. På något sätt har ju detta åstadkommit.

Sedan tog Wiwi-Anne Johansson upp frågan om vi försvarar fisken eller fiskaren. Jag tror att man försvarar båda. De är ju beroende av varandra. Framför allt är fiskarna naturligtvis beroende av att det finns fisk.

Men det krävs ju att man för en politik som ger resultat i rätt riktning. Det räcker inte med att bara ha rätt om man inte får något resultat i verkligheten.

Det besked som har kommit från alliansregeringen om att man ska bjuda in alla aktörer inom fiskerinäringen och nationellt utforma en gemensam, brett förankrad, svensk linje för att effektivt fortsätta att jobba och påverka EU-politiken får vi se som väldigt positivt.

Yrkesfisket har här en oerhört central roll. Det handlar om att man verkligen är med i det arbetet och att man verkligen inbjuds i arbetet och att den kompetens och den kunskap som finns inom yrkesfisket tas till vara.

Erfarenheten från samförvaltningsinitiativen har faktiskt visat att om man ger näringen och fiskarna ett utrymme att ta ansvar är de väldigt

villiga att ta det ansvaret. De har visat att de kan göra det på ett mycket bra sätt.

Jag tycker att alliansregeringen med all tydlighet har visat att det är möjligt att ta avgörande steg mot målet, med den ansvarsfulla fiskeripolitik som har förts både på EU-nivå och i Sverige. Som jag sade förut: Det hjälper inte bara att ha rätt, utan det gäller att få resultat också. Till syvende och sist tjänar yrkesfiskaren, konsumenten, fisken och allihop på att man får resultat.

(Applåder)

Anf. 14 IRENE OSKARSSON (kd):

Fru talman! En helhetssyn kan jag efterlysa inte minst i Vänsterns kommentarer i det här sammanhanget. Det handlar inte om fisken *eller* fiskaren. Det handlar inte om Sverige *eller* något annat land. Det handlar om fisk *och* fiskare. Det handlar om Sverige *och* övriga världen.

Sedan handlar det inte bara om torsk, utan det handlar om havet i dess helhet. Jag tror att vi alltför ofta har varit inne och manipulerat i system. Vi ser i dag resultaten. Därför tycker jag att det jordbruksministern sade i sitt inledningsanförande var oerhört bra, nämligen att alla berörda aktörer nu ska sätta sig ned och ta gemensamma tag här hemma – detta för att sedan kunna gå vidare i det europeiska perspektivet med siktet, förmodar jag, inställt på att under vårt ordförandeår få till stånd en översyn av fisket i dess helhet, i Europa och därmed ute i världen.

Jag tror – där kan jag väl ge Jan-Olof en eloge – att det tar tid att förändra attityder. Men om attityder ska förändras måste vi börja vara med och förändra dem. Det går inte att bedriva det här arbetet så som det ibland har varit när man på tonåringars vis ställt sig i ett hörn och sagt: Jag vill inte vara med.

Du må vara med! Då kan vi komma långt.

Jag ser att en del här i kammaren inte håller med om den här beskrivningen. Men jag tycker att vi ett antal gånger här från talarstolen har fått den vidimerad i siffror. Mer gemensamma krafttag behövs alltså.

Med tanke på vilken dag det är och med tanke på den attityd som många kommer från, säger jag: Låt hjärtat va' med!

(Applåder)

Anf. 15 TINA EHN (mp):

Fru talman! Jordbruksministern nämnde ålen. Ålfisket är ju från och med den 1 maj i år förbjudet i Sverige. Småskaliga kust- och insjöfiskare – jag har läst om detta på Fiskeriverkets hemsida – för vilka ål är en viktig del av ekonomin, kan dock få speciellt tillstånd för fortsatt ålfiske.

Om jag uppfattat det rätt är det alltså egentligen ganska fritt fram. Det är liksom de som har fritidsfiskat ål som i stort sett inte kommer att kunna fiska.

Samtidigt har inflödet av ål från Sargassohavet minskat med 99 procent. Dessutom är all europeisk ål beroende av att vandra tillbaka till Sargassohavet. All ål leker där.

Vi vet en del om ålen, men en hel del känner vi inte till. Vi vet bara att förekomsten av ål minskar. Samtidigt har jag fått indikationer på att man vill bygga ut den småskaliga vattenkraften i Sverige. Då får man

naturligtvis ta det här i beaktande. Jag tror att vattenkraften har en större inverkan på fisken än vindkraften har – jag ska bemöta Jeppe här.

Torsken är så hotad att den omfattas av en återhämtningsplan när det gäller Nordsjön. Vi har flera gånger nämnt det som har att göra med kvoter och de förhandlingar som sker om detta.

Jag har funderat på det som handlar om Kattegatt och de kvoter som man i det avseendet kom överens om och som inte det minsta överensstämde med den vetenskapliga rådgivningen. Inte heller stämde det med vad riksdagen hade beslutat.

Riksdagen kan sägas ha blivit förd bakom ljuset eftersom man frångår det som riksdagen faktiskt klubbat när det gäller att följa den vetenskapliga rådgivningen.

Vilket ska man då ändra på – löftet om att följa den vetenskapliga rådgivningen eller överenskommelsen om kvoterna?

Anf. 16 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! Låt mig börja med frågeställningen kring vilka vi så att säga tar råd och dåd av. Jag har i många sammanhang sagt och upprepar det gärna här i kammaren att min inställning är att den vetenskapliga rådgivningen ska utgöra grunden vid de ställningstaganden som vi måste göra inför och under förhandlingar. Märk väl hur jag uttrycker mig: *utgöra grunden*. Men det finns också andra saker som påverkar. Uttalandet skulle kunna vara ett citat av vad en tidigare jordbruks- och fiskeminister sagt.

Hur har vi då förvaltat det här? Ja, jag kan återigen registrera att vi har fått en förvaltningsplan för Östersjön och torsken där. Vi har kraftfullt förbättrat kontrollen av fisket i Östersjön. Förra sommaren fick vi för första gången kommissionen att ingripa mot ett land – det hade aldrig dessförinnan inträffat – och stoppa ett lands fiske.

Även beträffande Kattegatt har vi kommit överens om kontroll. Vi har skapat goda relationer med danskarna. Kan vi ensidigt stoppa fisket i Kattegatt? Nej, i praktiken kan vi inte det. Sedan en mycket lång tid tillbaka – detta borde vara känt för ledamöterna – har vi ett avtal med Danmark som säger att vi fiskar på varandras vatten. Det är alltså inte möjligt att ensidigt göra någonting ens i detta lilla hav som Danmark och Sverige i stort sett tillsammans disponerar. Av det skälet är det synnerligen viktigt för mig att skapa goda relationer med min danska motsvarighet.

Hur har det då lyckats? Ja, så här långt har det lyckats genom att vi har kommit överens om att minska utkastet, alltså den fisk som slängs tillbaka, som inte brukas och som dör. Vi har kommit överens om att med olika åtgärder minska utkastet ned till 10 procent av vad det har varit. Mycket, kanske mer än som landats, har slängts tillbaka i sjön.

Vi har också inlett ett omfattande arbete med att få fram selektiva redskap. Vi har alltså lyckats i våra förhandlingar. Eftersom alla regeringar har haft samma utgångspunkt kan man ställa sig frågan: Vilken har lyckats bäst – den nuvarande regeringen eller den tidigare regeringen? Ja, jag har mitt svar klart för mig. Jag hoppas att också den som lyssnar på debatten har klart för sig hur det är.

Sedan har jag två ytterligare kommentarer.

I fråga om debatten om överförbara kvoter bör den som ger sig in i den debatten läsa Fiskeriverkets hela förslag. Då kommer, tror jag, många missuppfattningar att klaras ut.

Låt mig säga detsamma beträffande den diskussion som uppstått i den senaste rundan kring ålen. Läs Fiskeriverkets hela analys! Jag tror att bilden blir klarare för den som gör det.

*Aktuell debatt:
Fiskeripolitiken*

Anf. 17 WIWI-ANNE JOHANSSON (v):

Fru talman! Jag tror faktiskt att varken torsken eller ålen bryr sig om någon ynka procent. Snart finns ju ingen torsk i Kattegatt att bry sig om. Då spelar det ingen roll om vi förhandlar ned kvoterna med si eller så många procent.

Jag hör vad jordbruksministern säger. Samma sak har jag hört tidigare, nämligen att vi i grunden håller med vetenskapen. Vi lyssnar på de vetenskapliga råden. Det är grunden. Men det betyder ju också att jordbruksministern menar att det är fullt rimligt att man politiskt, av ekonomiska och näringsmässiga skäl, kan förhandla bort det. Det finns en grund. Kanske heter det: Oj, det här blev jobbigt. Så här kan vi inte göra, för då blir näringen sur. Eller också säger man kanske: Vi kan inte införa ett ensidigt fiskestopp i Kattegatt, för då kommer danskarna dit. Det här går inte.

Det blir liksom en omöjlighetsinställning. Det är klart att vi ska prata med danskarna, och det är klart att Sverige skulle kunna införa ett ensidigt fiskestopp. Dock skulle man inte kunna förbjuda danskarna att ta upp den torsk som vi då själva inte tar upp. Det förstår jag. Men den nuvarande regeringen har ju en så fantastiskt fin dialog med danskarna.

På något sätt handlar det om att sätta problemet på kartan och om de enormt viktiga proportioner som detta faktiskt har. Med den här regeringen är det tyvärr stjärnkoockar, enstaka kommuner och torskuppror som vi får sätta vår lit till för att få en ändring till stånd när det gäller torsken. Jag ber ändå att få tacka för den debatt som vi haft här i dag.

Anf. 18 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! Jag vill också tacka för den här debatten. Den har varit givande och intressant men också förklarande – förklarande från alla parter sida. Det tror jag att vi är beroende av att vi gör gentemot varandra en och annan gång.

Jag måste allra sist säga att jag inte skäms för vare sig det jag har gjort eller för att ta goda råd som kan komma i det här sammanhanget, det vill säga i en kammardebatt, eller vid något annat tillfälle – allt i syfte att utveckla den biologiska mångfalden och rädda den resurs som vi har ägnat den här debatten åt. Den är viktig för oss som näringskälla och som rekreativskälla, men vi ska också vara och är rädda om den för den biologiska mångfaldens skull.

Mycket återstår att göra. Jag ser i det här sammanhanget inget annat alternativ än att fortsätta att vara aktiv i det EU-samarbete som vi jobbar i, där vi framför den tydliga svenska linjen. Jag tycker att vi ska försöka samla oss kring denna tydliga svenska linje, för gör vi det blir vi än starkare i den gemenskap som vi måste arbeta i.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Proposition
2007/08:50 till utbildningsutskottet

Motioner
2007/08:So10–So12 till socialutskottet

*Utvidgad rätt till
biträde vid förhör,
m.m.*

7 § Utvidgad rätt till biträde vid förhör, m.m.

Föredrogs
justitieutskottets betänkande 2007/08:JuU11
Utvidgad rätt till biträde vid förhör, m.m. (prop. 2007/08:47).

Anf. 19 MARGARETA PERSSON (s):

Fru talman! Det tycks vara tomt på meddebattörer här i kammaren, men vi får väl ändå genomföra debatten.

Fru talman! Inledningsvis vill jag säga att vi socialdemokrater och dessutom hela utskottet ställer sig bakom regeringens proposition och även betänkandet i den del som avhandlar själva propositionen.

Det är bra, tycker vi, att det nu görs möjligt att den som kvarhålls och förhörs får rätt till ett biträde, naturligtvis om det inte är till men för utredningen. För alla och kanske särskilt för unga människor eller människor med annan etnisk bakgrund kan det kännas tryggt att ha något stöd även vid ett förhör inledningsvis. Också det förslag som läggs fram om att närstående ska underrättas tidigare om ett frihetsberövande och i flera fall än tidigare är något som vi välkomnar.

Det vi har synpunkter på i det här förslaget är att om jag önskar ett biträde i dessa fall får jag bekosta det själv. Om det är unga människor är det naturligtvis föräldrarna som får gå in och ta kostnaden. Alltså: Har jag råd kan jag begära ett biträde och har jag det inte får jag vara utan. Kanske kan det vara så att just de som inte har råd har det största behovet av ett biträde. Man kan ju tycka att rättstrygghet ska gälla alla. Numera är vi inte särskilt förvånade över förslag från regeringens sida som gynnar de redan välbeställda.

Vi socialdemokrater har ställt oss bakom Vänsterpartiets förslag om att vid särskilt allvarliga brott ska rätten till biträde omfattas av den allmänna rättshjälpen. Förslaget handlar om att vi vill att regeringen utreder förutsättningar för förslaget om allmän rättshjälp till biträde vid förhör vid särskilt allvarliga brott. Detta har majoriteten i utskottet motsatt sig och motiverar det med att det rör sig om ett ytterst begränsat antal fall. Då förstår jag ingenting alls. Om det rör sig om så få fall, varför kan man då inte tillstyrka motionen? Då kan det ju inte handla om en särskilt betungande insats från samhällets sida. Men det skulle kunna betyda mycket för den enskilde. Just i de fall som motionären avser kan det kännas särskilt jobbigt att vara ensam vid förhören.

Tycker inte den borgerliga majoriteten att alla ska ha samma rätt att få ett biträde i dessa särskilda fall? Eller tycker ni att det bara är den som kan betala som ska få åtnjuta den rätten och möjligheten?

Jag yrkar bifall till reservationen och i övrigt till förslagen i betänkandet.

Anf. 20 LENA OLSSON (v):

Fru talman! Jag vill börja med att instämna i det som Margareta Persson här sade i sitt anförande. Jag vill också yrka bifall till reservation nr 1 som vi har tillsammans med Socialdemokraterna och Miljöpartiet.

Att ha ett juridiskt biträde med sig i vissa situationer är givetvis något som ökar rättssäkerheten för den enskilde. Om man kan ha ett biträde vid sin sida i en förhörssituation är detta enbart positivt.

Det vi talar om nu är endast rätt till biträde när det inte finns någon skälig misstanke mot personen som förhörs. När väl en skälig misstanke finns ska alltid ett biträde finnas med.

Alliansregeringen är ju så produktiv, gör så många saker och det går så himla fort. Det finns också propåer från CTP om att man ska genomföra det här, och precis det gör regeringen. Men det är återigen de rika som ska gynnas, som det hela tiden har varit sedan ni kom till makten.

Det kan väl se ut som att alla är lika inför lagen eftersom det inte görs någon skillnad i pris för att ha med ett biträde vid förhör, men kosta ska det. Vi vet alla, precis som Margareta här sade förut, att det finns vissa som har feta plånböcker som har blivit ännu fetare under denna regeringstid som kan ta den kostnaden och andra inte. Den politik som regeringen har fört under hela mandatperioden följer alltså en blå tråd.

Men det är inte självklart att vi har råd att lägga in en rätt till biträde vid förhör i den allmänna rättshjälpen. Det står definitivt klart att det inte kan vara en rätt som gäller vid alla typer av brott. Vi har därför motionerat om att det ska utredas om detta kan gälla vid förhör som gäller grövre brott. Vi sätter gränsen vid två års fängelse i straffskalan. Det är nämligen självklart så att det är viktigare att höja rättssäkerheten när grövre brott utreds, eftersom det är så mycket värre om rättsväsendet begår ett misstag och dömer fel person.

Jag vill också passa på att för Vänsterpartiets och oppositionens räkning be er att förklara er lite. Varför ska de som har pengar få den här möjligheten? Är vi lika inför lagen allihop? Det tycker jag att ni ska svara på.

Fru talman! Vi säger alltså inte nej till förslaget i sig, men vi ser problemen med det. Jag vill också yrka bifall till reservation nr 1.

Låt mig påminna om att anslaget till den allmänna rättshjälpen är kraftigt underbudgeterat. Det har man löst genom att lägga tillfälliga extrapengar ett par gånger per år, men man har ändå knappt styrfart på verksamheten. Det kan inte fortsätta så här, utan det krävs en långsiktig, hållbar lösning. Jag vill betona att detta måste ske utan att riksdagen frånsäger sig ansvaret för rättshjälpen ännu mer än det vi redan har gjort. Det är redan nu så att de som har pengar och bra försäkringar får en bra rättshjälp medan många med lägre inkomster inte har råd att driva processer.

*Utvidgad rätt till
biträde vid förhör,
m.m.*

Anf. 21 MEHMET KAPLAN (mp):

Fru talman! Det finns två orsaker till att vi från Miljöpartiets sida vill yrka bifall till den reservation som föreligger.

För det första gäller det Europarådets antitortyrkommitté och deras kritik av regeringen – inte bara det som händer i dag, utan det som har hänt tidigare. Vi får allt fler personer som tas in för förhör utan skäligen misstanke. Detta motsvarar inte de krav som bör kunna ställas på rättssäkerhet i en rättsstat som Sverige. Miljöpartiet menar att man från regeringens sida ännu en gång har gått halvvägs. Man försöker att komma fram till en rättssäker behandling, men man går bara halvvägs.

Tidigare talare, både Lena Olsson och Socialdemokraternas företrädare Margareta Persson, har tagit upp frågan om detta är ett steg mot ett klassamhälle. Jag tror att den moderatledda regeringens företrädare i kammaren kommer att svara nej på det och att man inte riktigt har tänkt sig att de som inte har råd med en företrädare kommer att missgynnas av detta. Men förslaget kommer onekligen att kunna leda till något sådant.

Vad står det i texten? Går man in och detaljstuderar den ser man att den ekonomiska trygghet som krävs för ett rättssäkert samhälle aldrig kan åligga den individ som är utsatt för rättsövergrepp. Ett urval på basis av plånbokens storlek eller av den eventuella försäkring som man har varit förutseende nog att införskaffa eller av den information som man har möjlighet att ta till sig kan aldrig vara rätt. Det får aldrig bero på det om ett rättssamhälle ska kunna värderas som tillräckligt rättssäkert. Det måste vara lika för alla för att vi ska kunna upprätthålla en respekt för de lagar som vi stiftar och som medborgarna har att följa.

Om vi åsidosätter känslan av lika rätt är vi farligt ute. Då kommer det att finnas en del människor som känner att några i parlament och regering har beslutat om ett system som missgynnar dem. Det är inte på grund av det de har gjort utan snarare på grund av något som de själva egentligen inte har möjlighet att påverka, nämligen deras ekonomiska situation. Man kan ha ett arbete och jobba men ändå ha svårt att försörja sig. Vi vet att det i dag finns bland annat barnfamiljer och ensamstående mammor som har det svårt och knapert. Varför då lägga på dem eller de ungdomar som de kanske har i sitt hushåll att själva försöka betala för något som i grunden skulle göra det ännu mer rättssäkert?

Jag började med att säga att det är lovvärt, och det måste jag betona, att man tar till sig den kritik som Europarådets tortyrkommitté, CPT, har framfört. Men detta verktyg blir verkningslöst. Det är synd. Här hade man chansen att göra något rätt från början. Tyvärr verkar man inte riktigt heller denna gång komma till skott.

Än en gång vill jag, fru talman, yrka bifall till den reservation som vi har gemensamt med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet. Jag hoppas att den moderatledda regeringens företrädare här i kammaren kan tänka om och kanske nå fram denna gång.

Anf. 22 ANDERS HANSSON (m):

Fru talman! European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment är ett långt namn på Europarådets antitortyrkommitté. Denna kommitté kritiserade i en rapport i början av 2000-talet Sveriges utformning av reglerna för rätten till biträde vid förhör under förundersökning. Kritik har även avgivits avse-

ende de svenska reglerna för när en frihetsberövad persons närstående bör underrättas. Kritiken resulterade i att Beredningen för rättsväsendets utveckling tog fram ett lagförslag som 2003 redovisades för den dåvarande regeringen. Av skäl som jag inte har kunskap om lades inget förslag fram i frågan av den tidigare regeringen trots kritiken från kommittén.

Alliansregeringen har hörsammat kritiken från Europarådet och lagt fram betänkandet *Utvidgad rätt till biträde vid förhör* som vi debatterar i riksdagen i dag. Lagförslaget innebär att alla som förhörs under en förundersökning ges rätt att ha ett biträde närvarande vid förhöret, oavsett om personen hålls kvar i egenskap av målsägande, misstänkt eller vittne. Detta gäller självfallet endast om det kan ske utan men för utredningen. Kostnaderna för ett biträde till förhörspersonen under förundersökningen bekostas av förhörspersonen själv. Biträdet ska i första hand ha en rådgivande och stödjande funktion för den som förhörs. Här bör man tillägga att personer som är misstänkta för brott eller målsägande har möjlighet att få offentlig försvarare eller målsägandebiträde förordnad av tingsrätten.

Det bör också nämnas att det redan i dag finns en informell rätt att kunna begära att ha ett biträde närvarande vid förhör. Med ett godkännande av lagförslaget som vi i dag diskuterar kommer rätten att få ha ett biträde närvarande att formellt stadfästas i lag.

Lagförslaget tillgodoser även kritiken från Europarådets antitortyrkommitté avseende underrättelseskyldigheten till närstående. Tidigare har man inte behövt lämna någon underrättelse till närstående förrän vid själva anhållandet. Gången inom svensk rätt är att en misstänkt först grips eller omhändertas och därefter om tillräcklig misstankegrad finns anhålls den misstänkte efter åklagarbeslut. Huvudregeln blir nu, enligt lagförslaget, att närstående ska underrättas redan vid gripandet, omhändertagandet eller då personen av annat skäl är skyldig att stanna kvar hos den brottsbekämpande myndigheten. Även här får man ta hänsyn till om detta kan ske utan men för utredningen.

Under en förundersökning genomförs åtskilliga förhör. Det finns förhör med den misstänkte vari denne blir delgiven misstanke. Det finns förhör med målsäganden för att höra dennes version av det inträffade. För dessa två fall finns redan i dag regler om rätt till biträde enligt svensk lagstiftning. Personer som är skäligen misstänkta för allvarliga brott har en absolut rätt att få en offentlig försvarare förordnad till sig i enlighet med rättegångsbalken.

Även målsägande har enligt lagen rätt att få ett målsägandebiträde förordnat om behov anses föreligga. Kostnaden för dessa försvarare eller biträden står staten i största utsträckning för.

Det finns ytterligare en typ av förhör. Flertalet av de förhör som hålls i en förundersökning är så kallade upplysningsvisa förhör. Det kan vara en dörrknackning i kvarteret där ett brott har blivit begånget och polisen önskar förhöra grannarna om de har sett någonting under tiden för brottet. Det kan vara vittnen som har varit på plats och sett brottet. Det kan vara personer som haft kontakt med den misstänkte eller brottsoffret och så vidare. Det handlar alltså om personer som inte är misstänkta för någonting utan bara förhörs för att man ska få ytterligare information i utredningen.

I en och samma utredning kan, självfallet beroende på brottets omständigheter, flera tiotal personer höras upplysningsvis i syfte att ge utredningen en så klar bild som möjligt av vad som har skett och vad respektive inblandad har gjort. Man kan föreställa sig hur många som förhördes upplysningsvis till exempel i utredningen om Hagamannens missdåd. Dödsskjutningarna i Rödeby och misshandeln på Kungsholmen är också fall där antalet upplysningsvisa förhör troligtvis har varit stort.

Oppositionen har lämnat in en reservation mot lagförslaget. Oppositionen tycker glädjande nog att förslaget i stort är bra, men vill att staten helt eller delvis ska bekosta de biträden som personer som förhörs önskar ska närvara. Oppositionen vill att det görs en utredning om möjligheten för staten att betala kostnaderna för biträdena.

Då det redan i dag finns lagar som reglerar förordnandet av offentliga försvarare och målsägandebiträden för misstänkta och brottsoffer blir fokus således riktat mot de personer som hörs endast upplysningsvis av våra brottsbekämpande myndigheter. Alliansen anser att biträdena ska bekostas av förhörspersonerna själva om de önskar ha biträde närvarande. Med tanke på hur många förhör som genomförs i förundersökningar skulle kostnaderna för staten annars bli fruktansvärt höga. Årligen betalar staten ut ca 1,2 miljarder kronor i ersättning till rättsliga biträden. Det är den fjärde största utgiftsposten för hela rättsväsendet. Endast polisen, kriminalvården och domstolarna har högre anslag.

Vi inom alliansen anser att vi har gjort en bra avvägning i lagförslaget då misstänkta och målsägande eller brottsoffer som är direkta parter i utredningen vid behov får sina biträden finansierade från staten via skattemedel, medan de som förhörs i övrigt får bekosta sina egna biträden.

Vi anser att det är viktigt att alla har rätt till ett biträde vid förhör och att närstående till dem som av olika anledningar kvarhålls av våra myndigheter underrättas om det i ett tidigare skede.

Därför välkomnar jag det lagförslag som regeringen har lagt fram och, fru talman, därför yrkar jag bifall till förslagen i betänkandet och avslag på reservationen.

I detta anförande instämde Krister Hammarbergh (m) och Otto von Arnold (kd).

Anf. 23 LENA OLSSON (v) replik:

Fru talman! Vi är ju i stort överens, Anders. När det gäller rätten till biträde som kan gälla vittnen och hela det spektrumet kan det handla om en väldigt stor krets innan man har ringat in problemet som när det gäller ungdomsvåldet till exempel.

Med det som vi beslutar i dag blir det så att en del ungdomar som har täta föräldrar eller har mycket pengar själva har möjlighet att få biträde medan de ungdomar som Mehmet pratar om – de som är mest utsatta ekonomiskt och kanske i störst behov av ett biträde – inte får något.

Du har fel när du säger att alla ska ha rätt till ett biträde. Det har man inte om man inte har sådan ekonomi att man kan betala själv. Då är vi inte lika inför lagen. Det är en farlig utveckling. Jag undrar verkligen om det är det som Sverige har blivit ålagt att göra och om förslaget skulle godkännas om man synade det. Det har jag svårt att tro.

Anf. 24 ANDERS HANSSON (m) replik:

Fru talman! Självfallet är alla lika inför lagen. Jag delar inte Lena Olssons inställning att det skulle vara någon klasskillnad om man kan betala ett biträde eller inte. Är man misstänkt i misshandeln, om vi tar det som exempel, kommer man ju att få en offentlig försvarare förordnad. Är man inte misstänkt får man enligt lagförslaget betala sitt eventuella biträde själv.

Jag tycker att man måste vara försiktig med vad vi använder våra skattemedel till. I det här fallet kan det vara befogat, men i de allra flesta fall är det inte befogat att ha ett biträde som staten ska betala. Det gäller i Hagamanärendet eller misshandeln på Kungsholmen till exempel.

Visst finns det tillfällen när man från början är osäker på om man är misstänkt. Vid den tidpunkt då du blir misstänkt får du en försvarare förordnad och då står det också här att viss ersättning kommer att utgå retroaktivt till biträdet. Det finns alltså med i propositionen.

Anf. 25 LENA OLSSON (v) replik:

Fru talman! Det är ju ingen nyhet att man har rätt till en försvarare om man är misstänkt. Det kan vi glömma.

Det här handlar om en förundersökning där man inte är misstänkt. Då ska alla ha rätt till biträde. I praktiken blir det faktiskt så, Anders, att den som har råd också har rätt att ha biträde. Vi från Vänsterpartiet, Socialdemokraterna och Miljöpartiet anser att alla då inte har den rätten eftersom man inte har den möjligheten.

När man läser förslaget och betänkandet tror man att det här kommer att gälla väldigt få fall. Då kan det väl inte heller resultera i att det skulle bli så dyrt.

Vi föreslår att man ska utreda detta. Vore det inte ganska skönt att kunna säga: Nu har vi kommit med det här förslaget och vi har undersökt det och tycker att också de som inte har ekonomiska möjligheter ska ha rätt till biträde vid förundersökning? Om du är misstänkt har du ju en försvarare direkt.

Anf. 26 ANDERS HANSSON (m) replik:

Fru talman! Jag har jobbat som brottsutredare, och under de två år som jag har hållit på har det som Lena Olsson tar upp inte hänt någon gång. De finns – det är inte det jag menar – men de är inte många.

Om man inte kan betala ett biträde med egna pengar blir jag något förvånad. Det är ingen större kostnad.

Om du behöver ett biträde när du kommer in i nästa skede måste du vara misstänkt för något. Vi kommer alltså, Lena Olsson, in på att då är du misstänkt och kan få en försvarare förordnad.

Jag tycker att vi ska fokusera på alla de upplysningsvisa förhör som vi gör när vi hör en granne. Vad såg ni på lördagskvällen? Hörde ni något?

Vi får se det här ur ett ekonomiskt perspektiv också. Hur mycket ska detta få kosta? Vad tycker vi?

Anf. 27 OTTO VON ARNOLD (kd):

Fru talman! En stark rättsstat måste balansera målkonflikterna. Det är statens uppgift att upprätthålla medborgarnas rättstrygghet och skydda var och en från att bli utsatt för brott. Samtidigt måste rättssäkerheten värnas, och medborgarna måste skyddas från rättsövergrepp från staten. Den personliga integriteten ska skyddas så långt som möjligt. Det är också viktigt att vi ökar effektiviteten och rättssäkerheten i brottsbekämpningen, vilket är grunden för detta betänkande.

Ett målsägandebitråde är en utbildad jurist som förordnas av rätten efter framställan från åklagaren om brottet kan ge fängelse. Vid våldsbrott bör målsägandebitråde alltid förordnas om inte målsägaren motsätter sig biträde eller om inte andra skäl talar emot.

Målsägandebiträden spelar en viktig roll, och vi tycker att det är angeläget att dessa juristers status lyfts fram och höjs. Att biträda ett brottsoffer kräver ofta, förutom goda juridiska kunskaper, en bred kompetens för att stötta klienten rent psykiskt under en besvärlig period. Det är viktigt att de som arbetar som målsägandebiträden har en god utbildning och en praktisk erfarenhet.

Sverige har fått kritik från Europarådets antitortyrkommitté, CPT, vilket vi har hört om, för den nu gällande lagstiftningen vad gäller rätten till biträde vid förhör under förundersökning. Detta har inte tillgodosetts för alla personer som har frihetsberövats.

Det märkliga är att det är kritik som den forna regeringen har fått, och den fick stå där med skammen för detta. Nu har vi rättat till detta. Vi i alliansen föreslår att alla som förhörs under en förundersökning ska ha en formell rätt att ha ett biträde närvarande vid förhöret om det kan ske utan men för utredningen. Denna rätt ska gälla oavsett anledning till förhöret.

Sverige fick också kritik av Europarådets antitortyrkommitté för att det inte alltid skett en underrättelse till närstående och anhöriga. En underrättelse ska alltid ske när personer har berövats sin frihet, och gruppen frihetsberövade måste definieras brett. Underrättelseskyldigheten till anhöriga ska inte bara gälla anhållna utan även personer som får kvarstanna hos polis när de har gripits, när de har tagits om hand eller när de är vittnen.

Vi i alliansen föreslår därför att underrättelse till anhöriga ska lämnas både tidigare och i flera fall än enligt nuvarande ordning. Detta gäller speciellt när det avser unga. En sådan underrättelse ska som huvudregel lämnas vid gripandet.

Att närstående och anhöriga nu snabbt kommer att få upplysning om ett frihetsberövande är något som vi kristdemokrater anser är mycket positivt.

Genom de föreslagna lagändringarna införs enligt alliansens mening en mer heltäckande reglering av underrättelseskyldigheten vid frihetsberövande än tidigare.

Fru talman! Sverige ges således en ökad effektivitet och rättssäkerhet i brottsbekämpningen. Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på motionen och reservationen.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 12 §.)

Prot. 2007/08:64
14 februari

*Utvidgad rätt till
biträde vid förhör,
m.m.*

8 § Fastighetsrättsliga frågor

Föredrogs
civilutskottets betänkande 2007/08:CU8
Fastighetsrättsliga frågor.

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 12 §.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.54 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då frågestunden skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

9 § Frågestund

Frågestund

Anf. 28 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Det är dags för veckans frågestund. Jag säger inledningsvis välkommen till dem som ska svara på frågorna i dag. Det är finansminister Anders Borg, statsrådet Mats Odell, statsrådet Lars Leijonborg, statsrådet Åsa Torstensson och statsrådet Tobias Billström. Välkomna fram!

Läget i den finansiella sektorn

Anf. 29 THOMAS ÖSTROS (s):

Herr talman! I går höjde Riksbanken räntan i ett läge där resten av världen sänker räntan. Det höjer kostnaderna för hushållen som har bolån, dämpar sysselsättningsutvecklingen och dämpar bnp-utvecklingen. Regeringen bär ett ansvar för det. Redan förra sommaren varnade Riksbanken för att mycket stora skattesänkningar eldar på inflationen och tvingar Riksbanken att höja räntan. Till detta kommer att regeringen kraftigt dragit ned yrkesutbildning, vuxenutbildning och högsko-

leutbildning så att arbetslösa nu inte får möjlighet att ta de jobb som finns. Företagen kan inte fylla sina vakanser, och arbetslösa får inte den utbildning de behöver.

Anders Borg har som finansminister fått backa den senaste veckan. I söndags ville han förbjuda avtalsförsäkringar för långtidsarbetslösa. På måndagen meddelade Reinfeldt att det inte blir någonting av med detta. Han vill ha obligatorisk a-kassa, men Reinfeldt har meddelat att det inte heller blir någonting av med det. Han vill sänka arbetsgivaravgifterna för vissa företag. McDonalds får sänkta avgifter, men Max Hamburgerrestauranger får höjda avgifter. Det kommer inte heller att bli något av med detta.

Är Anders Borg redo att backa från besparingarna på yrkesutbildning, vuxenutbildning och högskoleutbildning så att vi kan få en konjunktur som kan fortsätta att vara stark?

Anf. 30 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Det är inte lätt att hantera kritik från Socialdemokraterna när samma personer framför kritik från exakt motsatta utgångspunkter. Från början skulle vår politik leda till lönesänkningar och arbetslöshet. Sedan blev det en ansvarsfull avtalsrörelse och en mycket kraftig sysselsättningsökning. Då fick vi i stället höra att räntorna skulle gå i taket. Nu har vi lägre räntor än vad nivån låg på i våras när vår propositionen presenterades.

Nu har Depressions-Kassandra Östros inträtt i rollen att ha en egen konjunkturbedömning där världen är på väg mot kollaps. Vi måste lägga om den ekonomiska politiken, samtidigt som regeringen har stimulerat ekonomin för mycket. Det går naturligtvis inte ihop. Antingen står världen på randen till kollaps, och i annat fall är det bra att regeringen sänkt skatterna och gjort viktiga satsningar på välfärd och skola. Möjligtvis har vi anledning att gå vidare med detta.

Det här hänger inte riktigt ihop, Thomas Östros. Vi har fört en ansvarsfull politik som leder till högre sysselsättning. Nu reviderar till exempel Riksbanken upp sin prognos för det finansiella sparandet. Det är en trygg väg framåt.

Anf. 31 THOMAS ÖSTROS (s):

Herr talman! Det är allvarliga saker vi resonerar om. Riksbanken varnade i somras regeringen för att den expansiva finanspolitiken, det vill säga de stora skattesänkningarna, kommer att leda till inflation och att man måste höja räntan. Anders Borg lyssnade inte på detta och fortsatte med stora skattesänkningar. Inflationen är nu den högsta på 14 år, och räntan höjs.

Vi fick för bara några timmar sedan de senaste sysselsättningssiffrorna. Det visar sig i det senaste årets sysselsättningsutveckling att det är 100 000 färre nya jobb än under det sista året under vår senaste mandatperiod. Vi ser en avmattning i utvecklingen. Jag är mer bekymrad än Anders Borg, utan att man ska måla något fanskap på väggen.

Det är nu en utveckling internationellt där den amerikanska finansiella oron sprider sig i världen. Jag vill räcka ut handen till finansministern. Bjud in till en överläggning om läget i den finansiella sektorn. Du sade för någon vecka sedan att det är 1 000 miljarder i kreditförluster

internationellt. De stora länderna meddelade häromdagen att det handlar om 2 400 miljarder i kreditförluster. Det är viktiga saker. Bjud in till en sådan överläggning så att vi kan ta ett gemensamt ansvar.

Prot. 2007/08:64
14 februari

Frågestund

Anf. 32 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Nu har vi fått nya siffror. Utanförskapet har minskat med 130 000 under år 2007 om man tittar på det samlade beroendet av olika sociala ersättningar. Vi har haft den snabbaste sysselsättningsökningen på 30 år. Vi fick 73 000 nyanmälda lediga platser i början på veckan, vilket är mer än någon av de siffror vi hade under de socialdemokratiska regeringsåren.

Det är detta som är dilemmat för svensk ekonomi. Vi har en stark tillväxt. Enligt de flesta bedömare ligger vi och kanske Australien i topp i världen i tillväxt. Det sker en avmattning. Det är vi alldeles tydliga med. Det kan vi kanske få återkomma till om det behövs ytterligare åtgärder. Men de åtgärderna kommer aldrig att vara den skattechock som Socialdemokraterna förordar där låg- och medelinkomsttagare ska få höjda skatter.

Jag föreställer mig att Socialdemokraterna även om konjunkturen avmattas kommer att föreslå höjda skatter. Det är vad Socialdemokraternas politik är byggd på. Amsåtgärder och höjda skatter är ett recept som leder till lägre sysselsättning och större utanförskap. Vår politik är början på vägen till full sysselsättning. Det är där skiljelinjerna går.

Marknadshyror

Anf. 33 EGON FRID (v):

Herr talman! Jag vill ställa min fråga till bostadsminister Mats Odell.

I början av april ska utredningen om allmännyttan och allmännyttans hyresledande roll presenteras från regeringen. Den förväntas föreslå så kallad efterfrågestyrd hyressättning, med andra ord marknadshyror.

Av den information som kommit framgår att regeringens förslag kan tänkas höja hyrorna med 30–40 procent i centrala områden i Stockholm och i andra storstäder. De människor som inte har råd att betala kommer då att behöva lämna innerstaden.

Ett syfte som regeringen anger är att man vill få bort bostadsköerna. Det är ett cyniskt sätt att minska bostadsköerna. Var ska egentligen människor ta vägen som inte har råd med dessa kommande höjda hyror?

Hur kommer den här politiken att leda till att det byggs fler hyresrätter till rimliga hyror?

Anf. 34 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! Bakgrunden till att det förekommer en utredning är att Mona Sahlin tillsatte Michael Koch, som är ordförande i Arbetsdomstolen. Han skulle titta på effekterna av att det finns två anmälningar till EU-kommissionen om att våra nuvarande regler strider mot EG-rätten.

Ovanpå detta kan vi konstatera att bara här i Stockholm har den hittills förda bostadspolitiken med Socialdemokraterna vid rodret resulterat i att man lämnat efter sig 230 000 människor i bostadskön. Om man ställer sig i den kön tar det ungefär 20 år för en ung människa att få en

bostad. Man är inte särskilt ung längre när man kommer fram. Att försöka åtgärda detta är en viktig uppgift.

Michael Koch har ett uppdrag. Tanken är att han ska redovisa det till mig den 18 april. Han har fortlöpande kontakter med parterna. Hans och min ambition är att hitta en modell som parterna kan ställa upp på. Det är ambitionen. Om han lyckas vet jag inte. Men jag vill inte kasta in handduken innan han ens har lämnat betänkandet.

Anf. 35 EGON FRID (v):

Herr talman! Jag ställde frågan till bostadsminister Mats Odell eftersom det är bostadsministern som har ansvar för den nuvarande bostadspolitiken. Alla dessa människor som står i bostadskö och efterfrågar en bostad vill ha en hyresrätt till rimlig hyra.

Regeringen för i dag en politik som leder till höjda hyror. Den efterfrågestyrda hyressättningen riskerar att skapa marknadshyror. Vi vet att grupper som även ligger Mats Odell nära i hans väljargrupper kommer att drivas från Stockholms innerstad med de höjda hyrorna.

Var ska människorna bo? Hur ska man kunna ordna sin bostad i framtiden? Hur leder framför allt detta till att det byggs fler hyresrätter till rimliga hyror? Detta vill jag att Mats Odell svarar på.

Anf. 36 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! Jag förstår att Egon Frid inte vill kännas vid att hans parti i tolv år varit med och styrt bostadspolitiken i det här landet. Den bostadspolitiken har lett till att det har byggts tre lägenheter per 1 000 invånare i genomsnitt per år.

Vi kan titta på våra grannländer. I Norge har det byggts sex lägenheter per 1 000 invånare per år med en helt annan bostadspolitik. I Finland har det byggts sex lägenheter per 1 000 invånare och år under den perioden och i Danmark fem lägenheter. Sverige ligger alltså på en bottennivå.

Vi håller nu på att lägga om bostadspolitiken så att det ska byggas mer. Det är nämligen det enda sättet för människor att få tag på bostäder oavsett om de är gamla eller unga. Det gäller att få i gång en ökad produktion.

Vi kommer också att föreslå införandet av ägarlägenheter i en lagrådsremiss som snart kommer. Det är en helt ny upplåtelseform som vi tror kommer att bidra till ett ökat utbud av bostäder också i Sverige som i nästan alla andra länder.

Människor får då en chans att också flytta till en ny bostad och kanske lämna efter sig en billigare bostad som en ung människa kan flytta in i. Det är bara den vägen som vi kan klara denna stora utmaning efter en så misslyckad bostadspolitik.

Forskning som stöd för infrastrukturpolitiken

Anf. 37 KARIN SVENSSON SMITH (mp):

Herr talman! Jag har en fråga till Åsa Torstensson. Flera gånger har regeringen sagt att politiken ska använda sig mer av vetenskap och

grunda sig på fakta och aktuell forskning, såväl svensk som internationell. Det tycker jag är en bra ambition.

Vi var båda två på Transportforum i Linköping. Det ställdes många frågor efteråt till Åsa Torstensson, som inte hann besvara dem alla. Det finns en fråga i det senaste numret av Miljöaktuellt som inte är besvarad och som jag tänkte att du skulle få tillfälle att svara på nu.

I budgeten säger ni att fler vägar leder till minskade klimatutsläpp. Vilken forskning grundar regeringen sig på när man hävdar detta?

Anf. 38 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Det här landet har behov av oerhört stora investeringar i infrastruktur i alla sina delar. Vi har stora brister beroende på att vi har haft en tidigare regering som inte har prioriterat infrastruktur i det här landet. Den här regeringen kommer att prioritera att lägga mer pengar till vägar, vilket vi också har gjort. Det är en del av vår ambition att skapa förutsättningar för livskraftiga miljöer och företagande i alla delar av landet.

I och kring Stockholm har vi bara på grund av förseningar och stockningar i trafiken stora förluster för både företagare och människor som inte kommer i tid eller som lägger sin arbetstid på att sitta på vägar eller stillastående tåg.

Anf. 39 KARIN SVENSSON SMITH (mp):

Herr talman! Jag uppfattade inte vilken forskning ni baserar er på när ni påstår att fler vägar ger minskade klimatutsläpp. Svara gärna på den frågan, för det är min huvudfråga!

I förmiddags hade vi en utfrågning i trafikutskottet om förnybara bränslen och deras potential och klimatpåverkan. Detta är inte alldeles enkelt eftersom det finns en konkurrens mellan livsmedelsproduktion och biodrivmedel. Arbetsvillkoren för en del av den etanolproduktion som sker mäter sig inte heller alls med det som vi tycker är rimligt. Den klimatomfattningen är också mindre än vad man har trott.

Vägverket menar att högst en femtedel av vår minskade oljekonsumtion kan ske genom att man byter till förnybara bränslen. Vidhåller regeringen att en ökad andel av investeringarna ska flyttas från järnväg till väg? Är det fortfarande regeringens uppfattning?

Anf. 40 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Transportsektorn står inför den största utmaningen – att klara av klimatåtagandet. Transportsektorn i Sverige har alltså en mycket stor utmaning. Det gäller såväl transportsektorn på väg som sjöfart och flyg.

Vi arbetar nu mycket målmedvetet med den infrastrukturproposition som ska komma till hösten. De klimatåtaganden som utifrån ett europeiskt perspektiv kommer att åläggas Sverige finns med där. Det gäller också det som den klimatberedning som vi har tillsatt inom den närmaste veckan ska leverera som underlag. Den är naturligtvis också en del i uppdraget att skapa förutsättningar för mer gods på järnväg och effektivitet när det gäller det gods som ska gå på väg. Anledningen är att jag tror att det är viktigt att se att alla fyra transportslagen nu måste samverka.

Det är den stora utmaningen, och det är det mest effektiva för att inledningsvis snabbt kunna minska koldioxidutsläppen.

Flyktningbarns möjlighet till studiero

Anf. 41 MARGARETA PÅLSSON (m):

Herr talman! Min fråga går till migrationsminister Billström. Jag blir ganska ofta kontaktad av lärare och politiker i de skånska kommuner där flest flyktingar väljer att slå sig ned. Jag syftar på Helsingborg, Landskrona och Malmö.

De hör av sig därför att de har problem med nyanlända flyktingbarn. Ofta gäller problemen hälsostatusen hos barnen, och ibland är det språkproblem. Men ofta är det sådana praktiska saker som att barnen har mycket liten möjlighet att läsa sina läxor. De får helt enkelt ingen studiero därför att de bor så trångt att det inte finns någon vrå för dem att läsa läxor i. Vi är inte riktigt vana vid den situationen bland våra svenska familjer. Jag får höra en hel del historier om att dessa barn sitter ute på lekplatser och i trappuppgångar och läser läxor.

Jag undrar helt enkelt vad statsrådet har för möjlighet att göra någonting åt dessa barns chans att få studiero.

Anf. 42 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Herr talman! Det är just i andan av det som Margareta Pålsson tar upp som regeringen nu har lanserat förslaget om ett försörjningskrav och krav på en ordnad bostad innan man tar hit sin familj. Det är det så kallade försörjningskravet för anhöriginvandring.

Jag tror att det är viktigt att framhålla det som Margareta Pålsson tar upp. Vem talar för 13-åriga Noah – hon som sitter ute i trappuppgången i Rosengård därför att där inne i lägenheten ska 20 andra personer leva sina liv? De ska äta, sova, gå upp, klä på sig och gå i väg till jobbet. Allt detta ska göras samtidigt som hon ska försöka få studiero.

Jag tror på att vi ska ha en ordnad och välfungerande asylpolitik i det här landet. Men om vi ska kunna ha det och kombinera det med anhöriginvandring måste vi ställa den här typen av krav. Därför är förslaget om ett försörjningskrav ett sätt att förbättra situationen för de här unga och även att förbättra möjligheterna för människor att leva välfungerande liv i det här landet.

Anf. 43 MARGARETA PÅLSSON (m):

Herr talman! Det låter ju bra, men det kommer också att innebära att barnen kommer hit senare. De kommer senare in i det svenska samhället. De lär sig svenska senare. Då kanske de också blir klara med sina studier senare. Vad tror statsrådet? Hur inverkar det på deras livsstilschanser?

Anf. 44 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Herr talman! Allt detta är någonting som vi måste titta noga på. Nu har regeringen så sent som i förra veckan tillsatt en utredning för att titta på hur försörjningskravet ska utformas och för att belysa de olika konsekvenserna.

Jag tycker att det är viktigt att framhålla en sak. Att människor kommer till ordnade förhållanden som anhöriginvandrare innebär helt andra chanser att lyckas med sina livsprojekt än det kaos som de tolv år av socialdemokratiskt styre som vi har bakom oss när det gäller anhöriginvandringen har skapat.

Någonstans är det dags att sätta ned foten och bestämma sig för på vilka villkor vi vill att människor ska komma till Sverige. De ska komma till en familj där det redan finns en ordnad lön och där bostadsförhållanden är ordnade. De ska inte komma till en lägenhet som är byggd för en familj där det i dag bor två och en tredje på väg att flytta in, som vi kan se i Södertälje, Helsingborg, Landskrona, Malmö, Göteborg och Stockholm.

Någon gång måste man börja ställa sig frågan: Var ska vi börja någonstans? Jag tror att det är viktigt och avgörande att falla tillbaka på principen om ordnade former för anhöriginvandring. Det är vad den här regeringen ämnar göra.

Sjukvård för papperslösa och gömda

Anf. 45 GUNILLA TJERNBERG (kd):

Herr talman! Jag vill också ställa min fråga till migrationsminister Tobias Billström.

I går anordnades ett seminarium här i riksdagen om vård för papperslösa och gömda flyktingar. Medverkande var bland andra Läkarförbundet, Röda Korset och Socialstyrelsen. Alla var helt överens om att något måste göras för dessa utsatta människor.

Humanitet ska gälla för alla som vistas i vårt land. Sjukvård för vårdbehövande borde vara en självklarhet. Sverige har dock valt en annan väg. Vi är ett av de länder som har de mest restriktiva regelverken i EU vad gäller vård för gömda. Detta har stött på hård kritik också från FN.

Vi kristdemokrater har länge krävt att papperslösa och gömda som vistas i Sverige ska ha rätt till sjukvård. Jag är medveten om att det diskuteras inom regeringen på vilket departement frågan ska ligga. Men i dag är det migrationsdepartementet som äger frågan. Därför ställer jag frågan till migrationsministern. När kommer förslag från regeringen om att alla som vistas i Sverige och är gömda har rätt till sjukvård?

Anf. 46 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Herr talman! Först och främst ska jag korrigera; vi har inget migrationsdepartement. Däremot har vi ett justitiedepartement som hanterar migrationsfrågorna. Frågan är helt riktigt delad mellan detta justitiedepartement och Socialdepartementet.

Jag har nu bestämt att vi ska lansera en lagrådsremiss som regeringen har beslutat om. Där tar man upp frågan om det avtal som har funnits mellan å ena sidan Sveriges Kommuner och Landsting, å andra sidan staten. Där har man hanterat frågan om ersättning för den vård som ges till asylsökande som är inskrivna i vårt system.

Det har varit viktigt att få det här på plats, för den 1 juli i år löper det nuvarande gällande avtalet ut. Om vi inte hade fått lagen på plats, vilket vi kommer att få när lagrådsremissen väl är färdighanterad och propositionen kan läggas fram på riksdagens bord och beslutas om, hade det inneburit att många asylsökande hade fallit mellan stolarna den 1 juli i år.

Frågans fortsatta beredning när det gäller de grupper som Gunilla Tjernberg tog upp kommer att fortsätta att diskuteras i Regeringskansliet mellan de berörda departementen.

Anf. 47 GUNILLA TJERNBERG (kd):

Herr talman! Jag tackar så mycket för svaret. Även om svaret inte har gjort mig lugn finns det kanske ett visst hopp i det. Jag utgår ifrån att migrationsministern håller med om att det är ett bekymmer med bland annat den internationella kritik som Sverige onekligen har fått.

Jag skulle vilja ta ett konkret exempel. Låt oss säga att en gravid kvinna får stora komplikationer under sin graviditet som innebär stora risker för henne själv och barnet. Hon blir därmed i behov av vård. Det kan inte kallas humant att hon inte har rätt till vård. Jag undrar om migrationsministern delar min oro i den delen.

Anf. 48 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Herr talman! Det här är inga lätta eller enkla frågor att diskutera. Det handlar också om vilka principer som ska gälla. Den som i dag kommer till Sverige som asylsökande och blir inskriven i vårt system har tillgång till en fullständig rättighetskatalog när det gäller vård och skolgång, och så ska det också vara. Den som får avslag på sin asylansökan ska, enligt de principer vi har för reglerad invandring, lämna landet, och gömmer man sig omfattas man inte av de här principerna. Jag tycker att vi måste diskutera och problematisera kring detta.

Därutöver har vi också en annan grupp som Gunilla Tjernberg inte tog upp men som också är viktig att diskutera, nämligen de personer som över huvud taget inte söker asyl utan kommer hit med avsikten att svart-arbeta, som gömmer sig och undanhåller sig myndigheternas kontroll och som är här illegalt. Ska de människorna också ha tillgång till detta? Hur ska man sedan kunna skilja den gruppen från människor som kommer hit som turister? Det här är ganska svåra avvägningar med avseende på identitet. Jag tycker att den här frågan måste problematiseras, och det ämnar också regeringen fortsätta att göra.

Skatteregler för elitidrottare

Anf. 49 ÅKE SANDSTRÖM (c):

Herr talman! Jag har en fråga till finansministern. Våra svenska idrottsstjärnor är mycket framgångsrika på många olika områden. De sprider också positiv PR för vårt land. Tyvärr har skattereglerna i det här landet hittills varit sådana att vi praktiskt taget har tvingat dessa ungdomar att bosätta sig utomlands.

Nu äntligen, efter 30 år av motionerande inte minst från mitt eget parti, har frågan aktualiserats. Min fråga till finansministern är: Hur är beredningsläget för detta ärende just nu?

Anf. 50 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Åke Sandström tar upp den viktiga frågan om hur vi ska underlätta för idrottsrörelsen skattemässigt. Jag har bland annat haft diskussioner med Riksidrottsförbundet i den frågan. En del av detta är naturligtvis det omfattande krångel vi i dag har för de idrottsföreningar som har tränare eller ungdomsledare med olika typer av ersättningar. Skatteverket har inkommit med förslag om att vi ska ändra reglerna för när vi har uppgiftsskyldighet och skattskyldighet på arbetsgivaravgiftssidan. Det är en av typ av åtgärd som skulle ha en väldigt stor positiv effekt för idrottsrörelsen, och den bereder vi nu vidare.

Jag har noterat att det finns en omfattande diskussion i skatteutskottet om tanken att man skulle ha en särskild skatteklass för idrottsmän, men det finns också allvarliga invändningar mot en sådan lösning som man inte kan negligera.

Anf. 51 ÅKE SANDSTRÖM (c):

Herr talman! Tack för svaret! Jag tror att vi är eniga om att det är viktigt att lösa frågan om denna beskattning och de regler som gör att det knappt är möjligt för dem att bo i hemlandet. Det är viktigt med närvaro av elitidrottare som inspiration, föredömen och så vidare.

Finns det inte något närmare besked vad gäller tidsaspekten för just den här beredningen?

Anf. 52 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Sverige är ett bra land både att leva i och att betala skatt i. Jag noterade att vår nya skidstjärna, Kalla, framförde att hon gärna bodde i Sverige och betalade skatt i Sverige i samband med att hon deltog i K.-G. Bergströms program. Jag som finansminister tycker att vi ska vara glada om människor har den hållningen att man vill betala skatt för det omfattande och välfungerande välfärds- och trygghetssystem som vi har i Sverige.

Jag måste nog säga att det inte är en okomplicerad frågeställning att skapa särregler för just idrottsmän. Jag vet att det är en viktig fråga för skatteutskottet och för idrottsrörelsen. Jag tror att vi ska göra mycket för att underlätta för idrottsrörelsen. Det är en av Sveriges viktigaste folkrörelser som gör ett mycket viktigt arbete, inte minst för många barn och ungdomar. Men jag är inte i dag beredd att ge en indikation om att vi ska skapa särregler för välavlönade elitidrottsmän.

Restiden på vissa tågsträckor

Anf. 53 ALLAN WIDMAN (fp):

Herr talman! Min fråga riktar sig till statsrådet Åsa Torstensson. Det har i ett par veckor cirkulerat uppgifter i massmedierna om att det i dag tar längre tid att transportera sig med tåg från Malmö till Stockholms centralstation än vad det gjorde för tio år sedan. Vi har också kunnat läsa om att SJ för sin del har försökt att förbättra situationen genom att stänga tågdörrar 30 sekunder innan tågen lämnar stationen. Jag ska inte recensera den intellektuella höjden i det reformförslaget utan i stället fråga vad

regeringen avser att göra för att förbättra situationen när det gäller tågtransporternas hastighet.

Anf. 54 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! En av de stora utmaningarna i den kommande infrastrukturpropositionen – den kommer under september månad – är klimatutmaningen. Där har järnvägen en stor och avgörande roll för att ändra transportsystemet. Redan i dag är det, precis som Allan Widman beskriver, trångt på spåren. Dessutom har man kanske inte så effektiva godsstråk som man kan utveckla. Det är en del av det arbete som sker tillsammans med regionala företrädare och våra verk. Det är det underlaget som vi nu återsänt ut till regionerna. Det handlar om att skapa tydliga transportstråk i det här landet så att vi kan skapa bättre förutsättningar för att överföra gods till järnväg även om det är trångt i dag. Det gäller att skapa en ökad effektivitet på befintliga banor. Det arbetet pågår nu.

Anf. 55 ALLAN WIDMAN (fp):

Herr talman! Jag har full respekt för det beredningsarbete som uppenbarligen pågår och som ska resultera i en infrastrukturproposition till hösten. Men jag vill ändå höra vad som kan vara regeringens ambitioner på området. I dag är det de facto på det sättet att mellan motsvarande storstäder som Stockholm och Göteborg ute i Europa, på den europeiska kontinenten, går tågresorna faktiskt mycket snabbare. Det är inte minst, som statsrådet själv understryker, av stor betydelse både för miljön och för den interna konkurrensen och den gemensamma marknaden.

Min fråga är återigen, med respekt för propositionsarbetet: Vilken ambition har vi på det här området?

Anf. 56 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Jag tror att det framgick av mitt svar till Allan Widman. Ambitionen är att skapa bättre förutsättningar för både gods- och persontransporter på järnväg. Det är därför som den här regeringen har valt att lägga mer resurser till Banverket för underhåll i befintlig budget 2008. Vi vet att det framför allt är i de tre största tätorterna, Göteborg, Stockholm och Malmö, som vi i dag har problem. Det bromsar upp hela systemet. Det är därför som Banverket prioriterar att arbeta med att förbättra banorna. Det handlar om att effektivisera, modernisera och öka kapaciteten på befintlig bana. Syftet med detta är att skapa bättre förutsättningar på befintlig bana här och nu. Men det förtar inte det arbete som också återkommer i infrastrukturpropositionen. Mycket måste göras på befintliga spår innan vi blickar framåt till nybyggnation eftersom det tar så lång tid.

Socialt ansvar i bostadspolitiken

Anf. 57 HANNAH BERGSTEDT (s):

Herr talman! I går rapporterade Kronofogdemyndigheten att 66 barn har blivit vräkta sedan årsskiftet. Det ger allvarliga konsekvenser för dessa barn. De har ingen säng, få ägodelar och ingenstans att läsa läxan. Det medför rotlöshet och utsatthet.

För att hindra detta behövs bland annat en social bostadspolitik där allmännyttan har en viktig roll, men i dag går egennyttan före allmännyttan. Det gemensamma bostadsbeståndet säljs ut i allt snabbare tempo. Kortsiktiga privata vinster går före möjligheten att föra en socialt ansvarstagande bostadspolitik.

Jag vill fråga bostadsministern om hans inställning i frågan. Anser Mats Odell att bostadspolitiken ska ha ett socialt ansvar?

Anf. 58 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! Bostadspolitikens förnämsta uppgift är att se till att människor har en bostad. Jag var tidigare inne på en fråga som Egon Frid ställde om att bostadsköerna har växt under det socialdemokratiska regeringsinnehavet. Bara här i Stockholm är det 230 000 människor som står i bostadskö nu. Det är inte en bra social miljö. Nu vet vi att alla inte saknar tak över huvudet – så är det ju inte – men man söker en bostad, och man står i bostadskö.

Vi kan titta på det här lite mera generellt. Det ligger i Hannah Bergstedts fråga. Vi ser då att det här har försämrats också ute i landet. I början av förra mandatperioden var det 61 kommuner som anmälde att det rådde bostadsbrist. När Socialdemokraterna lämnade ifrån sig regeringsmakten var det 122 kommuner som anmälde att det rådde bostadsbrist. Är det en social bostadspolitik? I dessa 122 kommuner bor 60 procent av Sveriges befolkning.

Svaret på Hannah Bergstedts fråga är att en social bostadspolitik uppnås genom att det produceras mer bostäder, och det är det som vår politik nu inriktar sig på.

Anf. 59 HANNAH BERGSTEDT (s):

Herr talman! Är det inte dags att Mats Odell börjar prata om sin egen bostadspolitik i stället för att fastna i vad Socialdemokraterna gjort och inte gjort? Eller är det bristen på bostadspolitik som gör att Mats Odell uppehåller sig vid vad Socialdemokraterna inte har gjort eller har gjort?

Låt mig rekommendera bostadsministern att besöka Hjällbo, där det allmännyttiga bostadsföretaget tar ett socialpolitiskt ansvar. Man har inrättat någonting som man kallar för inkassopromenader, vilket har lett till att antalet vräkningar är nere på ett minimum.

Regeringspartierna har som bekant tagit bort målet om en social bostadspolitik och bytt ut det mot ett mål om att det är konsumenternas efterfrågan som ska vara styrande. Ingår människor i svåra ekonomiska situationer bland dem som kan efterfråga en bostad på en borgerlig bostadsmarknad, Mats Odell?

Anf. 60 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! Man kan alltid ha en diskussion om målformuleringar. Jag har haft det flera gånger med ledamöter här i kammaren om just målformuleringarna för bostadspolitiken. Om de hade förändrat verkligheten för de 230 000 som står i bostadskö här hade saken varit ganska enkel. Det handlar i stället om den konkreta politiken.

Många har väl trots att subventioner av produktion av bostäder skulle vara genvägen till en social bostadspolitik, men det visar sig att även en nyproducerad lägenhet från den gamla regeringens period med subvent-

ionerad hyra – en tvåa – ofta har en hyra, med subventioner, på runt 5 000–6 000 kronor och över det i månaden. Det är alltså inte en möjlighet att genom att ge skattepengar till redan mycket vinstrika byggföretag lösa detta, utan man bör i stället satsa på att hjälpa dem som behöver hjälp för att kunna efterfråga en bostad.

Det har den här regeringen gjort genom att införa hyresgarantier och förvärvsgarantier, och vi har en mängd andra förslag som kommer framöver. Bland annat vill vi stärka hyresrättens ställning och se till att den kan utvecklas i det här landet. Det är också en mycket viktig del av vår jobbpolitik att man kan hitta en bostad där man hittar ett jobb.

Kårobligatoriet

Anf. 61 LAGE RAHM (mp):

Herr talman! Jag skulle vilja ställa en fråga till Lars Leijonborg. Den gäller kårobligatoriet.

Vi är mycket glada över att det nu äntligen verkar som att vi kommer att få föreningsfrihet även för studenter, och vi är också positiva till det förslag som i går presenterades från den utredning som vi i riksdagen var ganska eniga om att tillsätta.

Jag hoppas att Lars Leijonborg vill fortsätta med idén om att vi ska ha ett starkt studentinflytande och att han även vill se att studentkårerna ska kunna ha en social verksamhet. Jag vill också tacka Lars Leijonborg för att han verkar inse vikten av att ha en bred överenskommelse, som han sade på presskonferensen i går.

Men jag blev lite bestört när jag fick läsa att den moderate riksdagsledamoten och ledamoten av utbildningsutskottet Oskar Öholm inte verkar inse vikten av kårernas verksamhet och menar att man inte ska ge några statliga pengar till det här.

Då vill jag fråga Lars Leijonborg hur han ser på frågan om det ska vara någon statlig finansiering och vad som är regeringens linje.

Anf. 62 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp):

Herr talman! Oskar Öholm har inte möjlighet att svara just i den här diskussionen. Det kanske går att hitta former för en sådan dialog.

Det här är inte den allra viktigaste frågan på mitt område, men ändå känns det för mig väldigt bra att det här nu har kommit. Jag har under min tid i politiken fått uppleva att kollektivanslutningen till Socialdemokraterna har upphört. Jag har fått uppleva att kyrkan har skilts från staten. Det skulle vara väldigt tillfredsställande att få göra ett *hat trick*, som det heter i fotboll, och få uppleva även att den här kollektivanslutningen försvinner.

Jag har aldrig trott att det kommer att bli helt gratis. Det blir väl sannolikt inte 100 procent av studenterna som i fortsättningen kommer att bli medlemmar i studentkårerna, så det blir en minskning av de ekonomiska resurserna, och eftersom kårerna utför en hel del viktigt arbete kan det bli aktuellt med någon form av statsbidrag. Hur stort det ska vara är alldeles för tidigt att yttra sig om, men i princip håller jag med utredaren om att det kan bli aktuellt med statsbidrag – ja.

Anf. 63 LAGE RAHM (mp):

Herr talman! Jag tolkar det så att regeringen anser att man faktiskt ska ha statsbidrag till kårernas verksamhet, att de är viktiga, att vi också tillsammans här i riksdagen kan försöka komma fram till ett bra förslag om hur de ska avskaffas med bakgrund i den utredning som har skett och att Moderaterna, i den mån de nu skulle vara emot det här statsbidraget, inte kommer att kunna stoppa det, utan det kommer ni att driva igenom. Är det korrekt uppfattat, Lars Leijonborg?

Anf. 64 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp):

Herr talman! Det är intressant att den här frågan, som ju har varit väldigt kontroversiell i årtionden, för att inte säga århundraden, när den har behandlats i riksdagen den här mandatperioden har varit mycket mindre laddad. Precis som frågeställaren sade var det ett enhälligt utskottsbetänkande nu senast om denna fråga. Det vore ju väldigt bra om vi kunde ta itu med det här i bred enighet. Det är jag mycket intresserad av.

Sedan blir det lite svårt att veta vilka statsbidrag som behövs. Om det skulle bli så att 0 procent går med i kårerna, ja, då blir det väldigt illa. Det som utredaren har föreslagit bygger på att nästan inga studenter i fortsättningen frivilligt kommer att gå med. Statsbidraget kommer att bli nästan lika stort som den summa som nu betalas in i kåravgifter. Det tror jag möjligen är väl pessimistiskt.

Nu ska vi remittera detta, och sedan blir det en budgetförhandling. Därefter ska vi lägga fram ett förslag om detta.

Vård för vuxna papperslösa

Anf. 65 GÖTE WAHLSTRÖM (s):

Herr talman! Precis som statsrådet Billström tidigare sade har regeringen nyligen inlämnat en lagrådsremiss vad gäller vård till så kallade papperslösa. Under gårdagen genomfördes i riksdagen en hearing där bland annat frågan om papperslösas situation och även denna lagrådsremiss lyftes fram. Från flera sakkunniga, bland annat Bengt Westerberg, Daniel Tarschys med flera, markerades att den lagrådsremiss som avlämnats utöver den kodifiering av gällande praxis som regeringen vill genomföra innebär en radikal försämring för vuxna papperslösa.

Min fråga till statsrådet Billström blir därför: Är detta att betrakta som en fadäs i hanteringen, eller är förslaget att försämra sjukvården för vuxna papperslösa en medveten handling från regeringen, och i så fall varför?

Anf. 66 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Herr talman! Den lagrådsremiss om lag om vård av asylsökande med flera som nu är inlämnad till Lagrådet har som syfte att kodifiera den redan befintliga överenskommelsen mellan å ena sidan Sveriges Kommuner och Landsting, tidigare Kommunförbundet och Landstingsförbundet, och å andra staten. Det är syftet med den här lagrådsremissen.

Det görs därför att annars kommer den 1 juli, då den här överenskommelsen löper ut, ett mycket stort antal människor inte att kunna er-

bjudas vård därför att man inte kommer att ha principer för överföring av pengar mellan stat och de här intressenterna.

Jag bedömer detta som ett subjektivt påstående, måste jag säga, eftersom det aldrig har varit avsikten att försäkra eller förändra det som nu kodifieras, att påstå att någonting sådant skulle vara för handen. Syftet med lagrådsremissen är tvärtom att styra upp de här frågorna så att människor inte faller mellan stolarna.

Jag tycker att det vore djupt olyckligt om man skulle få en sådan situation att alla de människor som faktiskt är berättigade till vård som asylsökande inte skulle kunna få detta efter den 1 juli om ersättningssystemen inte var klara.

Anf. 67 GÖTE WAHLSTRÖM (s):

Herr talman! Precis som statsrådet sade var ambitionen från regeringens sida att kodifiera gällande praxis. Nu visar det sig när man läser igenom och begrundar de handlingar som gått till Lagrådet att man på ett område gör en radikal förändring, alltså inte en kodifiering utan en försämring när det gäller just papperslösa vuxna.

Därför kvarstår frågan: Är det att betrakta som en fadäs eller är det en medveten handling från regeringens sida, och i så fall varför?

Anf. 68 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Herr talman! Formuleringen "nu visar det sig" antyder att när Göte Wahlström läser lagrådsremissen tolkar han den uppenbarligen på det viset. Det gör däremot inte regeringen, utan jag vill med bestämdhet hävda det som jag sade i mitt tidigare svar, nämligen att syftet med lagrådsremissen är ingenting annat än att kodifiera den uppgörelse som redan finns mellan Sveriges Kommuner och Landsting å den ena sidan och staten å den andra. Det är angeläget.

Jag hoppas att också Göte Wahlström och Socialdemokraterna tycker att det är angeläget att den som ställer upp och är inskriven i vårt system som asylsökande kan erbjudas den vård som han eller hon är berättigad till. Om inte lagrådsremissen, och framför allt den proposition som lagrådsremissen kommer att ge upphov till, kan läggas på riksdagens bord och beslutas om blir läget mycket prekärt. Därför är regeringens ambition att inte fördröja detta ytterligare utan i stället genomföra den lagstiftning som är planerad.

Finansieringen av infrastrukturen

Anf. 69 PIA NILSSON (s):

Herr talman! I början av året skrev finansminister Anders Borg och infrastrukturminister Åsa Torstensson en gemensam artikel i Dagens Nyheter om att infrastrukturen kommer att prioriteras i höst och finansieringen ska ske på ett ansvarsfullt sätt. Några veckor senare kunde vi i Dagens Eko höra infrastrukturministern säga att statens pengar inte räcker till. I stället vill regeringen att kommuner och företag ska vara med och betala för de vägar och järnvägar de vill ha.

Därför vill jag fråga om finansminister Anders Borg tycker att det är rimligt att kommuner ska behöva välja mellan att bygga väg eller skola,

att bygga servicehus eller järnväg. Är det vad finansministern kallar ansvarsfull finansiering? Och vad innebär det för många av våra mindre kommuner, som inte har de resurser som krävs för att vare sig bygga väg eller järnväg, trots att behovet kan vara skriande stort?

Slutligen: Tror finansministern verkligen att företag står på kö för att få finansiera infrastruktur med mindre än att de får rejäl avkastning på insatt kapital?

Anf. 70 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! I Pia Nilssons fråga ligger underförstått att det under den socialdemokratiska tiden varken satsades på väg eller skola. På båda dessa områden har vi nämligen eftersatta behov.

Det är klart att vi ska göra en bred satsning på infrastruktur. Infrastruktur är ett sätt att få människorna närmare varandra, företagen närmare sina kunder, medborgarna närmare arbetsplatserna. Infrastruktur är en viktig del av en offensiv tillväxtpolitik. Nu är vi i den sitsen att vi har en viss dämpning i ekonomin. Än så länge ser vi ut att alltjämt ha mycket starka offentliga finanser, och i ett sådant läge har vi goda förutsättningar att kunna göra en betydande satsning på infrastrukturen.

Det centrala är att det ska byggas vägar, det ska byggas järnvägar, det ska underhållas, det ska nyinvesteras för att tillväxten ska bli bättre i Sverige. Man skapar inte mer resurser genom att tricksa med finansieringsformer, upplåningar och olika bokstavskombinationer. Det centrala är att vi ska ta fram anslagsmedel för att investera i vägar eftersom det är bra för tillväxt och välfärd i Sverige.

Anf. 71 PIA NILSSON (s):

Herr talman! Jag tycker nog att Anders Borg gjorde sitt yttersta för att slingra sig ur frågan.

Är det inte så, Anders Borg, att du helt enkelt satt sprätt på pengarna och att det därför inte finns några pengar kvar till infrastruktur? Du har sänkt skatterna med 70 miljarder. Sedan slår du dig för bröstet och säger att ni satsat 10 miljarder på infrastruktur och 70 på skatter, så nu är pengarna slut.

Jag menar att finansministerns och regeringens politik leder till att staten inte klarar av att leva upp till sitt åtagande när det gäller infrastruktur och därför i stället tvingar kommuner och företag att betala. Samtidigt gör regeringen allt som står i dess makt för att kommuner ska avknoppa och privatisera stora delar av sin verksamhet inom skola, vård och omsorg.

Vad är det som gäller, Anders Borg? Spår, men inte skola? Väg, men inte vård? Jag vore tacksam om finansministern kunde förklara för mig, åhörarna och alla tv-tittarna hur detta hänger ihop.

Anf. 72 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Det ligger i Pia Nilssons fråga en något missriktad förståelse av hur ekonomin hänger ihop.

Vi har sänkt skatterna rejält. Det gör att vanliga människor får ut mer av att arbeta och att arbetsmarknaden fungerar bättre. Därför har utanförskapet minskat med 130 000. Bara under 2007 har 130 000 människor

kommit tillbaka till arbetsmarknaden från ett långvarigt utanförskap. Det är klart att det lättar upp finansieringsbördan i de offentliga finanserna.

Vi kan nu se en dämpning i svensk ekonomi, och alltså förblir de offentliga utgifterna låga och utvecklas till och med bättre än vi hade räknat med. Det är genom en offensiv sysselsättningspolitik vi lägger grunden för mer satsningar på kunskap i skolan, mer trygghet i vården, bättre vägar och mer resurser till forskning.

Det är så en modern och offensiv tillväxtpolitik ser ut. Därför lägger vi tyngdpunkten där, nu när vi steg för steg för Sverige tillbaka mot full sysselsättning.

Bostadssituationen för asylsökande

Anf. 73 BORIANA ÅBERG (m):

Herr talman! Min fråga går till migrationsminister Tobias Billström.

I det civila arbetar jag som socialsekreterare i Helsingborg, och jag och mina kolleger har märkt ett oroande fenomen särskilt de senaste två åren. Asylsökande, som ofta är familjefäder, kommer till Helsingborg och blir inneboende hos släktingar, eller också händer det att tio män skriver in sig i en etta. När de får uppehållstillstånd kommer även deras fruar och barn, och då blir bostadssituationen ohållbar. Det finns lägenheter på 50 kvadratmeter där 10–15 personer trängs.

Detta skapar enorma problem inte bara för föräldrarna och barnen utan även för socialtjänsten, som inte har möjlighet att erbjuda vare sig ändamålsenliga bostäder, krisstöd eller föräldrastöd i den utsträckning som vore önskvärd.

Jag undrar vad migrationsministern gör för att lösa dessa problem.

Anf. 74 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Herr talman! De exempel som Borian Åberg lyfter fram visar på en grundläggande anledning till varför regeringen lagt fram förslaget om att införa försörjningskrav vid anhöriginvandring, det vill säga ett krav om att både ha en ordnad lön, en tryggad försörjning, och en ordnad bostad innan de kommer till Sverige. På det viset kan man, bokstavligt talat, bygga bort dessa problem. Man kan redan från början ställa upp en tydlig kravprofil och se till att människor kommer till förhållanden som innebär att de inte behöver trängas i lägenheter, vilket ju skapar utanförskap och segregation och slutligen kanske leder till det värsta av allt, nämligen ungdomskriminalitet och riktig kriminalitet. Barn och ungdomar som växer upp under sådana förhållanden får inte rimliga levnadsvillkor.

Det är viktigt att understryka det som Borian Åberg säger. Alltför många av landets kommuner har haft dessa problem. Alltför många människor har tvingats växa upp under sådana förhållanden. Nu är regeringen på väg att ändra på det, och det känns väldigt bra.

Anf. 75 BORIANA ÅBERG (m):

Herr talman! Jag tackar för svaret. Det var mycket bra att få höra det.

Anf. 76 HELENE PETERSSON i Stockaryd (s):

Herr talman! Jag vill ställa min fråga till infrastrukturminister Åsa Torstensson.

Jag har nyligen ställt en skriftlig fråga till infrastrukturministern om samkanalisering av elnät och bredband. Det gjorde jag efter förfrågan från mitt hemlän, Jönköping, och utifrån det pressmeddelande som infrastrukturministern skickade ut för ett år sedan, närmare bestämt den 22 februari 2007.

I meddelandet står att regeringen givit länsstyrelser med flera i uppdrag att verka för att bredband läggs ned samtidigt med annan infrastruktur, framför allt när elnät grävs ned, samt att regeringen samma dag beslutat om finansiellt stöd för detta arbete. Svaret på min skriftliga fråga, som jag fick av statsrådet nu i veckan, är att beredning pågår av ärendet i Regeringskansliet.

Min fråga är varför statsrådet skickar ut ett pressmeddelande, där allt verkar klappat och klart, när frågan i själva verket inte är färdigberedd ett helt år senare?

Anf. 77 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Medfinansiering till kanalisering ligger i 2008 års budget, och därför pågår det arbetet nu i Regeringskansliet. Under 2008 använder vi de resurser som är avsatta i 2008 års budget, det vill säga de 75 miljoner som är till för att göra smarta nedgrävningar och mer robusta nät. Därav det svar som jag gett Helene Petersson på hennes skriftliga fråga.

Anf. 78 HELENE PETERSSON i Stockaryd (s):

Herr talman! Ja, jag har kunnat följa det i budgeten. Frågan var dock varför man ett helt år i förväg skickar ut ett pressmeddelande där allt verkar klappat och klart. Problemet är ju att kommuner, företag och länsstyrelser känner sig lurade och undrar varför de här pengarna inte har kommit.

Ett annat problem är att man faktiskt nästan har grävt färdigt i dag. Vi hade en storm som hette Gudrun och en som hette Per som raserade väldigt mycket av elnäten. Där har elbolagen jobbat för högtryck. Det här kommer om inte i sista minuten så i alla fall i näst sista minuten.

Om man såg den här problematiken för ett år sedan och såg att det behövde göras någonting, varför hade man då inte förordningen klar den 1 januari så att man kunde trycka på knappen när pengarna ramlade in och arbetet ute på länsstyrelserna kunde sätta i gång?

Anf. 79 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Anledningen är att den här regeringen såg vikten av att prioritera just en kanalisering och att nyttja situationen för att kunna gräva ned nät samtidigt som man gräver ned elledningar. Det gäller ju hela landet. Nedgrävningar och grävarbete pågår i hela landet. Det har därmed samband med det budgetarbete som naturligtvis resulterade i 2008 års budget.

Frågestund

Det är av den anledningen som jag vill hävda att den här regeringen såg de sambanden. Därför lade vi till ytterligare resurser som kan användas av länsstyrelserna under 2008 just för smarta nedgrävningar och robusta nät.

Bostadspolitiken och rörligheten på arbetsmarknaden

Anf. 80 GUNNAR SANDBERG (s):

Herr talman! Om några år har vi stora ungdomskullar som ska ut på arbetsmarknaden. Rörlighet mellan arbetsplatser är en utveckling som bejakas i dag. För att man ska kunna flytta från en ort till en annan behövs en bostad. I storstadsregioner, där jobben finns, finns inga lediga hyresbostäder. Allmännyttiga bostäder privatiseras i allt snabbare takt. Ska man ha någonstans att bo är man tvungen att köpa sin lägenhet till mycket höga priser. Har man inga pengar, som till exempel de ungdomar som ska ut, är man tvungen att bo i andra eller tredje hand. Regeringens bostadspolitik, eller rättare sagt brist på bostadspolitik sätter effektivt stopp för rörligheten på arbetsmarknaden.

Min fråga till bostadsminister Mats Odell är: Vad avser bostadsministern att göra för att sätta fart på byggandet av hyresbostäder?

Anf. 81 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! Gunnar Sandberg tar upp en väldigt viktig fråga. Den har varit uppe tidigare här. Hur åstadkommer vi ett ökat bostadsbyggande mot bakgrund av att Sverige har legat i bottenslammet bland bostadsbyggande nationer, kan man säga.

Om vi jämför med Norge och Finland kan vi se att de har byggt dubbelt så mycket som vi har gjort i Sverige under ganska lång tid. I Norge bygger de ungefär lika många bostäder som vi för en hälften så stor befolkning. Då frågar Gunnar Sandberg vad vi ska göra åt detta.

Vi ska naturligtvis ändra på den politik som har förts. Det går inte att med subventioner få fram bostäder. Det innebär bara att de som bygger väntar på subventioner. De väntar på förslag om nya subventioner. Det som behövs är långsiktigt hållbara och stabila spelregler och planeringsförutsättningar för bostadsmarknaden. Det är precis vad byggherrarna efterfrågar, alltifrån de kommunala bostadsföretagen och Sveriges fastighetsägare till byggföretag. Det är stabila spelregler.

Det finns inga subventioner och det kommer inte att komma några nya subventioner. Bygg de bostäder som efterfrågas på marknaden! Det är det recept som vi arbetar efter.

Anf. 82 GUNNAR SANDBERG (s):

Herr talman! Vi som sitter här har ju hört vad bostadsminister Mats Odell har sagt. Han har skyllt mycket på den förra regeringen och dess bostadspolitik. Men den förra regeringen satte även upp mål och uppnådde målen med råge.

Från bostadsminister Mats Odell kommer inte många egna idéer om hur man ska lösa problemen, utan ni skyller på den förra regeringen. Det vi har hört är ägarlägenheter. Men jag tror ju inte att ägarlägenheterna

kommer att bli så väldigt många. De kommer absolut inte att lösa bostadsbekymren för de här ungdomarna.

Man märker också att antalet hyresrätter håller på att minska. Det kommer inte att byggas några hyresrätter. De byggs fortfarande, men jag har varit i Göteborg och jag har varit i Umeå och alla säger att det inte går att bygga hyresrätter med nuvarande politik. Det är kanske framför allt hyresrätter som ungdomarna kommer att efterfråga. Det kanske är en hyresrätt man först kommer att flytta in i.

Min fråga till bostadsminister Mats Odell kvarstår: Har du några egna lösningar på bostadsproblematiken?

Anf. 83 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! Vi har lagt fram en bostadspolitisk proposition där vi ändrade på den gamla politiken och införde stabila planeringsförutsättningar för bostadsbyggande. Att bygga fastigheter är en mycket långsiktig verksamhet.

Gunnar Sandberg må inte tro på ägarlägenheter, men jag kan berätta hur läget är i Norge. 24 procent av bostäderna i Norge är hyresrätter. 20 procent av de 24 är ägarlägenheter. Det är ägarlägenheterna som har bidragit väldigt mycket till det mycket mer omfattande bostadsbyggandet i Norge än i Sverige. Det må Gunnar Sandberg tro eller inte tro på, men så är det faktiskt.

I Sverige finns det 1,7 miljoner hyresrätter i dag. Det är 70 procent av flerbostadsbeståndet. Ryktet om hyresrättens död är betydligt överdrivet.

Det andra jag vill säga är att vi ska vidta konkreta åtgärder för att utveckla hyresrätten i Sverige. Det arbetar vi med på Finansdepartementet och i Regeringskansliet. Vi kommer att återkomma med konkreta förslag om detta.

Studiestöd till vuxna utvecklingsstörda

Anf. 84 YVONNE ANDERSSON (kd):

Herr talman! Jag har en fråga till statsrådet Leijonborg.

Socialdemokraterna tog under sin regeringsperiod bort studiestödet för den allra svagaste gruppen i samhället, nämligen de utvecklingsstörda. Det har gjort att många vuxna utvecklingsstörda i dag inte har en chans att gå på folkhögskola och därmed upprätthålla sina kvaliteter så att de kan ta ett arbete efteråt.

Min fråga till statsrådet Leijonborg är om han vill medverka till att dessa människor så småningom får tillbaka ett studiestöd som gör det möjligt för dem att återigen få träda in på en folkhögskola.

Anf. 85 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp):

Herr talman! Det den förra regeringen gjorde, som fick stöd av den dåvarande oppositionen ska vi väl vara ärliga och säga, var att lägga fast en princip, nämligen att ingen person ska kunna få två stöd samtidigt. Vi talar alltså om en grupp som får förtidspension, sjuk- och aktivitetsersättning. De individerna skulle inte därutöver också få studiestöd. Dock kan de, om de vill, välja studiestöd och avstå från sjuk- och aktivitetsersättningen.

Det där är en rimlig princip. Men det har i vissa enskilda fall givit upphov till väldigt oönskade konsekvenser. Det finns i varje fall risk för sådana oönskade konsekvenser.

Det är flera statsråd som är involverade i detta, Maria Larsson som är handikappminister och Cristina Husmark Pehrsson som har hand om förtidspensionssystemet. Vi samråder om detta. Jag har givit mina myndigheter i uppdrag att undersöka hur det ligger till. Jag har sagt i riksdagen flera gånger att vi följer detta och kommer att återkomma med förslag om det är nödvändigt.

Anf. 86 YVONNE ANDERSSON (kd):

Herr talman! Jag är väldigt glad för att regeringen tar tag i den här frågan.

Om vi har svårt att höra behöver vi en hörapparat. De som har en utvecklingsstörning kan behöva träning både nu och då och kan därmed inte säga upp det boende de har och som pensionspengarna går till. Det är de facto den specifika situation som vuxna med utvecklingsstörning har.

Det vår regering står för, som vi har ett gemensamt ansvar för, är att så många människor som möjligt ska ha chansen att arbeta och kunna upprätthålla sina kompetenser. Jag är väldigt nöjd med att regeringen har tagit ett ministerövergripande ansvar för att det ska lösa sig för den grupp människor i samhället som kanske bäst behöver vår hjälp.

Anf. 87 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp):

Herr talman! Jag tackar för allt stöd. Det här berör inte så oerhört många individer. Men för dem det berör är det väldigt viktigt.

Den förra regeringen har fått mycket kritik under den här frågestunden, säkert med all rätt, men jag tror inte att ens den förra regeringen hade för avsikt att den här förändringen skulle få till effekt att funktionshindrade människor som i dag har en meningsfull sysselsättning skulle förlora den. Handikappolitiken måste ju innebära att även människor med svåra funktionshinder ska erbjudas någon form av sysselsättning som är så meningsfull som möjligt. Ibland kan den ges på folkhögskolor.

Det finns flera stödformer för att möjliggöra detta. Bland annat finns ett särskilt statsbidrag till folkhögskolor för att de ska erbjuda funktionshindrade meningsfull verksamhet.

Vi håller på att gå igenom detta i detalj för att se hur stort problemet verkligen är, och om det är ett stort problem vad vi i så fall kan göra för att lösa det.

Anf. 88 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Det fick bli slutrepliken i denna frågestund. Vi tackar de deltagande statsråden och ledamöterna för deras medverkan.

Föredrogs utbildningsutskottets betänkande 2007/08:UbU4 Utvidgad registerkontroll inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg (prop. 2007/08:28).

Utvidgad registerkontroll inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg

Anf. 89 ROSSANA DINAMARCA (v):

Herr talman! Låt mig börja med att säga att det inte är en helt enkel fråga som vi ska avhandla här. Det är fråga om att vi föräldrar vill och ska känna oss trygga med i vems händer vi lämnar våra barn, men också om den personliga integriteten.

I propositionen föreslår regeringen en utvidgning av personalkategorier i lagen om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg. Det gäller de som är anställda hos en annan arbetsgivare, till exempel en privat entreprenör eller annan kommunal förvaltning, men som erbjuds eller tilldelas arbete i verksamheten under omständigheter som liknar ett anställningsförhållande. Det ska också gälla lärarstudenter och vuxenstuderande som genomför sin verksamhetsförlagda utbildning samt deltagare i arbetsmarknadspolitiska program som genomför arbetspraktik och liknande.

Vänsterpartiet anser att mer hänsyn måste tas till barns bästa, och vi har bland annat därför föreslagit att barnkonventionen antas som lag och betonat vikten av att genomföra barnkonsekvensanalyser vid alla politiska beslut. Samtidigt försvarar vi den personliga integriteten och har motsatt oss alla de lagförslag som innebär ökad övervakning och inskränkningar i den personliga friheten.

I lagen om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg står dessa principer mot varandra. I avvägningen mellan barnens bästa och skyddet av den personliga integriteten har vi tidigare medverkat till att införa denna lag. Men registerkontroll får inte bli den enda åtgärden för att skydda barn från övergrepp, och vi anser att det behöver vidtas åtgärder för att stärka den personliga integriteten. Vänsterpartiet har i andra sammanhang lämnat förslag till hur skyddet av både barn och den personliga integriteten ska stärkas. Det handlar om prioriteringar av de ekonomiska resurserna, om information och kunskapsspridning, om viljan och förmågan att lyssna på barnen och tillerkänna dem inflytande samt om att frågan om barns rättigheter finns högt på den politiska dagordningen och ständigt debatteras och synliggörs. Landets kommuner och myndigheter har ett stort ansvar att omedelbart se till att socialtjänsten följer FN:s barnkonvention och undantagslöst tillämpar principen om barnets bästa.

Vänsterpartiet var dessutom med och drev igenom förtydliganden av lagstiftningen vad gäller sexuella brott mot barn. Vi införde den nya brottsrubriceringen ”våldtäkt mot barn”, som innefattar alla sexuella handlingar jämförbara med samlag som utförs mot barn under 15 år – detta oavsett om barnet samtycker. Även vid andra sexualbrott mot barn har kravet på tvång tagits bort.

Vi har för avsikt att återkomma med ytterligare förslag inom dessa områden och menar att det för närvarande inte är aktuellt att ytterligare skärpa kraven på registerkontroll i skolan och förskolan. Därför yrkar jag bifall till reservation 1.

Även om jag och Vänsterpartiet inte vill utvidga registerkontrollen ännu mer kan jag inte låta bli att fundera över hur man har resonerat när man har vaskat fram de nya personalkategorierna som ska ingå eller inte. Varför lärarstudenter som verkar under handledare men inte skolskjutschaufförer? Varför arbetspraktikanter men inte elevers personliga assistenter?

Herr talman! När lagen infördes fick Skolverket i uppdrag av regeringen att göra en uppföljning av hur lagen tillämpades. Rapporten *Uppföljning av lagstiftningen om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg* visade att överuttaget av registerutdrag var 300 procent. Under 2001 och 2002 anställdes 75 000 i de berörda verksamheterna och antalet registerutdrag var 200 000. Enligt den enkätundersökning som genomfördes sade en stor andel av arbetsgivarna att de begärde in registerutdrag redan i samband med ansökan eller anställningsintervju. Detta överutnyttjande av registerutdrag skulle kunna lösas med bättre information menade Skolverket och publicerade, i samarbete med Rikspolisstyrelsen och Sveriges Kommuner och Landsting, en informationsskrift till stöd för dem som anställer personal i skolan.

Inga ytterligare uppföljningar efter detta har gjorts. Ekot i Sveriges Radio rapporterade emellertid den 20 juli 2007 att det enligt Rikspolisstyrelsen har begärts ut 312 000 utdrag sedan 2004. Det tyder på att överutnyttjandet har fortsatt trots att informationsinsatser har genomförts.

Lagen säger tydligt att endast den som erbjuds anställning är skyldig att lämna ett registerutdrag, och detta behöver uppenbarligen förtydligas. Skolverket bör därför få ett uppdrag att göra ytterligare och återkommande uppföljningar samt att komma med förslag till åtgärder för att stävja missbruket. Varför är det orimligt eller oviktigt? Det svarar inte utskottets majoritet på, utan man drar till med gissningar om varför det har blivit så här. Vore det inte bättre att veta? Då är det i regel enklare att kunna åtgärda. Men majoriteten kanske helt enkelt inte är intresserad av att stävja den här typen av missbruk? Ett visst överuttag, medger utskottsmajoriteten, är inte orimligt. Men det här handlar inte om ett visst överuttag; det handlar om 300 procent.

Vi i Vänsterpartiet är oroade över utvecklingen i det övervaknings-samhälle vi bygger, att vi invagar oss själva och andra i en falsk trygghet i stället för att genom andra åtgärder och satsningar öka tryggheten på riktigt. Trots registerutdrag har vi sett fall av övergrepp mot barn eftersom förövarna inte har varit dömda tidigare. Mer övervakning är således inte lösningen för att barnen i det här fallet ska vara trygga, och några sådana satsningar eller ansträngningar har jag tyvärr inte kunnat utläsa av majoritetens svar i det här betänkandet.

Anf. 90 ULRIKA CARLSSON i Skövde (c):

Herr talman! Vi debatterar nu inte ytterligare åtgärder för trygghet i skolan utan just utvidgad registerkontroll inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg.

Varje dag går nästan alla barn i den svenska skolan. Många går i förskola och på fritidshem. För allianspartierna är det viktigt att den här verksamheten bedrivs i en säker miljö.

Det var den 1 januari 2001 som registerkontroll infördes för alla som arbetar i de här verksamheterna, men det fanns redan då en diskussion om ytterligare personalkategorier, som då inte omfattades av lagen och där man inte hade möjlighet att följa upp om personen hade begått något brott som gjorde det olämpligt att arbeta med barn.

Vad är då bakgrunden till att vi föreslår utvidgad registerkontroll inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg? Jo, förslaget syftar till att öka barnens skydd mot att utsättas för övergrepp eller kränkningar från personal som arbetar där. Vi ser det då som naturligt att man också låter det omfatta de människor som är just i den verksamhet det handlar om, och då inte endast vissa av dem utan alla. Jag ska inte räkna upp på vilket sätt – det finns ju i propositionen – men det handlar både om dem som arbetar där, är lärarstuderande eller är i arbetsmarknadsåtgärder, och om dem som arbetar i en annan kommunal förvaltning med annan huvudman och som bedriver liknande verksamhet. Det är viktigt att detta omfattas.

Herr talman! Vi i majoriteten i utbildningsutskottet delar regeringens uppfattning att den registerkontroll som ska göras av personer som erbjuds anställning inom förskola, skola och skolbarnsomsorg bör utvidgas till att omfatta också dessa ytterligare kategorier.

Jag tycker att det är en viktig diskussion som Rossana Dinamarca från Vänsterpartiet tar upp. Givetvis är det en balansgång mellan den personliga integriteten och kraven på barns skydd och säkerhet. Redan när man införde lagen 2001 tog man hänsyn till detta i så måtto att det var den sökande och den som blev erbjuden jobb som själv skulle begära utdrag ur registren och därmed skulle ha kontroll över vilka uppgifter som lämnades till den presumtiva arbetsgivaren. Precis som Rossana Dinamarca påpekade var det bara den som erbjöds anställning som skulle anmodas att inhämta utdrag. Ett sådant utdrag bör dessutom bara innehålla uppgifter som kan vara av betydelse vid lämplighetsprövning i syfte att förebygga övergrepp mot barn och ungdomar.

Syftet har jag klargjort. Sveriges åtagande enligt barnkonventionen framhävs särskilt när den vuxnes integritet anses få stå tillbaka för barnens behov av skydd. Vi har sett att denna balansgång innebär att vi vill utöka inte själva registerkontrollen men väl antalet personalkategorier som omfattas av lagen. Det är alltså inte ett sätt att ytterligare bygga upp ett övervakningssamhälle, utan det handlar om att ta konsekvensen av hur en verksamhet ser ut och bedrivs, så att regelverket omfattar de olika personalkategorier som arbetar där.

Vänsterpartiet begär i sin motion att Skolverket ska ges ytterligare uppföljningsuppdrag. Skolverket har ju gjort en uppföljning av detta. Vi ser det som naturligt att vi nu utvidgar personkretsen även om vi inte utökar lagen på det sättet. Självklart är detta en balansgång mellan kraven på barnens skydd och den personliga integriteten, men jag återkommer till att det är den vuxnes integritet får stå tillbaka när vi nu ökar antalet personalkategorier.

Jag vill å allianspartiernas vägnar yrka bifall till utskottets förslag i betänkande UbU4 och avslag på motionerna.

Utvidgad registerkontroll inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg

Anf. 91 ROSSANA DINAMARCA (v) replik:

Herr talman! Ulrika Carlsson säger att vi inte debatterar andra åtgärder utan bara registerkontrollen. Visst, men jag hade gärna sett att man i betänkandet hänvisade också till andra saker som man gör för att trygga barnen i de olika verksamheterna. I andra fall, till exempel när vi har talat om mer utbildning, mer personal eller utbyggd elevhälsa, har vi ju inte heller sett några åtgärder där man tänker göra satsningar. Därför tycker jag att det ändå är väsentligt att man kopplar ihop de här frågorna. De kan inte helt hållas isär. Vi skapar inte trygghet för barn bara genom att vi ökar antalet personalkategorier som genomgår registerkontroll.

Detta för mig in på nästa synpunkt. Ulrika Carlsson säger att alla i verksamheterna förskola, skola och skolbarnsomsorg ska omfattas. Så är det ju inte. Man säger här vilka personalkategorier som inte omfattas. Elevers personliga assistenter ska inte omfattas. Avser regeringen och majoriteten att komma med ytterligare utökning av antalet personalkategorier?

Jag kan inte hjälpa att jag tycker att det är ett problem att människor som har begått brott – här handlar det inte bara om sexuella brott, utan det kan vara andra typer av brott också – riskerar att inte få möjlighet att komma tillbaka. Man kan inte för alltid vara stämplad, särskilt inte om man jobbar i en verksamhet som inte direkt handlar om skolan men som kan ha beröring med skolan – jag tänker till exempel på en vaktmästare som kommer och byter en lampa på en skola.

Anf. 92 ULRIKA CARLSSON i Skövde (c) replik:

Herr talman, barnens arbetsmiljö i förskola, skola och skolbarnsomsorg är naturligtvis oerhört viktig. Jag dristar mig ändå till att i denna replik förtydliga några av de satsningar som regeringen gör. Man fullföljer satsningen på 40 miljoner på förebyggande av mobbning i den svenska skolan. Det görs satsningar på en rad olika områden, men det är inte detta som betänkandet handlar om, utan betänkandet handlar om utvidgad registerkontroll.

Man har gjort en bedömning och kommit fram till att de personkategorier som finns i betänkandet också är de man behöver ta med för att jämställa de olika kategorier som arbetar med barn och ungdomar och för att skapa en trygg miljö för barnen. Det har gjorts en avvägning. Det kommer alltid att finnas en gränsdragning mellan olika delar. Jag tycker att den är väl avvägd. Man har tittat just på den personliga integriteten, men man har tyckt att barnens skydd får gå i främsta rummet.

Anf. 93 ROSSANA DINAMARCA (v) replik:

Herr talman! I det här replikskiftet skulle jag gärna vilja ta upp frågan om överuttag av registerutdrag. Som jag pekade på framhöll Skolverket detta i den rapport som man tog fram under 2002. Det är ganska länge sedan denna uppföljning gjordes. Det är därför vi tar upp att detta borde vara något återkommande. Det är inte tillräckligt med den uppföljning som gjordes då.

Vi har sett de uppgifter som Ekot tog fram om antalet registerutdrag som hade tagits fram. Det finns uppenbarligen fortfarande ett stort överuttag.

Jag vet också – och det har både jag och Ulrika sagt i våra anföranden – att det är först när anställning är på tal som registerutdrag ska kunna visas upp. Men vad gör vi då när arbetsgivare begär in det redan vid ansökan eller vill att det ska kunna visas upp vid en anställningsintervju? Det är detta som är problemet. Detta tycker vi att man borde göra en bättre uppföljning av.

Informationen från Skolverket har uppenbarligen inte satt sig ute bland arbetsgivarna. Därför tycker vi att man måste ta tag i detta. Då är det lite svagt att bara hänvisa till något som gjordes 2002. Vi ser ju att bristerna fortfarande finns. Vad tänker Ulrika Carlsson och majoriteten göra åt det?

Utvidgad registerkontroll inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg

Anf. 94 ULRIKA CARLSSON i Skövde (c) replik:

Herr talman! Jag nämnde också att ett visst överuttag kanske är naturligt, men inte ett alltför stort. Nu är det i alla fall inte det som frågan gäller, utan det handlar om just utvidgningen av antalet personalkategorier. Det är det som frågan gäller.

Det är klart att det när en ny lag införs kan bli en del otydligheter i början. Man kanske inte riktigt förstår på vilket sätt man ska tillämpa den. Detta tror jag kommer att förtydligas på olika sätt i och med att registerkontrollen nu utvidgas. En informationsåtgärd kommer givetvis att följa på detta, så att man talar om för arbetsgivare hur lagstiftningen nu ser ut. Det kommer givetvis också att informeras om att det är när en anställning är aktuell som det är aktuellt att begära ett registerutdrag.

Anf. 95 PETER HULTQVIST (s):

Herr talman! Under den förra mandatperioden, när vi hade en socialdemokratisk regering, inleddes ett arbete med att utvidga registerkontrollen inom förskola, skola och skolbarnsomsorg. Syftet med det arbetet var att öka skyddet för barnen. Det hade varit alltför mycket av kränkningar och övergrepp mot barn som ägt rum inom förskolans och skolans verksamheter. Det anser vi är helt oacceptabelt, och det kräver inte minst starka förebyggande insatser.

Just därför tycker vi också att det är rimligt att i dag utföra registerkontroll av dem som arbetar inom de här sektorerna, men det är också riktigt och rimligt att utvidga den här kontrollen till att gälla ytterligare personalkategorier som arbetar eller praktiserar inom förskola, skola eller skolbarnsomsorg.

Våra åtaganden i förhållande till barnkonventionen måste vara vägledande för arbetet med barn. Barnkonventionen ger barnen rätt till trygghet, skydd mot övergrepp och utnyttjande av vilket slag det än må vara. Detta kombinerat med barnens behov av trygga och solida miljöer gör det rimligt att acceptera en viss inskränkning i vuxna personers integritet. Vi tycker alltså att det här är ett rimligt förslag.

I konsekvens med de initiativ vi tog under vår regeringsperiod yrkar jag bifall till förslaget i utbildningsutskottets betänkande 2007/08:UbU4.

Anf. 96 ROSSANA DINAMARCA (v) replik:

Herr talman! Det här tror jag inte har hänt i våra debatter tidigare, men det kan vara kul.

Precis som jag sade i mitt anförande har övergrepp förekommit även efter det att man införde den här registerkontrollen, med registerutdrag för viss personal inom förskola och skola och skolbarnsomsorg.

På vilket sätt kan vi garantera detta? Jag tycker att det är lite av problemet när vi invagar oss själva i den här falska tryggheten, att våra barn är i säker hamn bara vi har en utvidgad registerkontroll, bara alla kan uppvisa att de inte har begått några grova brott. Det tycker jag är att vara lite blind för det som faktiskt förekommer. Då är frågan mer: Vad ska vi göra åt det?

Den andra delen gäller det som jag också ställde frågor om till Ulrika Carlsson. Det handlar om det överuttag som finns av registerutdrag. Eftersom Peter Hultqvist och Socialdemokraterna nu tillhör utskottsmajoriteten tycker jag att det är intressant att få veta hur man tänker sig att det missbruket ska stävjas. Jag hoppas att Peter inte avfärdar det så som Ulrika gjorde genom att säga: Ja, men det hör inte hit. Jag tycker nämligen att det gör det. Det är en lag som vi talar om. Det är rimligt att man också ser till att den följs upp och att detta sköts på ett riktigt sätt.

Anf. 97 PETER HULTQVIST (s) replik:

Herr talman! När den här typen av händelser inträffar i barnomsorgen eller skolan är föräldrar och anhöriga och omgivningen oerhört upprörda. Det ställs då också olika krav på redovisning: Vad har gjorts för att undvika den här situationen?

Jag kan garantera dig, om jag nu kan garantera dig någonting i det här sammanhanget, att det liksom inte finns någon gräns för vilken typ av förarbeten och åtgärder som man i det läget skulle vilja ha genomfört och gjort. Det är också så att både politiker och tjänstemän utsätts för ett oerhört hårt tryck.

För mig är det barnens skydd som är det viktigaste. Det är där den grundläggande lojaliteten och solidariteten ligger. Jag tycker för min del att det är ett mycket enkelt vägval. Det här handlar alltså om bakgrunder, att i brottsregister kolla upp mord, dråp, grov misshandel, människorov, grovt rån och barnpornografi.

Jag tycker faktiskt att den eventuella inskränkning som det här innebär i den personliga integriteten är ett mycket litet offer i jämförelse med vad det blir om ett barn utsätts för övergrepp. Jag kan inte garantera att den åtgärd som föreslås leder till att man inte kommer att uppleva sådant här i framtiden. Men vi måste göra allt för att undvika situationen, och frågan är: Vad har du för alternativ i praktiken?

Anf. 98 ROSSANA DINAMARCA (v) replik:

Herr talman! Jag nämnde i mitt anförande en del åtgärder som vi tillsammans med Socialdemokraterna har varit med om att genomföra. Det gäller till exempel sexuella brott mot barn, där vi har förstärkt barns ställning i rättssammanhang väsentligt. Vi har även den här frågan om-

kring barnkonventionen. Vi vill att den ska gälla som lag i Sverige. Det finns alltså en rad åtgärder.

Jag säger inte att vi har alla lösningar. Jag sade också att vi kommer att återkomma med ännu fler förslag än dem som vi redan har lagt fram i dag.

Jag skulle också vilja fråga Peter Hultqvist hur man har tagit fram de här personalkategorierna. Eller är det så att även Peter Hultqvists nästa steg är att den här registerkontrollen ska utvidgas ännu mer? Annars funderar jag över hur man har tänkt när man har gjort de här avvägningarna. Varför omfattas en lärarstuderande som är under handledares ansvar och tillsyn till största delen men inte en elevs personliga assistent? Varför omfattas inte skolskjutschauffören eller människor som finns på familjedaghem och så vidare? Hur har man gjort den avvägningen? Och är det så att man avser att låta även de här människorna i framtiden omfattas av detta med registerutdrag?

Anf. 99 PETER HULTQVIST (s) replik:

Herr talman! Jag tycker inte att det är något fel på de åtgärder som du räknar upp för att man på något vis ska bekämpa det här. Men de garanterar inte att sådana här saker inte kan inträffa.

Vad vi försöker göra är alltså att gå så långt som möjligt, med den kunskap som finns i dag, för att hitta olika sätt att förebygga och bekämpa det här på ett tidigt stadium.

Det finns ingen som kan säga att det här är det slutgiltiga i något sammanhang, utan här får verkligheten, vilka utfall det blir, utvärderingar och analyser avgöra vad fortsättningen blir.

Det är alltid svårt att göra viktningar mellan olika personalkategorier. Men det är också oerhört enkelt att säga att den viktningen är fel och den viktningen är rätt och: Hur menar ni egentligen?

Här gäller det att förebygga så långt som möjligt. Jag är beredd att acceptera en viss inskränkning i den personliga integriteten därför att jag tycker att det viktigaste är att vi gör allt för att det här inte ska hända barnen. Om vi kan undvika det bara vid ett tillfälle, vid två tillfällen eller vid några få tillfällen tycker jag faktiskt att det är värt det. Jag tycker att det resonemanget och det tänkandet är viktigare än de invändningar som du har.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 12 §.)

11 § Forskning och forskarutbildning

Föredrogs
utbildningsutskottets betänkande 2007/08:UbU5
Forskning och forskarutbildning.

Anf. 100 THOMAS STRAND (s):

Herr talman! Vi socialdemokrater vill satsa betydligt mer på forskning. Vi vill agera nu och inte skjuta frågan framför oss. Hade vårt bud-

Prot. 2007/08:64
14 februari

*Utvidgad registerkontroll inom
förskoleverksamhet,
skola och skolbarnsomsorg*

*Forskning och
forskarutbildning*

getförslag för innevarande år antagits hade universitet och högskolor haft ytterligare 400 miljoner kronor till forskning. Det hade gjort skillnad. Vi hade haft ytterligare 100 miljoner kronor till småföretagsatsningen Forska och väx.

Totalt sett har vi socialdemokrater ett forskningsanslag som är 2 miljarder kronor högre än den borgerliga regeringens under innevarande fyraårsperiod. Utöver detta föreslår vi ett investerings- och forskningsprogram inom energipolitiken på totalt 2 ½ miljard kronor under åren 2009 och 2010.

Jag kan således konstatera att det föreligger en väsentlig skillnad i ambitionsnivå mellan oss socialdemokrater och den borgerliga regeringen. Under valrörelsen talade den borgerliga alliansen vitt och brett om forskningens betydelse. Det utlovades stora satsningar. Men i regeringsställning har dessa vallöften fallit ganska platt till marken. Den borgerliga hållningen känns igen. Det är många vackra ord men lite verkstad. Man säger en sak men gör något annat.

Herr talman! Science är en av världens mest ansedda vetenskapliga tidskrifter. De har listat de tio viktigaste forskningsframstegen under 2007. På första plats kommer storskaliga genetiska kartläggningar med syfte att hitta riskgener för stora folksjukdomar som typ 2-diabetes. Lunds universitets diabetescenter och medicinska fakultet har spelat och spelar en avgörande roll i detta forskningsarbete.

Det är ett av många exempel på att forskning är bra för människans skull. Det inger hopp om en bättre morgondag med ökad kunskap om orsaken till sjukdomar och hur de ska botas.

De pågående och hotande klimatförändringarna är ett annat exempel på vikten av en förstärkt forskning. Vi ser glaciärer som smälter, öknar som breder ut sig och en havsnivå som stiger. Vi upplever orkaner, översvämningar och varma vintrar. Allt tyder på att jordklotet lider. Vi måste genom ökad forskning i internationell samverkan möta dessa miljöutmaningar och bygga ett ekologiskt hållbart samhälle för framtiden.

Forskning och utveckling är också avgörande för svenskt näringsliv. För att stärka konkurrenskraften krävs ständigt bättre varor och tjänster och effektivare produktionsmetoder. Det förutsätter en väl fungerande företagsnära forskning, såväl för de stora industriföretagen som för de små och medelstora företagen.

Företag söker sig till de länder som har de bästa förutsättningarna och tillgång till högklassig forskning. En välutbildad arbetskraft spelar också en avgörande roll för företagens lokalisering. Att satsa på forskning och utveckling är vårt främsta redskap för tillväxt och växande företag på en global marknad. Det är ytterst grunden för vår välfärd.

Herr talman! Med dessa tre exempel visar jag på att ökad kunskap och bildning genom forskning och utveckling är grunden för både en gynnsam samhällsutveckling och individens utveckling. Därför ska Sverige vara en ledande kunskaps- och forskningsnation. Det kräver fortsatt stora insatser av både staten och näringslivet. Vårt mål är att staten ska avsätta 1 procent av Sveriges bnp till forskning.

All forskning ska hålla hög kvalitet, och forskningsinsatserna ska rymma både bredd och djup. Det är viktigt att Sverige satsar på kvalitativt framstående forskningsmiljöer men också på forskning i hela landet. Internationaliseringen kräver att lärosätena blir bättre på att lyfta fram

och utveckla sina starka sidor. För ett litet land som Sverige är förmågan till profilering och kraftsamling väsentlig för att kunna utveckla styrkeområden som når den internationella forskningsfronten.

Ett kännetecken för de mest framgångsrika universiteten i världen är att de förmår att förena en stor frihet för forskarna med ett akademiskt ledarskap som är kapabelt att göra strategiska val. En viktig insats för att skapa kraftsamling är att ge de mest framstående forskarna förutsättningar att bedriva långsiktig forskning i kreativa och attraktiva forskningsmiljöer med en kritisk massa.

För att Sverige fortsatt ska vara en ledande forskningsnation krävs förutom kraftsamling inom strategiska forskningsområden en bredd och mångfald i forskningsinsatserna. Det är en förutsättning för att kunna tillgodogöra sig forskning från andra länder samt skapa en koppling mellan grundutbildning och forskning. En bred grundforskning är nödvändig för att möjliggöra forskningsgenombrott. Därför är det viktigt att även i fortsättningen värna om den akademiska friheten. Det är ett avgörande element i universitetens och högskolornas forskning.

Vi socialdemokrater menar att det behövs ett förändrat resurstilldelningssystem som gynnar och förstärker framstående forskarmiljöer och som samtidigt slår vakt om forskning och forskningsanknuten högre utbildning i hela landet.

Forskningen vid svenska högskolor och universitet är världsledande i många discipliner. Däremot är det långt ifrån alla högskolor och universitet som har möjlighet att stödja sina forskare i att omsätta forskningsresultaten i nya varor och tjänster. För att stärka kommersialiseringen av forskningsresultat vill vi avsätta 50 miljoner kronor årligen i en nysatsning på holdingbolag och inkubatorer vid landets högskolor och universitet.

Herr talman! När vi socialdemokrater var i regeringsställning ökade de statliga anslagen till forskning och forskarutbildning med 2,3 miljarder kronor. Vi gjorde särskilda satsningar på forskning inom medicin, teknik och hållbar utveckling. Vi utvecklade strategiprogram för sex viktiga industribranscher.

Vi vill nu ta ytterligare ett steg och fördjupa dessa program samt utveckla nya strategiprogram för branscher inom tjänstesektorn. Sverige har under lång tid haft en hög profil i forskningsfrågor. Dessa satsningar måste nu öka ännu mer om Sverige ska klara den globala konkurrensen.

Det duger inte att den borgerliga regeringen skjuter frågan om forskning framför sig. Sverige har inte råd att vänta på eventuella krafttag från den borgerliga regeringen. På denna punkt är vi socialdemokrater väldigt tydliga. Vi vill agera nu. Därför avsätter vi betydligt mer pengar till forskning och utveckling.

Det är viktigt att vi som politiska partier sänder ut rätt signaler. Vi socialdemokrater signalerar tydligt att vi vill satsa mer offensivt på forskning och utveckling. Men vilka signaler sänder den borgerliga alliansen ut?

En av de första åtgärderna som vidtogs av den nya regeringen var nedläggningen av Arbetslivsinstitutet. Det motsvarade en minskning av forskningsanslaget med ca 350 miljoner kronor och uppemot 300 forskare. Det är beklagligt, eftersom Sverige har varit ett föregångsland inom arbetsmiljöområdet.

Dessutom tog den borgerliga regeringen genast bort forskningsmedlen till småföretagarprogrammet Forska och väx. Först 2008 avsätter regeringen medel till Forska och väx. Ett år har därmed gått förlorat.

Vi ser med oro på att regeringen vid sitt första år vid makten har minskat de statliga anslagen till forskning och utveckling i statsbudgeten, trots vallöftena om att öka den civila forskningen till 1 procent av bnp. Enligt Statistiska centralbyrån har anslaget till forskning och utveckling minskat med 550 miljoner kronor under år 2007.

Den resursförstärkning av forskningen på landets universitet och högskolor som den borgerliga majoriteten beslutat för innevarande år är långt ifrån tillräcklig. Faktum är att årets budget inte innehåller en enda krona utöver det som aviserades redan för över ett år sedan.

Herr talman! Den borgerliga forskningspolitiken liknar mest kejsarens nya kläder. Det var många och vackra ord i valrörelsen, men det mesta har fallit platt till marken. Denna defensiva hållning förstärks i det forskningsbetänkande som vi diskuterar i dag. Det hänvisas till fortsatta beredningar och en kommande proposition.

Jag vill därför ta tillfället i akt och fråga majoritetsföreträdarna i denna debatt: När kommer den forskningspolitiska propositionen? Kommer den borgerliga regeringen att uppnå målet att avsätta 1 procent av Sveriges bnp till forskning? Vilka är de prioriterade och strategiskt viktiga forskningsfälten under de kommande åren?

Vi socialdemokrater står bakom alla våra reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall till reservationerna 1, 2, 4, 7 och 8.

Anf. 101 EVA OLOFSSON (v):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 5 från Vänsterpartiet om bättre och tryggare villkor för forskarstudier. Vi kommer också att stödja ett antal av Socialdemokraternas reservationer.

Vänsterpartiet betraktar inte satsningar på utbildning och forskning som kostnader utan som nödvändiga investeringar för att Sverige ska bli en kunskapsbaserad och konkurrenskraftig nation. Det finns ett tydligt samband, och det är faktiskt också vetenskapligt belagt, mellan investeringar i utbildning och forskning och tillväxt. Men då måste det vara en socialt och ekologiskt hållbar tillväxt – en tillväxt som genererar välfärd och fler arbetstillfällen men också en högre livskvalitet för var och en av oss och en starkare social sammanhållning.

Under förra mandatperioden satsades i samarbetet mellan Vänsterpartiet, Socialdemokraterna och Miljöpartiet i propositionen *Forskning för ett bättre liv* 2,34 miljarder kronor sedan 2005. Forskning inom medicin, teknik och hållbar utveckling prioriterades, men också genusforskning och utbildningsvetenskaplig forskning fick mer pengar.

Herr talman! För Vänsterpartiet är målet att forskningen ska få 1 procent av bruttonationalprodukten, men vi tycker att det är viktigt att säga att det är den civila forskningen som ska ha 1 procent. I vår budget har vi fört över 500 miljoner från försvarsforskningen och satsar i stället dessa pengar på att öka kvaliteten på högskolan genom att förbättra forskningsanknytningen vid högskolornas grundutbildning.

Det gör vi dels genom att höja anslagen till grundutbildning och forskning för lärare vid högskolan, dels genom att öka antalet disputerade lärare. Framst lektorer behöver ökade möjligheter att själva få forska.

När forskning och utbildning följs åt blir utbildningen bättre för den studerande, och forskningen tillförs nya idéer och impulser. För Vänsterpartiet är det grundläggande med en rejäl offentlig satsning på forskningsanslag så att man får en långsiktig utveckling av forskningen, bra forskningsmiljöer men även en forskning som kan vara oberoende och kritisk.

Det är viktigt att forskning och utbildning bedrivs i hela Sverige. Det är en viktig motor för att utveckla Sverige och för att bredda tillgängligheten och minska den sociala snedrekryteringen.

En viktig fråga för oss i Vänsterpartiet är också situationen för de forskarstuderande. I dag förekommer det att forskarstuderande finansierar sina studier med stipendier. I en undersökning som Höskoleverket gjorde hösten 2006 var den gruppen 8 procent. Varför är inte detta en lyckad lösning? Jo, för dessa doktorander har inte rätt till inkomstrelaterad ersättning vid sjukdom, föräldraledighet eller arbetslöshet. De hamnar kort sagt utanför det sociala trygghetssystemet. De har inte heller rätt till den automatiska övergången till en doktorandtjänst som doktorander med utbildningsbidrag får när de har två år kvar av sin utbildningstid. Denna synpunkt delar vi med Sveriges doktorandförening, Sveriges doktorander och Sveriges förenade studentkårer. Avskaffa stipendier som finansieringsform inom forskarutbildningen!

Trots att de inte ska finnas så finns de, de så kallade skuggdoktoranderna. Det är personer som bedriver forskarstudier utan att vara antagna till forskarutbildning. Dessa skuggdoktorander är rättslösa och står ofta utanför trygghetssystemen. Ofta handlar det om stipendier. Ibland försörjer de sig på osäkra projektanställningar.Handledning och andra resurser kan försvinna utan förvarning eller motivering. Därför tycker vi i Vänsterpartiet att alla lärosäten ska redovisa hur många skuggdoktorander man har, vilka förhållanden de forskar under och vad man gör för att följa de regler som säger att studerande som forskar ska vara antagna till forskarutbildning.

Det finns många viktiga forskningsområden, och självklart finns det områden som Vänsterpartiet vill lyfta fram lite extra. Jag sade förut att det under den förra mandatperioden satsades pengar på utbildningsvetenskaplig forskning. Det är en fråga som är väldigt viktig för Vänsterpartiet. Den utbildningsvetenskapliga forskningen måste svara mot de behov som finns inom lärarutbildning och pedagogisk yrkesverksamhet. Det är jätte viktigt med ett bra samarbete mellan universitet, högskolor, kommuner och skolor. Inom det sociala området har vi forskning och utvecklingsverksamhet på lokal och regional nivå där det forskas, där man samarbetar med kommuner och med kommuner och landsting eller, där jag bor i Göteborg, med Västra Götalandsregionen. Det handlar om forskning som har en väldigt nära dialog med verksamheter och där forskningskunskaper kan överföras till arbetet direkt ute i verksamheterna. En sådan modell skulle vi gärna se när det gäller utbildning och skola.

Vi vet att verkligheten ser olika ut för kvinnor och män inom en mängd områden. Detta är oerhört viktigt att jobba vidare med. Vi vet att männen är och har varit norm inom många områden, och det är därför väldigt viktigt att genusforskningen fortsätter att utvecklas och stärkas. Den bidrar till viktiga kunskaper för att nå ett mer jämställt samhälle och har varit en kunskapsbas som måste få finnas kvar för att jämställdhets-

perspektivet ska slå igenom på de sociala, ekonomiska och politiska arenorna.

Genusforskningen har hjälpt till att synliggöra brister inom jämställdhetsområdet och synliggöra hinder för jämställdhet inom olika delar av Sverige och i olika verksamheter. Genusforskningen ökar kvaliteten i forskningen samtidigt som den synliggör kvinnor och män och makthierarkier. På så sätt får forskningen faktiskt en högre kvalitet och en högre självförståelse. Forskningen berikas genom att värderingsnormer som har hängt med sedan förr ifrågasätts.

Tidigare talare var inne på klimatfrågan. Det är en oerhört viktig fråga att ta tag i. Vi har en klimatberedning. Jag vet inte om de fortfarande sitter och inte kan komma överens om målen. Vänsterpartiet vill inte bara ta klimatfrågan på allvar. Vi vill också avveckla kärnkraften. För oss är det väldigt viktigt att satsa på forskning för hållbara energisystem, produkter och tjänster för energieffektivisering, drivmedel och kraftproduktion som baseras på hållbara resurser.

Vi är ett litet land. Vi är internationellt beroende, och därför måste vi fokusera vår forskning på de strategiska områden där behoven gör sig gällande. Energieffektivisering av bostäder är ett sådant område. Den elintensiva industrin som vi alltid får en politisk debatt om och priset på energi är ett sådant viktigt område. Där är det viktigt att hitta energieffektiviseringar. Ett annat viktigt område är biodrivmedel, och därför har vi föreslagit mer pengar än regeringen till att forska på de här områdena. Vi tycker också att man behöver samordna klimatforskningen och har föreslagit inrättandet av ett klimatsekretariat för denna viktiga funktion.

Forskning och utveckling är också väldigt viktiga områden för tillväxten. Vi vet att i Sverige är vi inte så värst bra på att se till att forskning vandrar vidare och blir produkter som sedan kommer ut på marknaden. Där finns stora brister i vårt land. Vi vill speciellt lyfta fram små och mellanstora företags möjligheter att få stöd i forskning och utveckling.

Därför vill Vänsterpartiet satsa mer på programmet Forska och väx som ju hjälper små och medelstora företag med forskning och utvecklingsverksamhet. Det är inte minst viktigt eftersom det oftast handlar om kvalificerade tekniska lösningar som måste prövas för att företagen ska kunna komma fram till en produkt.

Forskning och utveckling är livsviktigt för Sveriges fortsatta utveckling, för hur vi långsiktigt ska få ett socialt, ekologiskt och ekonomiskt hållbart samhälle. Liksom den tidigare talaren vill vi från Vänsterpartiet säga att vi väntar på den forskningspolitiska propositionen. Vi vill gärna veta när den kommer och vilka målsättningar som finns när det gäller att satsa mer resurser på forskning.

Anf. 102 LAGE RAHM (mp):

Herr talman! Vi i Miljöpartiet står bakom alla våra reservationer. Men för att vinna lite tid yrkar jag bifall bara till reservation 7.

Vi är överens om mycket av det som tidigare sagts av Socialdemokraterna och Vänsterpartiet. Det är mycket klokt som har sagts. Jag ska inte upprepa allt det.

Bortsett från reservationerna och motionerna tänker jag prata om kvalitet. Givetvis gäller det då kvaliteten i forskningen – kvalitet för forskarna och den kvalitet som forskningen ger samhället.

En punkt gäller doktoranderna. Doktoranders livskvalitet till exempel äventyras av otryggheten i finansieringen. Jag tänker då på de många stipendierna och utbildningsbidragen. Som doktorand kan man bli tvungen att välja mellan familj och forskarstudier, mellan barn och forskarstudier eller kanske mellan sjukdom och forskarstudier. Beträffande detta med sjukdom kan man tyvärr inte göra ett val, utan där kan man bli tvungen att anpassa sig.

Den som går omkring och oroar sig presterar troligen sämre i sin forskning. Detta inverkar, som sagt, på forskningens kvalitet. Även de dåliga villkoren för doktorander gör att det kan bli svårt att få de bästa doktoranderna. Också det inverkar på kvaliteten.

Vidare handlar det om näringslivets möjligheter att använda och kommersialisera den kvalitativa forskning vi har och att därmed öka kvaliteten på de egna produkterna. Det är en annan kvalitetsaspekt.

Sverige ligger väldigt högt när det gäller forskning. Men det ger inte utdelning i fråga om jobb och vilka produkter som skapas. Forskningen är inte tillräckligt kommersialiserad. Den kvalitativa forskningen används därmed inte ute i samhället. Vi anser att det måste ges tydligare incitament för att få ut forskningen i samhället. Vi vill också att högskolor och universitet ges i uppdrag att ta fram handlingsplaner just för att se till att detta genomförs.

Vidare handlar det om kvalitetssäkring av transportforskningen och dess möjligheter att bidra till att skapa ett kvalitativt och miljömässigt hållbart samhälle; det är också en del av det hela.

Beträffande transportforskningen i dag fördelas merparten av resurserna efter den genomsnittlige mannens resmönster. Detta behöver helt klart ses över. Till stor del handlar det nämligen om fordonsutveckling, medan miljöforskning, trafiksäkerhetsforskning, jämställdhetsforskning och kollektivtrafikforskning får stå tillbaka. Förutom att det förändras här vill vi att det ges i uppdrag att tydliggöra och mäta hur stor del som ges till vad. Det är, som sagt, inte en bra kvalitativ miljö med alltför mycket fordonsforskning.

Det handlar också om Sveriges mottagande av immigranter, såväl asylsökande som andra. Men mottagandet måste ha kvalitet. Det leder mig in på forskningen. Också migrationsforskningen är eftersatt i dagens samhälle. Den forskningen måste öka. Trots att vi tar emot väldigt många asylsökande forskas det väldigt lite. Men vi bör ta reda på hur immigrationen bidrar till det svenska samhället. Det kan gälla till exempel sociala, ekonomiska eller kulturella aspekter.

Inte minst viktigt är att asylprövningen är baserad såväl på kunskap och forskning som på solidaritet och Sveriges internationella åtaganden. Kvalitet är alltså viktigt även här.

Jag kan tyvärr konstatera att den borgerliga majoriteten vill att alla våra utmärkta kvalitetsförslag avslås.

Med detta yrkar jag, som sagt, bifall till reservation 7.

(forts. 13 §)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.56 på förslag av förste vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

12 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

JuU11 Utvidgad rätt till biträde vid förhör, m.m.

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Rättshjälp för anlitanande av biträde vid förhör)

1. utskottet

2. res. (s, v, mp)

Votering:

144 för utskottet

137 för res.

68 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 84 m, 23 c, 22 fp, 15 kd

För res.: 106 s, 17 v, 14 mp

Frånvarande: 24 s, 13 m, 6 c, 6 fp, 9 kd, 5 v, 5 mp

CU8 Fastighetsrättsliga frågor

Kammaren biföll utskottets förslag.

UbU4 Utvidgad registerkontroll inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg

Punkt 1

1. utskottet

2. res. 1 (v)

Votering:

266 för utskottet

17 för res. 1

66 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 106 s, 85 m, 23 c, 22 fp, 16 kd, 14 mp

För res. 1: 17 v

Frånvarande: 24 s, 12 m, 6 c, 6 fp, 8 kd, 5 v, 5 mp

13 § (forts. från 11 §) Forskning och forskarutbildning (forts. UbU5)

*Forskning och
forskarutbildning*

Anf. 103 ULRIKA CARLSSON i Skövde (c):

Fru talman! Nu debatterar och diskuterar vi utbildningsutskottets betänkande UbU5 om forskning och forskarutbildning. Det är ett motionsbetänkande. Det har tidigare här i debatten låtit lite som att det är en budgetdebatt, men jag vill betona att debatten gäller motionsbetänkandet.

I Sverige har vi en mycket lång tradition av forskning. Många forskningsresultat inom en mängd olika områden har till exempel lett fram till en bättre hälsa för stora delar av befolkningen. Det gäller forskning på det medicinska området, framtagande av mediciner, men också folkhälsoforskning och forskning som visar på effektiva behandlingsmetoder.

Jag går snabbt vidare till nästa ämne.

Redan för hundra år sedan visade professor Svante Arrhenius hur en ökad mängd koldioxid skulle kunna bidra till växthuseffekten. Miljö- och klimatforskningen har sedan dess utvecklats, och vi ligger på många sätt i framkant. Samtidigt är det en kamp mot tiden för att använda de innovationer som görs och den teknik som utvecklas för att våra barnbarn ska få uppleva en god miljö.

Vår tillväxt i Sverige beror till stor del på de naturtillgångar vi har och som vi på olika sätt har använt inom såväl forskning som utveckling. I dag är vi framstående inom till exempel skogsforskning men givetvis också inom fordonsindustrin, där teknikutveckling och forskning bidrar till att vi fortsatt är internationellt konkurrenskraftiga.

Ja, jag skulle kunna fortsätta att räkna upp område efter område där vi är framgångsrika, men det låter sig inte göras på några korta minuter. Jag har bara nämnt ett axplock och mycket mer förtjänar egentligen att nämnas.

Sverige är en liten forskningsnation. Vi är nio miljoner invånare av världens sex miljarder. Trots det har vi hållit en hög internationell klass. Vi är bland de länder som satsar en relativt stor andel av bnp på forskning, främst då inom industrisektorn, men detta är inte tillräckligt.

Tidigare talare har varit inne på kvaliteten i forskningen. Vi diskuterar många gånger olika sätt att mäta kvalitet. Ett kan vara graden av citeringar. Sverige är kanske ett av de mest produktiva länderna i världen när det gäller antalet publicerade artiklar i olika erkända tidskrifter. Vi har legat bra till och fortsätter att öka, men vi ser att omvärlden ändå kör förbi oss därför att de ökar ännu mer i andra länder. Det oroar mig att vi ser en långsamt nedåtgående trend.

Målet för en framgångsrik forskning är givetvis inte bara att publicera och bli citerad. Vi är oerhört beroende av att den forskning som vi satsar stora resurser på också leder till tillväxt. Därför är det så viktigt att forskning inte ses som en isolerad verksamhet vid våra universitet och högskolor, utan att resultaten kan omsätta nya kunskaper i innovationer och produkter.

Fru talman! Hur ska vi då fortsätta att vara en forskningsnation bland de främsta? Jag och Centerpartiet vill lyfta fram ett antal faktorer som är grundläggande för fortsatt forskning i världsklass. I höst kommer regeringen att lägga fram en forsknings- och innovationsproposition. Där kommer riktlinjerna att dras upp för de kommande årens prioriteringar och satsningar. Fram till och med 2008 har vi en forskningsproposition som heter *Det goda livet*. Vi har fullföljt de satsningar som fanns i propositionen.

Målet är givetvis att Sverige ska fortsätta vara en framgångsrik forskningsnation. En sådan kräver framgångsrika universitet och högskolor med framgångsrika forskare. Jag vill nämna Befattningsutredningen där det finns ett underlag för att stärka lärosätenas möjlighet att attrahera forskare internationellt. Samtidigt är förutsättningar för unga forskare att lockas till och ges möjligheter till en forskarkarriär också viktiga att understryka.

Det krävs också en större samverkan mellan olika aktörer i samhället. Redan i dag, och sedan länge, satsar näringslivet, med läkemedels- och fordonsindustrin i spetsen, betydligt mer än vad det offentliga gör. Enligt både Lissabonstrategin och budgetpropositionen för 2008 är målet 1 procent av bnp för det offentliga under mandatperioden.

Det finns ett antal strategiskt viktiga områden, kanske främst miljö och medicin, som vi behöver satsa på för att vara med och lösa de stora samhällsproblemen. Satsningar behöver givetvis göras på såväl grundforskning som tillämpad forskning eftersom de olika delarna förutsätter varandra.

Jag vill betona behovet av att omsätta forskningen i innovationer. I det sammanhanget vill jag också nämna möjligheten för en forskningsinfrastruktur som gör det möjligt för mindre och medelstora företag att delta.

Vi behöver spjutspetsar inom forskningen. Ett exempel på en framtida satsning är ESS, European Spallation Source. Alliansregeringen har tagit beslut om att verka för att den ska förläggas till Sverige. Det finns ett sekretariat vid Lunds universitet som planerar och analyserar den forskning som behövs för att konstruera ESS.

Även vid de mindre och de nyare högskolorna finns både kvalitet och spets. Trots att man inte själv får utbilda forskare profilerar man sig och satsar för att vara internationellt konkurrenskraftiga. Serious gaming inom profilen Virtuella system vid Högskolan i Skövde är ett sådant exempel.

Jag nämner igen området medicinsk forskning. Här står vi inför en rad utmaningar framöver. Den kliniska forskningen behöver också i detta sammanhang ha mycket goda förutsättningar. Med anledning av dagen i dag, alla hjärtans dag, och den tv-serie som har visats under några veckor med namnet *Om ett hjärta* vill jag trycka på behovet av jämställdhet i forskningen. Det har hänt en hel del, men så länge det inte är jämställt är vi inte klara.

Många av de utmaningar vi står inför finns på medicinområdet och miljöområdet men också på många andra områden. Därför vill jag lyfta fram att detta kräver ett tvärvetenskapligt arbete. Det vill vi ytterligare skapa förutsättningar för i det kommande arbetet med forsknings- och innovationspropositionen.

Jag nämnde i början att detta är ett motionsbetänkande. Det har skrivits ett stort antal motioner angående forskning och forskarutbildning. Delar av innehållet i dessa motioner är frågor som redan är under beredning av Utbildningsdepartementet, annat är planerat och somligt är redan vidtaget. En del som finns med ligger kanske inte ens på riksdagens bord att besluta om. Därför, fru talman, yrkar jag bifall till utbildningsutskottets förslag i betänkandet och avslag på motionerna.

Anf. 104 THOMAS STRAND (s) replik:

Fru talman! Det här är ingen budgetdebatt, men det är viktigt att visa på sammanhangen, hur allt hänger samman, och vad som är grunden för att kunna göra viktiga insatser. Därför räcker det inte bara med ord. Vi måste ha ord som har innehåll och bäring också ekonomiskt. Jag förstår att Ulrika Carlsson inte vill tala pengar. Det har varit många ord och löften som sedan visat sig inte hålla måttet. Det duger inte, och det är passivt.

Ute på högskolor och universitet frågar man allt oftare när de utlovade beskederna och forskningssatsningarna kommer. Hittills har det varit tyst. Det duger inte. Det är därför som vi socialdemokrater är tydliga med att vi vill satsa mer offensivt.

En viktig fråga som Ulrika Carlsson tog upp handlar om den tillämplade forskningen. Vi får signaler om att det pågår en intern strid mellan Näringsdepartementet och Utbildningsdepartementet angående fördelningen av forskningsanslaget mellan tillämpad forskning och universitet och högskolor. De så kallade kvalitetspengarna som regeringen delade ut i år har inte premierat de universitet och högskolor som har ett forskningssamarbete med näringslivet. Det har många tyckt vara ytterst märkligt. Har Utbildningsdepartementet nu fått bakläxa av Finans- och Näringsdepartementen? Vad är det som kommer att gälla i framtiden? Jag skulle gärna vilja att Ulrika Carlsson ger besked i denna fråga.

Hur ser Ulrika Carlsson på de små och medelstora högskolorna och deras framtid vad gäller att få garanterade fortsatta forskningsmedel? Ska de bara få koncentrera sig på grundutbildning? Signaler från borgerligt håll ibland gör att frågor väcks. Hur kommer det att bli för de små och medelstora högskolorna?

Anf. 105 ULRIKA CARLSSON i Skövde (c) replik:

Fru talman! Det var många frågor från Thomas Strand. Jag talade också pengar. Jag talade om enprocentsmålet, och det är ett stort antal miljarder som enprocentsmålet handlar om. Jag nämnde också att det är målet att det blir uppfyllt med den nya forskningspropositionen och under mandatperioden, precis som vi lovade inför valet.

Thomas Strand säger att det pågår en strid mellan Utbildningsdepartementet och Näringsdepartementet. Inför varje forskningsproposition förs det säkert diskussioner om på vilket sätt man ska prioritera för att använda de resurser som man satsar på forskning så att de ger det resultat som man vill ha. Det är viktigt att ge signaler, och vi har gjort det hela tiden. Vi kommer att vara tydliga med strategiska prioriterade områden i forskningspropositionen som lämnas till hösten. Vi kommer att vara tydliga med vad den finansiering som forskningen får från det offentliga kommer att innehålla. Vi kommer att vara tydliga, på det sätt som vi har

sagt, med att det ska finnas både en grundforskning och en tillämpad forskning.

Fru talman! Jag vill tillförsäkra Thomas Strand att vi öppnar möjligheter för att bedriva kvalitativt god forskning vid alla universitet och högskolor som kvalificerar sig till forskning. Det gör vi också genom att öppna för att det inte behöver vara ett helt vetenskapsområde för att man ska kunna bedriva forskarutbildning, utan man kan göra det inom en smalare spets. På det sättet är den borgerliga regeringen med och ytterligare utökar möjligheten för god forskning i hela landet.

Anf. 106 THOMAS STRAND (s) replik:

Fru talman! Det ska bli intressant att följa den borgerliga regeringens vidare öden. Ska man nå enprocentsmålet måste man tillföra 8 miljarder 2008 och sedan 1,5 miljarder ytterligare varje år fram till 2010. Den signalen från Ulrika Carlsson ska jag komma ihåg.

Jag noterar att Ulrika Carlsson värnar om de mindre och medelstora högskolornas möjlighet till forskning. Det välkomnar jag. Men frågan är vad det löftet är värt i den borgerliga alliansen som domineras av Moderaterna. De har inte varit några stora tillskyndare av mindre högskolor i det här landet. De har till och med kallat dem för bygdehögskolor.

I måndags kunde vi på Sveriges Radios hemsida läsa att den borgerliga regeringen anser att Sverige bör ha färre men större universitet och högskolor än nu. Då är det klart att frågor väcks om vad som händer framöver.

Ulrika Carlsson säger att den forskningspolitiska propositionen kommer till hösten. Det är intressant att jämföra med betänkandets formulering. Där kan vi läsa: ”Därutöver planerar regeringen en forsknings- och innovationsproposition under nästa riksmöte.” Observera att det inte står till hösten utan till nästa riksmöte. Till och med ordet ”planerar” ingår i meningen, inte ”kommer”.

Man kan inte påstå att dimmorna skingras. Ulrika Carlsson, som är utskottets ordförande, borde veta svaret.

Jag fick nyligen en signal från en högskola. De hade hört företrädare för Utbildningsdepartementet säga att propositionen kommer väldigt sent i höst, så sent att den inte kommer att kunna beredas under kommande riksmöte utan först under det nästkommande.

Oron sprider sig bland universitet och högskolor angående att den borgerliga regeringen dröjer med besked om när propositionen kommer och när besked om nya och väsentliga satsningar kommer.

Anf. 107 ULRIKA CARLSSON i Skövde (c) replik:

Fru talman! Mig veterligen ligger hösten under nästa riksmöte så jag ser ingen skillnad mellan påståendet i betänkandet och mitt påstående i debatten.

När det gäller allianspartiernas målsättningar är forskning och utbildning i hela landet viktiga förutsättningar. Vi har också lyft fram behovet av profilering och samverkan. Det finns ett antal mycket intressanta områden där man väljer att samverka rent geografiskt, över landet och internationellt. Jag ser inget problem i att en utökad samverkan på vissa ställen också leder till att man fördjupar samarbetet och räknar det som att man eventuellt går ihop i en gemensam högskola som har flera säten.

Jag kan nämna exempel som Akademi sydost där man tittar på ett förnyat samarbete för att se hur vi ytterligare kan stärka våra olika profiler och hur vi kan utnyttja våra resurser på bästa sätt – allt för att ha en kvalitativt hög utbildning i hela landet.

För mig är det oerhört viktigt att det är federalismens principer som ligger till grund för detta och att det är ett underifrånperspektiv där högskolor och lärosäten själva väljer den samverkansform som man vill ha.

Jag lyssnade noga på Thomas Strands tidigare inlägg i debatten. Mycket av det vi säger är ganska lika. Det enda jag hörde som på något sätt skiljer oss åt gällde att fördjupa nya strategiprogram. Vi hade diskussioner med teknikföretagen för ett tag sedan. De välkomnade breda generella forskningsprogram som ytterligare stärker Sveriges konkurrenskraft i en global ekonomi.

Anf. 108 LAGE RAHM (mp) replik:

Fru talman! Ulrika Carlsson nämnde i sitt anförande att fordonsforskningen krävs för att Sverige ska vara konkurrenskraftigt. Då undrar jag: Vilken sorts konkurrens och om vad?

Det borde rimligtvis handla om vad som är viktigt i framtiden. Där hoppas jag att Miljöpartiet och Centern är överens om att vi behöver en omställning när det gäller hur man transporterar sig. Den omställningen handlar om att det ska vara mindre privatbilism och mer järnväg, kollektivtrafik, gång, cykel och andra smarta lösningar.

Det blir konstigt om vi inte kan satsa mer forskning på dessa områden för att nå längre. I det perspektivet undrar jag hur man kan säga att man ska vara konkurrenskraftig. Det blir konstigt om man är konkurrenskraftig med något som inte är konkurrenskraftigt.

Ulrika Carlsson nämnde också att vi ska trycka på jämställdhet i forskningen. Det är väldigt tydligt att kvinnor i större utsträckning åker kollektivt och i mindre utsträckning använder bil. Vi tycker att det är viktigt att man prioriterar forskning också på dessa områden.

Anf. 109 ULRIKA CARLSSON i Skövde (c) replik:

Fru talman! Fordonsindustrin har spelat och spelar en oerhört stor roll. Många är de framsteg när det gäller förnybara bränslen som man lyfter in i forskningen.

För att hela Sverige ska leva och för att det ska vara möjligt att bo i olika delar ska vi självklart ha de mest intelligenta transportlösningarna både för personer och för varor i vårt land. Järnvägen är oerhört viktig. Vi ska på olika sätt göra järnvägssatsningar. De vägsatsningar som den nuvarande regeringen planerar framöver både när det gäller underhåll och nya vägar är oerhört viktiga. De fordon som transporterar varor och människor på vägarna är också viktiga. De ska vara så miljövänliga som möjligt både när det gäller bränsle, utsläpp och andra delar. Jag ser ingen motsättning i att vi skapar intelligenta transportsystem där dessa olika delar samverkar med varandra. Därför välkomnar jag planeringen inför infrastrukturpropositionen där man på ett bättre sätt väver samman de olika trafikslagen för att skapa så intelligenta lösningar som möjligt.

Lage Rahm nämner också jämställdhetsaspekten inom fordons- och transportforskningen. Det är en jätte viktig del, men det är också en del som har uppmärksamats på många områden. Inom många regioner som

har ansvar för kollektivtrafiken till exempel runt om i Sverige lyfter man fram den här frågan och jobbar aktivt med den för att kunna se på vilket sätt vi kan bli betydligt smartare när det gäller trafiklösningar.

Anf. 110 LAGE RAHM (mp) replik:

Fru talman! Det gläder mig att Ulrika Carlsson tycker att det är viktigt med den här typen av forskning. Jag vill också säga att fordonsindustrin givetvis har spelat en stor roll i samhället och fortfarande gör det. Det är ganska uppenbart. Det handlar inte om det, utan om var vi i framtiden ska satsa mer pengar på forskning.

Jag har inte sagt att det inte ska satsas något alls på fordonsindustrin utan att vi ska gå över till att satsa mer pengar på forskning i en mer hållbar inriktning. Jag tycker att det borde ligga i linje med det som Ulrika Carlsson har sagt och hade därför hoppats att ni hade kunnat bifalla den motion som vi har i det här ämnet.

Jag har förstått att vi inte debatterar infrastrukturpropositionen nu, men där är det väldigt stora satsningar på väg. När man satsar mycket på vägtransporter innebär det, som jag nämnde, att man kommer att satsa sig fast i en struktur som är mindre miljömässig. Vi borde ha forskning för att komma ifrån det. Jag tycker att det är väldigt tråkigt om det inte satsas tillräckliga resurser på sådan forskning.

Anf. 111 ULRIKA CARLSSON i Skövde (c) replik:

Fru talman! Framtida transportlösningar är en oerhört viktig forskningsdel och ett viktigt forskningsområde. Självklart är det så.

Vägsatsningar och järnvägsatsningar står ju inte emot varandra när man samplanerar transportslagen. Det är snarare för att på olika sätt bli mer rationaliserad och betydligt bättre för miljön.

Grundläggande för forskningen är att vi har både grundforskning och tillämpad forskning så att vi kan lyfta fram den industriforskning som finns i dag och koppla ihop den med den nya forskningen. Jag ser att vi har stora möjligheter att göra det i Sverige. Det finns också en stor vilja från fordonsindustrin att bli så miljövänlig som möjligt. Jag ser det som väldigt viktigt att vi på olika sätt kan vara med och främja den forskningen.

Framöver är det viktigt att vi på olika sätt skapar intelligenta transportlösningar och trafiklösningar och planering för det. Jag ser med spänning fram emot den andra propositionen som vi nu har talat något om.

Anf. 112 LARS HJÄLMERED (m):

Fru talman! Vi har ett spännande år framför oss. Vi har nyligen fått ta del av såväl Resurs- som Befattningsutredningen. Lärosätenas frihet är under utredning. Regeringen kommer under året med mandatperiodens viktigaste förslag inom forskningspolitiken, nämligen den forsknings- och innovationspolitiska propositionen.

Det övergripande målet för alliansen är att skapa förutsättningar för en hög kvalitet i högre utbildning och forskning, att garantera dess frihet och öka frihetsgraden för landets universitet och högskolor.

Till grund för vår politik har vi en överenskommelse på skol-, utbildnings- och forskningsområdet som vi gick till val på och som vi fick väl-

jarnas förtroende att genomföra. Under det senaste året har riksdag och regering genom beslut tagit viktiga steg för att nå detta mål, och vi kommer nu att gå vidare under detta år.

I det betänkande som vi debatterar och som vi senare ska fatta beslut om finns 58 motionsyrkanden inom en mängd olika områden. I motionerna berörs viktiga områden som universitetsstatus, examinationsrätt, forskarutbildning, kommersialisering av forskningsresultat och en hel del annat.

I en del av motionerna tycker jag att man pekar på några av de största utmaningar som vi står inför som forskningsnation. Det handlar om hur vi ska fördela pengar till forskningen. Det handlar om forskningens frihet. Det handlar om trygghet och tydliga karriärvägar för forskare. Det handlar om kommersialisering av forskningsresultat.

Tiden medger inte att jag berör samtliga motioner. Jag tänkte därför göra några nedslag i de fyra områden som jag nyss har nämnt, och jag tänkte börja med resurstilldelningen.

Sverige har väldigt många lärosäten. Jag tycker att forskningspengarna alltför mycket har tilldelats baserat på historiska *track record*.

Vi i alliansen har tydligt angett att vi vill gå mot att fördela forskningspengar mer baserat på kvalitet. Huvudskälet för oss är att pengarna ska gå dit där de gör störst nytta.

I november månad avlämnade regeringens särskilde utredare ett betänkande om resurstilldelningen till den högre utbildningen, forskarutbildningen och forskningen. Förslagen i betänkandet är intressanta, och jag tycker att inriktningen är riktig. Med dem kan lärosätena uppmuntras att sträva mot kvalitet och inrikta sig på områden där de är riktigt duktiga. Det tror jag skulle vara bra för lärosätena, för forskningen, för utbildningens kvalitet och för landet som helhet.

Resursutredningen är nu ute på remiss. Lika mycket som vi stöder dess inriktning principiellt, lika viktigt är det att vi är ödmjuka och lyssnar på remissinstanserna. Förslagen är, som utbildningsutskottets ledamöter vet, omfattande och kanske till och med komplexa. Inte minst därför är det viktigt att vi lyssnar på och ser hur lärosätena, fackliga organisationer och andra resonerar och ser vilka konsekvenser som förslagen kan få.

Fru talman! Låt mig dock vara tydlig. Vår inriktning är att riksdagen ska fatta beslut om en ändring av resurstilldelningen där pengarna fördelas i konkurrens och där starka forskningsmiljöer premieras.

Det är också intressant att notera att andra viktiga frågor berörs i utredningens betänkande, såsom universitetsstatus, vetenskapsområden och forskningsprofiler. Jag hoppas att regeringen kan återkomma om detta.

Några motioner berör också forskningens frihet, och jag tycker att det är självklart att poängtera att den ska stå fri från politisk påverkan.

Förra året fattade vi beslut i riksdagen om en ändring av tillsättningen av styrelserna för universitet och högskolor. Regeringen tog ytterligare ett steg strax före jul när den så kallade frihetsutredningen tillsattes. Utredaren har i uppdrag att utreda någon eller några kompletterande upplåtelseformer med inriktningen att de ska öka lärosätenas frihet vad gäller såväl personella som ekonomiska och fysiska resurser.

Erfarenheterna av att göra Högskolan i Jönköping och Chalmers till stiftelsehögskolor visar vad en faktisk och upplevd frihet kan göra för ut-

vecklingen av ett lärosäte. Det borde vara dags för fler skolor i landet att nu få samma chans som dessa två.

Jag vill dessutom beröra frågan om karriärvägar och anställningar.

Problem med finansiering, otydlighet i karriär och meritering och otrygga anställningsförhållanden har vi hört om i tidigare inlägg. Det är något som alltför många personer inom forskningen möter, och det är inte rimligt. För att kunna locka duktigt folk till en forskarkarriär måste man kunna erbjuda rimliga anställningsvillkor och goda karriärmöjligheter. Detta är särskilt viktigt ur jämställdhetssynpunkt.

I december lämnade regeringens särskilde utredare sitt betänkande *Karriärer för kvalitet*. Utredaren har granskat och på ett bra sätt beskrivit dagens situation. Hon har också lämnat spännande förslag på hur en ny och framtida sammanhållen meriterings- och karriärväg skulle kunna se ut. Förslagen känns välarbetade och intressanta och inriktningen riktig.

På samma sätt som för Resursutredningen är det rimliga nu att lyssna på remissinstanserna. Det är viktigt att låta lärosätena framföra sina synpunkter på förslagen. Det är inte minst viktigt att höra de fackliga organisationernas och de enskilda forskarnas perspektiv på detta.

Vi i alliansen har naturligtvis inriktningen att vi ska återkomma med beslut på detta område också.

Fru talman! Jag ska avslutningsvis nämna något om den kommande forsknings- och innovationspolitiska proposition som regeringen avser att lämna till riksdagen i höst.

Lyssnar man till den forskningspolitiska debatten kan man konstatera att det är många som sätter sitt hopp till denna proposition. Det är inte heller så konstigt med tanke på att ramarna för svensk forskning kommer att sättas för de kommande åren i denna proposition.

Denna proposition är ett bra tillfälle att formulera en idé när det gäller vad vi vill med svensk forskning. Det är ett bra tillfälle att skjuta till nya och nödvändiga pengar till forskning. Jag hoppas också att vi i denna proposition får andra förslag som ger landets universitet och högskolor de rätta drivkrafterna. Det handlar om en ändring av resurstilldelningen, kanske också om karriärer och anställningar, strategiska forskningssatsningar, ett avskaffande av högskolemomsen och dessutom bra möjligheter för personal och skolor att kommersialisera nya idéer.

Med regeringens initiativ, av riksdagen fattade beslut och det som vi har framför oss under det kommande året tycker jag att vi är på god väg att nå alliansens mål för den högre utbildningen och forskningen.

Fru talman! Med detta känner jag mig trygg i att yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 113 THOMAS STRAND (s) replik:

Fru talman! Sverige har under lång tid haft en hög profil i forskningsfrågor. Vi kan konstatera att forskningen vid svenska högskolor och universitet är världsledande i många discipliner.

När Socialdemokraterna var i regeringsställning ökade de statliga anslagen med 2,3 miljarder kronor. Men detta räcker inte. Vi måste satsa mer, och vi måste satsa klokt om Sverige ska klara den globala konkurrensen.

Jag ser tre saker som viktiga. För det första krävs det profilering och kraftsamling för att kunna utveckla styrkeområden som når den internationella forskningsfronten. För det andra krävs en bredd och mångfald i forskningsinsatserna. Därför måste vi få ett resurstilldelningssystem som dels förstärker och gynnar framstående forskarmiljöer, dels slår vakt om forskning och högre utbildning i hela landet. För det tredje krävs väsentligt mer resurser till forskning och utveckling.

Jag kan konstatera att Lars Hjalmered berör många bra och viktiga saker som gäller forskning. Men det som jag saknar är besked. När kommer väsentligt mer pengar? Ska man nå enprocentsmålet vet vi att det är fråga om väsentligt mycket mer pengar. Nu säger Lars Hjalmered också att denna proposition kommer till hösten. Men varför skriver ni inte detta i er text i stället för kommande riksmöte? Frågan är: När kommer denna proposition, och när kommer de väsentliga satsningarna?

Anf. 114 LARS HJÄLMERED (m) replik:

Fru talman! Propositionen kommer under kommande riksmöte, under hösten. Vi får väl ta en fortsatt debatt när förslagen kommer skarpt i sammanhanget.

Alliansen har gjort ett krafttag när det gäller att skjuta till nya pengar. Som Ulrika Carlsson var inne på i tidigare inlägg lever vi upp till de åtaganden som kom i den tidigare forskningspropositionen. Därtill skjuter vi till nya pengar i år och nya pengar nästkommande år.

Med koppling till den diskussion om lite mer tillämpad forskning som har varit här tidigare kan jag konstatera att regeringen också tar ett krafttag när det gäller dessa områden i dialog med bland annat fordonsindustrin för att se hur man ur miljösynpunkt kan satsa på klimateffektivare fordon. Det handlar om en kvarts miljard under detta år. Fler exempel kan nämnas i sammanhanget.

Låt mig passa på att ställa två frågor till Thomas Strand. Jag nämnde i mitt inlägg stiftelser. Det kan för den delen även vara någon annan upplåtelseform. Men fyra partier på den borgerliga kanten har gemensamt en tydlig ambition att öka frihetsgraden. Är Socialdemokraterna beredda att göra detsamma – i stiftelseform eller i någon annan form?

De inlägg som ni har haft från s, v och mp spretar i lite olika riktningar. Vi är ett samlat regeringsunderlag med ett tydligt alternativ och en tydlig överenskommelse. Hur ser Thomas Strand på frågan att det spretar åt olika håll och att ni inte har något gemensamt alternativ?

Anf. 115 THOMAS STRAND (s) replik:

Fru talman! Redan i dag finns det högskolor som bedrivs i stiftelseform och som har verkat under många år. När det gäller vilka former som ska finnas framåt i tiden måste de växa underifrån i dialog med berörda parter.

När det gäller oss i oppositionen vill jag framför allt tala om Socialdemokraternas politik.

Det är viktigt vilka signaler som man sänder ut. Lars Hjalmered tar upp saker som man kan säga ja till och tycka är bra.

Problemet har varit att ända sedan ni kom till makten har ni lovat och talat vackert om saker, men sedan händer det inte så mycket. Det kommer inte så många propositioner.

I dag får vi höra samma budskap. Det kommer en proposition till hösten. Det vet man inte nu i och med att det i texten står kommande riksmöte. Det kan vara av underordnad betydelse, men det är problemet.

De som följer debatten, alla verksamma ute på universitet och högskolor, väntar på signaler. När får vi höra att de stora satsningarna kommer?

Den resursutredning som Lars Hjalmered hänvisar till är lite intressant att ta upp. Jag förstod att Lars Hjalmered stod bakom den och ser med förväntan fram emot den.

Det finns de i det borgerliga lägret som inte ställer sig upp och direkt klappar händer när de läser utredningen, har jag förstått. Frågan är vad som kommer att hända.

Lars Hjalmered uttrycker sig positivt om den. Har han utskottsmajoriteten och hela regeringen med sig? Det är många som undrar. Vad blir det av Resursutredningen?

Anf. 116 LARS HJÄLMERED (m) replik:

Fru talman! Låt mig kort inleda med Resursutredningen. Det är viktigt att nu lyssna in vad olika universitet och högskolor och andra intressenter tycker om detta. Personligen tycker jag att den principiella inriktningen är rätt.

Jag kan konstatera att ni är inne på liknande resonemang, vilket är glädjande. Man ska mer basera på kvalitet när man fördelar pengar. Men för att förstå alla konsekvenser måste man vara ödmjuk inför detta och lyssna på expertisen.

Ambitionen från alliansens sida är att under året återkomma, i varje fall i de delar som handlar om forskning.

Forsknings- och innovationspolitiska propositionen kommer till hösten. Där kommer vi att se ett samlat grepp. Min förhoppning är det. Jag kan inte svara för hur regeringsarbetet går till. Det är tungt arbete med förberedelser och annat. Min ambition är i varje fall att vi ska kunna se en ordentlig ökning av nya forskningspengar så att de kan komma universitet och högskolor till del och att vi ser krafttag när det gäller den tillämpade forskningen.

Det handlar också om förbättringar av lite mer strukturkaraktär, som jag var inne på i mitt inlägg, till exempel i termer av kommersialisering. Om jag tar ett konkret exempel är holdingbolagen en sådan sak. Det har väl så här långt knappt varit en vinst. Men eventuell vinst får i dag inte gå tillbaka till högskolan. Jag menar att det är en brist i en av de grundläggande drivkrafterna för att kommersialisera nya idéer. Det och andra saker hoppas jag i strukturtermer kommer in i sammanhanget.

Vi har från alliansens sida en tydlig framarbetad överenskommelse. Ni och andra kan gärna rikta kritik mot de förslag vi har och den takt i vilken vi genomför dem. Men vi har gjort hemläxan i de olika partierna och förhandlat gemensamt. Vi har gått till val på detta, och vi kommer att genomföra det. Mot detta står ett alternativ som inte är samsnackat.

Ni håller på med politikutveckling. Jag ser fram emot att vi kan möta ett gemensamt alternativ även på er sida ju närmare valet år 2010 vi

Anf. 117 CHRISTER NYLANDER (fp):

Fru talman! Det är ett mycket speciellt och viktigt område som vi hanterar. Det handlar om Sveriges konkurrenskraft och hur man lyckas konkurrera med kunskap men också om kunskap. Andra satsar runt omkring i världen. Det är viktigt att vi hänger med.

Det är dessutom viktigt att hela utbildningspolitiken hänger med och att man gör en reform av forskningen som stärker kunskapen från början. Den som satsar på forskning blir vinnare. Därför är det viktigt att Sverige som i dag fortsätter att ligga i topp.

Vi satsar redan mycket tack vare många multinationella företag, och vi kommer att fortsätta att behöva göra det. Vi måste också satsa på bredden och nyfikenheten för att kunna möta de nya utmaningar som Sverige och världen kommer att ställas inför.

Det är också ett speciellt område därför att det handlar så mycket om att göra världen bättre. Jag och Folkpartiet är i grunden mycket teknik- och framstegsvänliga och också framtidsvänliga. Då krävs det att man tror på ny teknik och ny forskning. För att kunna möta växthuseffekten och svälten och kunna utrota folksjukdomarna gäller det att våga satsa på forskning.

På utbildningsområdet har regeringen en mycket omfattande reformagenda. Det gäller också på forskningsområdet.

Fru talman! I Sverige satsas mycket på forskning. Det tror jag att vi är helt överens om. Det gäller från den statliga sidan, från landstingens sida men också från många stora företag. Det svenska näringslivet hör till de mest FoU-intensiva i världen. Det är en bra och viktig framgångsfaktor.

Vi ska också erkänna att vi under de senaste åren har sett en negativ utveckling som är bekymmersam. Vi har sett att näringslivets investeringar i FoU har minskat under senare år. Svensk forskning har tappat när det gäller synlighet i internationella tidskrifter.

Vi har också tappat positioner när det gäller att omvandla forskningen till patent, jobb och företagande. Många forskare berättar för oss om en knaper och ansträngd miljö för forskning. De berättar för oss att de har sämre ekonomi än kollegerna i konkurrensländerna.

De berättar för oss att de har lägger ned alltmer tid på ansökningar och har snålare möjligheter än många andra att köpa in ny utrustning.

Fru talman! Detta är ingenting som inträffade i september år 2006. Det är ett problem som vi har sett under flera år som den här regeringen nu måste ta tag i.

Slutsatsen är att det behövs mer resurser till forskning, och vi måste bli bättre på att kommersialisera forskning och kunskap.

Nu genomförs rätt mycket för att öka forskningens möjligheter i Sverige. Vi utreder utvidgad avdragsrätt för donationer till forskningsändamål. Vi fullföljer tidigare forskningspropositioner och plussar dessutom på lite grann.

Vi funderar på att avskaffa högskolemomsen. Det skulle innebära 300–350 miljoner extra till högskolorna. Vi jobbar stenhårt på att få EES-anläggningen till Lund. Det är den neutronforskningsanläggning som skulle sätta Sverige på kartan på det området. Det är mycket viktigt.

Regeringen bereder nu förslaget till resursfördelning som har tagits upp i debatten tidigare. Det är ett resursfördelningssystem som är viktigt för att se till att vi gynnar både kvalitet och bredd i svensk forskning.

Men reformagendan kan inte bara handla om resurser, även om pengar är viktigt. Just nu har vi tagit del av en utredning om anställningsvillkor för forskarna. Det är otroligt viktigt för att forskarna i Sverige ska känna att de har chans att utvecklas.

Det handlar om tydliga karriärvägar, rättvisa men också, vilket är nog så viktigt, att stärka jämställdheten. Detta bereds på departementet och kommer tillbaka i en senare proposition.

Vi funderar också på hur högskolorna och universiteten ska bli fria. Vi tror att denna frihet är viktig för institutioner men också för de enskilda forskarna. Det är viktigt att man har ökad akademisk frihet och mindre politisk klåfingrighet.

Jag tycker att vi i den här debatten tyvärr har hört att oppositionen är väldigt bra på att peka ut med de politiska klåfingrarna vad det är man ska satsa mer på och vad det är man ska satsa mindre på. Det är viktigt att vi har mer av inomvetenskaplig bedömning av vad som är viktigt att satsa på. Man kan inte prioritera allt. Man måste också våga prioritera ned någonting.

Fru talman! Det har varit många motioner i ärendet. Det visar på ett stort engagemang. Debatten i sin helhet har också visat att det på några viktiga strategiska områden kan innebära att vi har breda överenskomelser. Jag skulle i så fall välkomna det. Tills vidare yrkar jag bifall till utskottets förslag.

Anf. 118 THOMAS STRAND (s) replik:

Fru talman! Folkpartiet har på ett särskilt sätt profilerat sig inom utbildningsområdet. Det har bland annat utlovats Nobelpristagare från Sverige. Det är naturligtvis förhoppningen. Men jag har svårt att se att den borgerliga forskningspolitiken ska leda fram till det resultatet.

Nu vill jag fördjupa mig i en annan fråga, nämligen skolforskning. Lärarförbundets vetenskapliga råd har nyligen lämnat in en skrivelse till högskole- och forskningsministern inför beredning av kommande proposition, oavsett när den nu kommer.

I skrivelsen konstateras att forskningsresurserna på skolans område knappt utgör 1 promille av vad skolväsendet kostar i drift och att mindre än 200 av samtliga ca 230 000 verksamma lärare är forskarutbildade.

Vidare skriver de att resurserna för forskning och forskarutbildning i anslutning till lärarutbildningen och pedagogisk yrkesverksamhet sällan når upp till 10 procent av grundutbildningsanslaget. Inom andra utbildningsområden är det vanligt att resurserna till forskning och forskarutbildning motsvarar 40–50 procent av grundutbildningens anslag. Detta är naturligtvis uppseendeväckande låga siffror.

I skrivelsen framförs förslag om en tydligare praxisnära forskning där disputerade lärare samtidigt kan undervisa i skola och förskola och forska, om ökade forskningsresurser för lärarutbildning och pedagogisk yrkesverksamhet, om ett institut för skolforskning och om en bättre delaktighet med kommunerna.

Jag skulle gärna vilja veta hur Christer Nylander som representant för Folkpartiet och den borgerliga alliansen ställer sig till Lärarförbundets vetenskapliga råds förslag om att förstärka forskning om skolan i skolan.

Prot. 2007/08:64
14 februari

*Forskning och
forskarutbildning*

Anf. 119 CHRISTER NYLANDER (fp) replik:

Fru talman! Det tar lite tid innan jag svarar därför att jag letar febrilt i Socialdemokraternas reservationer efter någonting om skolforskning. Men jag hittar inget. Därför är det lite märkligt att Thomas Strand ägnar hela sin replik åt just detta. Ni har ju inte själva någonting i reservationerna på området, utan hänvisar till en skrivelse från Lärarförbundet och Lärarnas riksförbund.

Jag ska gärna svara ändå. De har skickat in skrivelsen för att den ska behandlas i samband med forskningspropositionen, och vi kommer att behandla den i samband med forskningspropositionen.

Jag tycker att det är viktigt att vi får en skolpolitik som vilar på vetenskaplig grund. Jag tycker att vi kan se problemen med en skolpolitik som inte har gjort det. Vi har under många år haft en skolpolitik som inte har vilat på vetenskaplig grund. Det har inneburit att fler har hoppat av gymnasiet och att färre har lyckats i grundskolan men också att vi har fått allt färre som har sökt sig till lärarutbildningen. Det tycker jag är bekymmersamt.

Vi bereder just nu en forskningsproposition, vi bereder en ny lärarutbildning och vi gör många andra saker på det här området. I samband med det kommer vi också att behandla skrivelsen.

Låt mig bara säga ännu en sak. Thomas Strand pratade om kejsarens nya kläder i sitt anförande tidigare. Det var intressant. Men själv är han ju en av de sista ståndaktiga tennsoldater som försvarar den gamla forskningspolitiken. Vi har sett att den inte räcker till. Nu säger till och med Thomas Strand och Socialdemokraterna att det skulle ha behövts mer pengar i forskningspolitiken för flera år sedan. De brister vi ser nu är inte ett problem som har uppstått på grund av att vi bytte regering på hösten 2006.

Jag tror inte att vi kommer att få se kejsarens nya kläder, utan att den svenska forskningspolitikens fula ankunge kommer att utvecklas till en vacker svan i samband med höstens forskningsproposition.

Anf. 120 THOMAS STRAND (s) replik:

Fru talman! Det är rätt intressant att lyssna på debatten och inläggen från de borgerliga företrädarna. Om man tänker på hur det var före valet, i valrörelsen, lät det så här: Usch, så lite som har satsats på forskning i Sverige – det här går inte an! Nu har en efter en av talarna gått upp och sagt att Sverige är bra på forskning. Det finns mycket bra, och vi är världsledande i många discipliner, menar de. Vi socialdemokrater kanske är mer trovärdiga. Vi sade att vi satsade pengar, 2,3 miljarder kronor, men att det inte räcker. Vi måste satsa mer.

Jag tycker att det här med kejsarens nya kläder håller fortfarande. Ni säger mycket, men det är inte mycket som har hänt i verkligheten.

Det är naturligtvis viktigt att prata om skolforskning. Det handlar om en proposition som kommer nästa riksmöte. Jag har min fulla rätt att säga: Det här är viktigt att få med. Jag hoppas att Folkpartiets representant går och säger det till Lars Leijonborg.

Jag tycker att det här är jättespännande. Jag kan berätta för Christer Nylander att vi har fått många tankar och idéer när vi har haft vårt skolrådslagsarbete. En spännande idé som kom upp är att minst 1 procent av skolans totala resurser bör avsättas för skolforskning. Det ligger i linje med Lärarförbundets vetenskapliga råd.

När vi nu pratar om en ny proposition som kommer vore det därför intressant att få veta vad den ska innehålla. Jag hoppas att Christer Nylander och Folkpartiet är med och påverkar den propositionen. Är Christer Nylander beredd att med kraft hävda att det här är viktigt och säga att vi behöver mer resurser till skolforskning och forskning om skolan i skolan? Det skulle jag gärna vilja ha besked om i dag.

Anf. 121 CHRISTER NYLANDER (fp) replik:

Fru talman! Det fungerar så på allianssidan att fyra partier försöker skriva ihop sig om en gemensam politik. Vi väntar med stort intresse på den gemensamma oppositionsmotionen som ska komma på den forskningsproposition som kommer så småningom. Jag hoppas att det blir en sådan motion, eftersom ni förväntar er att vi ska vara överens om allting.

Låt mig ändå säga att det inte är något konstigt att forskningspropositionen kommer till hösten. Den handlar om pengar, den handlar om resurser och den handlar om hur mycket vi ska avsätta inte bara nästa år utan flera år framåt. Därför måste den självfallet behandlas i samband med att man gör en budget för staten. Det vore helt orimligt om man skulle koppla loss forskningspropositionen från budgetbehandlingen i riksdagen. Det hoppas jag verkligen inte att Socialdemokraterna tycker att man ska göra. Här är det riktiga pengar det handlar om. Det handlar om att tillföra riktiga resurser. Då måste man sköta beredningen av forskningspropositionen i samband med att man gör en budgetproposition och en långsiktig plan för statens ekonomiska utveckling.

Det blir en proposition i höst. Pengarna kommer säkerligen inte att synas i budgetpropositionen. I samband med det arbetet tittar vi också på möjligheterna för skolforskning framöver. Vi kan ändå notera att det finns ett nyuppväckt intresse för denna fråga bland Socialdemokraterna inför den här debatten. Ni har varken i någon reservation eller tidigare lyft upp frågan. Det är som Thomas Strand säger; det var ungefär 1 promille som går till detta medan man nu tycker att det borde vara 1 procent. Ansvaret för att det är 1 promille som går till skolforskningsfrågor ligger knappast på den nuvarande majoriteten.

Anf. 122 LAGE RAHM (mp) replik:

Fru talman! Christer Nylander sade att oppositionens olika motioner om att förbättra när det gäller forskning handlar om politisk klåfingrighet när man pekar ut olika områden. Jag skulle vilja uppehålla mig lite vid detta.

Jag tycker att det är viktigt att vi ser att det finns en frihet för akademien. Men jag tycker att det är mycket konstigt att mena att alla idéer och inspel som kommer från politiskt håll om forskning skulle vara klåfingrighet. Det måste vara så att när vi ska fatta politiska beslut måste vi kunna efterlysa forskning som grund för dessa beslut. Det kan inte vara politiskt klåfingrigt att efterlysa det om man samtidigt behåller en frihet

för akademien med pengar till den forskning som akademien själv anser vara bäst.

På vilket sätt kan det vara politiskt klåfingrigt att inför framtiden vilja ha mer intelligenta system som handlar om trafik och att vi ser att mer måste satsas på framtidens typ av trafik? Det är en trafik som inte innebär att man åker en och en i varsin bil, även om det också kommer att förekomma. På vilket sätt är det politiskt klåfingrigt att peka ut att doktorander har en utsatt situation och att den måste förbättras? På vilket sätt är det politiskt klåfingrigt att vi vill ta emot flyktingar på ett mer kvalitets-säkrat, forskningsbaserat och kunskapsbaserat sätt? Eller är det politiskt klåfingrigt att vilja att vi i utökad utsträckning kommersialiserar den forskning som bedrivs i det här landet?

Anf. 123 CHRISTER NYLANDER (fp) replik:

Fru talman! Jag gör noteringen att när man tittar på reservationen ser man vissa specifika frågor som lyfts upp. Jag tror att Sveriges forskning behöver mer av en strategisk diskussion. Den innebär, som mina allianskolleger har varit inne på här tidigare, att vi måste välja ut några väsentliga områden för Sverige. Det gäller till exempel hur vi möter det globala klimathotet eller ser till att Sverige fortsätter vara i topp när det handlar om biomedicin och mycket annat.

Men vi måste också fundera på hur vi ser till att den vetenskapliga grunden själv får ligga som beslut för vad vi ska satsa på. Vi ska minska det politiska inflytandet över forskningen och låta universitet, institut och högskolor själva avgöra vad som är viktigt att satsa på.

Problemet med den här typen av betänkande är att man hänvisar till olika motioner. Därmed måste man till exempel säga att lyckoforskning är något vi ska satsa på, men det finns inga reservationer om att vi ska satsa på biomedicin. Vi måste lyfta oss från den debatten och våga vara strategiska och från utskottets majoritets sida våga säga vad som är det viktiga för Sverige framöver. Vi kommer att återkomma till det i den forskningsproposition som kommer till hösten.

Anf. 124 LAGE RAHM (mp) replik:

Fru talman! Jag uppfattar att Christer Nylander nämner att det här inte är det allra mest strategiska och att det därmed inte ska satsas på det. Jag tycker att det är en konstig inställning att vara emot idéer bara för att det inte är den absolut bästa idén. På det sättet kommer man bara att bifalla den absolut bästa idén och avslå alla andra goda idéer. Vi pratar om strategier, och jag tror att den strategin är olycklig.

Det är ganska naturligt att när vi nu har motioner från den allmänna motionstiden på forskningsområdet kommer det inte att vara ett strategiskt tänkande från alla riksdagsledamöter som har motionerat. Det ligger i sakens natur. Men motioner bör ändå behandlas på ett seriöst sätt. Jag tycker att det är viktigt att vi sedan, när det är dags för det, återkommer och tar ett strategiskt helhetsgrepp på forskningen.

Men jag tycker inte alls att det stämmer att det, som Christer Nylander tidigare nämnde, skulle vara politisk klåfingrighet att gå in och ha förslag från politiken på enskilda forskningsområden.

Anf. 125 CHRISTER NYLANDER (fp) replik:

Fru talman! Jag tror att jag misstolkas något av min opponent här. Jag tycker att det är viktigt att vi har en väldigt stor bredd på forskningen i Sverige. Vi kommer att ha en väldigt stor bredd på Forsknings-Sverige. Vi kommer att se till att vi har ännu friare tyglar för forskare att av ren nyfikenhet fundera på vad Sverige behöver satsa på men också vilka möjligheter som finns att utöka gränserna för mänsklighetens kunnande. Det finns egentligen ingen motsats mellan att våga satsa strategiskt samtidigt som man är öppen för bredd och fri nyfikenhetsforskning.

Sedan är vi överens om att den här typen av betänkande blir inriktat på olika saker därför att man ska besvara motioner. Jag vill ändå hävda att majoriteten har behandlat de här motionerna mycket seriöst. Jag vänder mig mot beskrivningen att vi skulle göra det icke-seriöst. Om det är så att mitt anförande tidigare uppfattades av Lage Rahm som icke-seriöst ber jag om ursäkt för det.

Anf. 126 YVONNE ANDERSSON (kd):

Fru talman! I dag debatterar vi ett betänkande som behandlar ett antal motioner. De är lite disparata. Jag har valt ut ett område, nämligen hur de framtida satsningarna på forskning och universitet ska se ut.

Men innan jag går in på detta måste jag uttrycka min förvåning, fru talman, över Thomas Strand. Han säger några saker som är direkt missvisande. Det vill jag förklara allra först. Jag vill också säga att jag tänker utesluta en del av det jag annars skulle ha tagit med i mitt anförande eftersom mina kolleger på allianssidan har varit fylliga i sina anföranden. Jag instämmer med dem.

Thomas Strand tog upp Arbetslivsinstitutet, och det lät som om vi skulle ha lagt ned någon forskning inom detta område. Vet inte Thomas Strand att anledningen till att institutssituationen löstes upp var att forskningen inte var kopplad till doktorandutbildning? Varje framstående forskningsinstitut är också kopplat till en doktorandutbildning. Därför har man låtit de forskarna få jobba vidare på olika lärosäten. Det är alltså en helt kvalitetsinriktad förändring som vi har gjort.

Den andra delen handlar om Forska och väx-pengar. Nej, det var inte så att de lades åt sidan när Vinnova fick en nedräkning för ett år. I stället tog man hälften och omfördelade. De viktiga projekten inom Forska och väx på Vinnova har funnits kvar hela tiden.

När det gäller frågan om att det inte kommer så många propositioner borde var och en i den här kammaren veta att det har varit kutym under ett stort antal år med olika regeringar att lägga fram en forskningsproposition vart fjärde år. Vi lägger fram den ovanligt tidigt. Ni kan vara glada om vi inte efterfrågar den för tidigt i det fall ni händelsevis någonsin mer skulle få majoritet.

Fru talman! När jag debatterade excellent forskning med Thomas Östros för åtta år sedan var det precis det som vi efterlyste medan Socialdemokraterna avslög detta. Egentligen är Thomas Strand bara åtta år sen, men det är okej. Välkommen i ledet! Vi kommer att jobba vidare med detta under vår regeringsperiod.

Fru talman! Jag har alltså valt tre frågor. Den första är: Hur medverkar vi till att duktiga forskare kan komma fram med bra resultat? Den andra är: Hur medverkar vi till att bra forskningsresultat också blir en

framgångsfaktor för vårt land? Och den tredje är: Hur tar vi ledningen i samhällets utveckling?

De här stora frågorna måste man kunna se i varje situation. Jag är väl nästan sist i debatten. Det brukar vara så för oss kristdemokrater. På tidigare talare här i debatten har det låtit så här: Vänsterpartiet är först med enprocentsmålet. Nej, Socialdemokraterna är det.

Men vi har också gått till val på enprocentsmålet. Se inte motsättningar där det inte finns några. Vi vet också att Socialdemokraterna har jobbat för bra forskning. Det har vi också gjort, men vi har lite olika inriktningar och lite olika metoder. Där skiljer vi ut oss. Låt oss, inför dem som eventuellt lyssnar på den här debatten, göra meningsskillnader av det som vi har skilda uppfattningar om men inte av det som vi år efter år har lyft fram som viktiga poänger för alla av oss och det vi faktiskt vill ha.

Om forskare ska bli duktiga forskare behövs det en bra miljö. Ni har naturligtvis alla läst Vetenskapsrådets guide till god infrastruktur. De första riktlinjerna kom 2005, och sedan har de byggts på av forskningsråden och andra. Där kan vi läsa väldigt tydligt att förutsättningarna är just bra miljöer och bra resurser. Det är något som vi försöker jobba med och som ska fram i den forskningsproposition som kommer till hösten. Det är någonting som vi kanske inte hitintills har varit så lyckosamma med. Det är egentligen detta som har brustit när man har tittat på utvärderingar.

Det finns duktiga professorer, men de måste år efter år jobba på sina ansökningar i stället för att forska. Det finns en rad delar som vi vill lyfta fram. Varför det? Jo, konkurrensutställningen har varit i Forskningsrådet. Nu för man ned friheten att ta hand om sina medel till lärosätena. Konkurrensutställningen sker där. Då kan det bli en annan frihet och långsiktighet. Man kan utveckla lärosätet så att alla kan bli bra på någonting.

Den nuvarande resurstilldelningen har varit djupt orättvis. Det har till och med saknats en god mall för vilka kriterier man har utgått ifrån. I själva verket har det inte funnits några kriterier. Ingen har åtminstone kunna presentera dem när vi har efterfrågat dem under många år. Därför har till exempel mitt hemuniversitet, Linköpings universitet, genomgående fått mindre medel i de statliga anslagen än varje annat jämförbart universitet. Varför det? Jo, men så blir det när det är orättvist och man inte går efter vad som egentligen har hänt. Man har inte tittat på resurser och så vidare. Man har inte haft bedömningskriterier.

Nu har det kommit en utredning, Dan Brändströms utredning, som visar hur man kan konkurrensutsätta forskningen på lärosätena. Här bestäms godtagbara, tydliga kriterier. Nu menar inte jag att det är självklart att de kriterierna är de bästa, men det finns ändå kriterier som vi kan utgå ifrån.

Jag tror också att det är viktigt att det blir en kredit för den goda forskning som finns. Det ska vårt land kunna få tillbaka lite av. Många fräscha idéer har försvunnit till andra länder därför att vi inte har haft någon bra helhetsbild av hur man tar till vara detta. Nu vet vi att Vinnova genom så kallat trippelhelixförfarande kan få samhälle, näringsliv och forskare att samarbeta så att vi ökar antalet jobb i samband med att vi ger medel till Vinnova.

Prot. 2007/08:64
14 februari

*Forskning och
forskarutbildning*

Den tredje frågan som jag helt snabbt vill ta upp här är något som jag också tycker är en brännhet fråga. Hur är vi med och styr och leder utvecklingen? På vilket sätt vill vi makthavare samarbeta med forskare? Vi är väl inte något slags offer? Vi ska ha en god grundforskning. Vi ska ha fri forskning på många sätt. Men sedan ska vi samarbeta också så att vi får en utveckling som är bra för landet.

Japan har satt upp ett råd direkt underställt premiärministern. De vill vara *number one*, som de uttrycker det själva. Det här rådet menar att de ska se på den samlade bilden av forskning och framtidsutveckling. Finland har ett framtidsutskott.

Det kanske är så att vi också ska hitta en idé om hur vi ska gå framåt i vårt land. Vi har Rifo, som jag själv har förmånen att vara kopplad till. Vi har gjort mycket inom ramen för riksdagen. Framtidsdagen var välbesökt. Förmodligen kan vi hitta annat. Vi har viktiga fält som är på gång nu, till exempel nanotekniken. Norge lär ha en nationell strategi för hur den ska gå framåt. Vi har jätteviktiga stora frågor att ta tag i. Jag ser fram emot att vi på ett ännu tydligare sätt ska kunna jobba vidare med de viktiga forskningsfrågorna, inte minst när vi får en forskningsproposition som kommer att utveckla krafterna inom forskningsdelen.

Med det, fru talman, vill jag yrka avslag på samtliga motioner och bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 127 MAX ANDERSSON (mp):

Fru talman! Jag tänkte tala om lycka. Lycka är något som mänskligheten har sökt sedan urminnes tider, men det är först de senaste 10–15 åren som lyckoforskningen har börjat kunna ge oss hårda fakta om hur man ska finna den.

Lyckoforskning är ett nytt, tvärvetenskapligt ämne som kombinerar framför allt psykologi, nationalekonomi och samhällsvetenskap. Den har kommit längre än vad många tror. Den har till och med kommit så långt att det nu har getts ut studentlitteratur på det svenska språket.

De hårda fakta som man har kunnat komma fram till, hur har man kommit fram till dem? Vi har hört invändningar i stil med: Men kan man verkligen mäta lycka?

Ja, lyckoforskningen säger att det verkar som om man kan det. Den vanligaste metoden är att man använder sig av enkätundersökningar där folk helt enkelt får svara på frågor om hur lyckliga de är vid vilket tillfälle etcetera. Det här materialet kan sedan studeras. Man kan söka efter korrelationer, och man har hittat resultat. En del av dem är ganska självklara såsom att kärlek, vänner och ett aktivt liv bidrar till att öka lyckan. Man har kommit fram till och fått hårda fakta om att pendling till arbetet inte är en behaglig vardagsaktivitet. Man har också hittat det intressanta faktumet att politisk aktivitet verkar bidra till att öka individens lycka. Det kunde ju vi ha talat om för forskarna för länge sedan.

En sak som torde intressera utbildningsutskottet särskilt är att den momentana lyckoupplevelsen av läsläsning är mindre än den av att titta på tv, men att på sikt bidrar ett flitigt läsläsande till att öka lyckan. Huruvida det stämmer ska jag inte uttala mig om – jag är inte lyckoforskare – men det är i alla fall det resultatet pekar på.

Det finns andra resultat som är mer anmärkningsvärda. Ett av de mest anmärkningsvärda resultaten är att lyckan skiljer sig väldigt mycket år mellan olika länder. Zimbabwe är till exempel ett av jordens allra olyckligaste länder medan skandinaviska välfärdsstater som Sverige och Danmark tillhör de lyckligaste. Det verkar som om faktorer som demokrati, rättssamhälle och trygghet starkt bidrar till lyckan i ett samhälle. Det verkar också som om hälsa är lyckobefrämjande. Det pågår en spännande debatt om jämlikheten och skillnader i lönenivåer bidrar till att öka eller minska lyckan. Olika forskningsresultat säger olika saker. Det finns också en spännande debatt om lyckan är röd, blå eller grön. Men det är ju så det är med forskning: Den ger inte alltid det resultat man önskar.

Lyckoforskningen visar också mycket tydligt att man inte kan öka sin personliga lycka varaktigt genom att köpa prylar. Den lycka man får när man inhandlar någonting, om man gör det i Sverige och är en normal svensk, klingar av väldigt snabbt, inom några veckor. I vårt samhälle kan man alltså inte köpa lycka för pengar.

Men man kan faktiskt köpa lycka för pengar, förutsatt att man är fattig. I fattiga länder, där människor inte får sina grundläggande behov täckta, där kan man öka lyckan genom att få mer pengar så att man kan få de grundläggande behoven täckta. Men över en viss nivå är ökad materiell konsumtion inte ett effektivt sätt att öka lyckan.

Lyckan har inte ökat väsentligt i Sverige sedan 1970-talet, trots att vi har haft en enorm ekonomisk tillväxt sedan dess. Vår topplats i de internationella lyckoligorna visar tydligt att vi har gjort någonting väldigt rätt i det här landet. Men det faktum att vi har stått stilla sedan 1970-talet tyder också på att vi borde titta på om vi inte gör någonting fel.

Fru talman! Det verkar som om det högsta målet för politiken i Sverige, det som vi alla politiker opererar efter i det vardagliga politiska arbetet, är att maximera bnp. Vi tittar på olika politiska förslag och frågar oss: Höjer det här bnp? Sänker det här bnp? Vad får det för effekter?

Man räknar med minsta tiondel eller hundradel. Men är det det som är målet med politiken?

Organisationen Charity, en påtryckningsorganisation som kämpar för att öka lyckan, har frågat svenska riksdagsledamöter vad de tycker är politikens högsta mål. 32 av 58 hävdar att det högsta målet är att maximera lyckan så mycket som möjligt. Det verkar som om politiker från väldigt många håll inom svensk politik faktiskt tycker att det är en bra idé.

Jag har studerat lyckoforskningens resultat inför den här motionen, och jag måste erkänna att jag tycker att väldigt mycket av lyckoforskningens resultat låter som grön politik. Men jag erkänner att jag är partisk.

Jag vet att i Storbritannien har både Labour, de konservativa och liberaldemokraterna startat någon form av arbetsgrupper för att ta in lyckoforskningens resultat i sin egen politikprocess.

Det finns några slutsatser som man kan dra, i alla fall relativt säkert. Jag ska inte stå här och säga att den gröna politiken är den som leder till mest lycka. Så långt har inte lyckoforskningen kommit än, i alla fall inte på alla områden.

Men några resultat verkar vara väldigt stabila. En satsning på psykiatri skulle öka lyckan i samhället. Det verkar som om det är mycket lättare att lindra olycka än att öka människors lycka. Att öka lyckan är svårt, framför allt när man redan ligger på topp. En annan sak som vi borde fundera på är om det verkligen är rätt att försöka öka bnp-tillväxten i samhället genom att öka otryggheten, vilket jag vet att den borgerliga regeringen har funderat på vid några tillfällen och även försökt genomföra. Det kan bidra till att minska lyckan i samhället på sikt, och det är ju inte det som regeringen vill.

Vi har gjort mycket rätt här i Sverige. Det är därför vi ligger på topp. Men det faktum att vi inte ligger högre nu än vad vi gjorde på 70-talet tyder på att vi förhoppningsvis kan göra någonting mer rätt än vad vi hittills har gjort.

Lyckoforskningen är ett framväxande ämne, och den håller fram ett löfte om ett mer rationellt angreppssätt när det gäller att öka lyckan i samhället och en bättre, mer rationell politik. Det här är vad jag vet det första talet om lyckoforskning i Sveriges riksdag. Jag tror att inom 10–15 år kommer lyckan och lyckoforskningen att tillhöra politikens standardfrågor, och den kommer att användas av alla partier för att öka lyckan i Sverige så mycket som möjligt.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 20 februari.)

14 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades
EU-dokument
KOM(2007)649 Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet
och rådet: Upptrappning av kampen mot terrorism
KOM(2007)651 Meddelande från kommissionen om bättre sprängäm-
nessäkerhet

15 § Anmälan om interpellationer

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 14 februari

2007/08:394 Statsråds deltagande i exklusiva arrangemang
av *Peter Hultqvist* (s)

till statsminister Fredrik Reinfeldt (m)

2007/08:395 Guantánamo

av *Luciano Astudillo* (s)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2007/08:396 Musik i hela landet

av *Anneli Särnblad* (s)

till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

2007/08:397 Offentlig insyn i friskolor och skolor drivna i aktiebolagsform

av *Peter Hultqvist* (s)
till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

2007/08:398 Turism

av *Berit Högman* (s)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

2007/08:399 Krav på samordnad information om förebyggande insatser mot livmoderhalscancer

av *Anne Ludvigsson* (s)
till statsrådet Maria Larsson (kd)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 19 februari.

16 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 13 februari

2007/08:745 Z-rondellen

av *Gunnar Sandberg* (s)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2007/08:746 Polishämtning av elever som skolkar

av *Thomas Bodström* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:747 Återanvändning för långsiktig hållbarhet

av *Birgitta Eriksson* (s)
till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2007/08:748 Satsningar på vind- och vågkraft

av *Birgitta Eriksson* (s)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

2007/08:749 Kvinnor och starta-eget-bidrag

av *Birgitta Eriksson* (s)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2007/08:750 Skatteundandragande vid auktioner

av *Birgitta Eriksson* (s)
till finansminister Anders Borg (m)

2007/08:751 Utlandssvenskar, skatteskulder, svensk sjukvård och äldreomsorg

av *Birgitta Eriksson* (s)
till finansminister Anders Borg (m)

2007/08:752 Brottlighet inom byggsektorn

av *Phia Andersson* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:753 Gränsöverskridande problem för arbetskraft

av *Phia Andersson* (s)
till statsrådet Tobias Billström (m)

- 2007/08:754 Tillgången på vårdpersonal**
av *Cecilia Widegren* (m)
till socialminister Göran Hägglund (kd)
- 2007/08:755 Avvisning av afghanska flyktingar från Sverige**
av *Ameer Sachet* (s)
till statsrådet Tobias Billström (m)
- 2007/08:756 Svensk ståndpunkt i EU om allmännyttan**
av *Ameer Sachet* (s)
till statsrådet Mats Odell (kd)
- 2007/08:757 Omvandling av hyresrätter till bostadsrätter**
av *Ameer Sachet* (s)
till statsrådet Mats Odell (kd)
- 2007/08:758 USA och tortyr**
av *Ameer Sachet* (s)
till utrikesminister Carl Bildt (m)
- 2007/08:759 Mangroveavverkning och jätteräkor**
av *Ameer Sachet* (s)
till statsrådet Ewa Björling (m)
- 2007/08:760 Arbetsplatsolyckor och arbetsmiljöinitiativ**
av *Ameer Sachet* (s)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)
- 2007/08:761 Polisnärvaro i småkommuner**
av *Ulla Andersson* (v)
till justitieminister Beatrice Ask (m)
- 2007/08:762 Införande av ”grön gräddfil” för hela näringslivet**
av *Lars Hjälmered* (m)
till miljöminister Andreas Carlgren (c)
- 2007/08:763 Rättvisemärkning av etanol**
av *Karin Svensson Smith* (mp)
till miljöminister Andreas Carlgren (c)
- 2007/08:764 Minoriteteters hälsosituation**
av *Carina Hägg* (s)
till statsrådet Maria Larsson (kd)

den 14 februari

- 2007/08:765 Nordiskt tullsamarbete**
av *Britta Rådström* (s)
till statsrådet Cristina Husmark Pehrsson (m)
- 2007/08:766 Situationen för HBT-personer i Senegal**
av *Marianne Berg* (v)
till utrikesminister Carl Bildt (m)
- 2007/08:767 Privatskolor och skolbibliotek**
av *Ameer Sachet* (s)
till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

2007/08:768 Öars problem och strukturella nackdelar

av *Christer Engelhardt* (s)
till statsrådet *Cecilia Malmström* (fp)

2007/08:769 Den ökande vildsvinsstammen

av *Lars Wegedal* (s)
till jordbruksminister *Eskil Erlandsson* (c)

2007/08:770 Nykterhetskontroller vid tullar utan tullpersonal

av *Hans Olsson* (s)
till justitieminister *Beatrice Ask* (m)

2007/08:771 Skattefri aktieutdelning och gåva

av *Hans Olsson* (s)
till finansminister *Anders Borg* (m)

2007/08:772 Beredskap för svensk bolånekris

av *Hans Olsson* (s)
till finansminister *Anders Borg* (m)

2007/08:773 Tullsamarbetet med Norge och Finland

av *Britta Rådström* (s)
till finansminister *Anders Borg* (m)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 19 februari.

17 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 13 februari

2007/08:715 Arktis som marinreservat

av *Birgitta Ohlsson* (fp)
till utrikesminister *Carl Bildt* (m)

2007/08:726 Reseförbud för kvinnor i Irak

av *Tina Acketoft* (fp)
till utrikesminister *Carl Bildt* (m)

den 14 februari

2007/08:736 Etniska och religiösa minoriteters situation i Irak

av *Kalle Larsson* (v)
till statsrådet *Tobias Billström* (m)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 19 februari.

Prot. 2007/08:64
14 februari

18 § Kammaren åtskildes kl. 17.18.

Förhandlingarna leddes
av tredje vice talmannen från sammanträdet början till ajourneringen
kl. 13.54,
av förste vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 15.56 och
av andre vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

PER PERSSON

/Eva-Lena Ekman

1 § Avsägelse	1
2 § Anmälan om kompletteringsval till utskott och riksbanksfullmäktige	1
3 § Meddelande om preliminär plan för kammarens sammanträden	2
4 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	2
5 § Aktuell debatt: Fiskeripolitiken	3
Anf. 1 WIWI-ANNE JOHANSSON (v)	3
Anf. 2 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c)	4
Anf. 3 WIWI-ANNE JOHANSSON (v)	6
Anf. 4 JAN-OLOF LARSSON (s)	7
Anf. 5 JEPPE JOHNSSON (m)	9
Anf. 6 LARS TYSKLIND (fp).....	11
Anf. 7 IRENE OSKARSSON (kd).....	12
Anf. 8 TINA EHN (mp)	14
Anf. 9 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c)	15
Anf. 10 WIWI-ANNE JOHANSSON (v)	16
Anf. 11 JAN-OLOF LARSSON (s)	17
Anf. 12 JEPPE JOHNSSON (m).....	17
Anf. 13 LARS TYSKLIND (fp).....	18
Anf. 14 IRENE OSKARSSON (kd).....	19
Anf. 15 TINA EHN (mp)	19
Anf. 16 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c)	20
Anf. 17 WIWI-ANNE JOHANSSON (v)	21
Anf. 18 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c)	21
6 § Hänvisning av ärenden till utskott	22
7 § Utvidgad rätt till biträde vid förhör, m.m.	22
Justitieutskottets betänkande 2007/08:JuU11	22
Anf. 19 MARGARETA PERSSON (s).....	22
Anf. 20 LENA OLSSON (v).....	23
Anf. 21 MEHMET KAPLAN (mp).....	24
Anf. 22 ANDERS HANSSON (m)	24
Anf. 23 LENA OLSSON (v) replik.....	26
Anf. 24 ANDERS HANSSON (m) replik	27
Anf. 25 LENA OLSSON (v) replik.....	27
Anf. 26 ANDERS HANSSON (m) replik	27
Anf. 27 OTTO VON ARNOLD (kd)	28
(Beslut fattades under 12 §.).....	29
8 § Fastighetsrättsliga frågor	29
Civilutskottets betänkande 2007/08:CU8	29
(Beslut fattades under 12 §.).....	29
Ajournering	29
Återupptagna förhandlingar	29
9 § Frågestund	29
Anf. 28 FÖRSTE VICE TALMANNEN.....	29

<i>Läget i den finansiella sektorn</i>	29
Anf. 29 THOMAS ÖSTROS (s)	29
Anf. 30 Finansminister ANDERS BORG (m)	30
Anf. 31 THOMAS ÖSTROS (s)	30
Anf. 32 Finansminister ANDERS BORG (m)	31
<i>Marknadshyror</i>	31
Anf. 33 EGON FRID (v)	31
Anf. 34 Statsrådet MATS ODELL (kd)	31
Anf. 35 EGON FRID (v)	32
Anf. 36 Statsrådet MATS ODELL (kd)	32
<i>Forskning som stöd för infrastrukturpolitiken</i>	32
Anf. 37 KARIN SVENSSON SMITH (mp)	32
Anf. 38 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	33
Anf. 39 KARIN SVENSSON SMITH (mp)	33
Anf. 40 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	33
<i>Flyktningbarns möjlighet till studiero</i>	34
Anf. 41 MARGARETA PÅLSSON (m)	34
Anf. 42 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m)	34
Anf. 43 MARGARETA PÅLSSON (m)	34
Anf. 44 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m)	34
<i>Sjukvård för papperslösa och gömda</i>	35
Anf. 45 GUNILLA TJERNBERG (kd)	35
Anf. 46 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m)	35
Anf. 47 GUNILLA TJERNBERG (kd)	36
Anf. 48 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m)	36
<i>Skatteregler för elitidrottare</i>	36
Anf. 49 ÅKE SANDSTRÖM (c)	36
Anf. 50 Finansminister ANDERS BORG (m)	37
Anf. 51 ÅKE SANDSTRÖM (c)	37
Anf. 52 Finansminister ANDERS BORG (m)	37
<i>Restiden på vissa tågsträckor</i>	37
Anf. 53 ALLAN WIDMAN (fp)	37
Anf. 54 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	38
Anf. 55 ALLAN WIDMAN (fp)	38
Anf. 56 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	38
<i>Socialt ansvar i bostadspolitiken</i>	38
Anf. 57 HANNAH BERGSTEDT (s)	38
Anf. 58 Statsrådet MATS ODELL (kd)	39
Anf. 59 HANNAH BERGSTEDT (s)	39
Anf. 60 Statsrådet MATS ODELL (kd)	39
<i>Kårobligatoriet</i>	40
Anf. 61 LAGE RAHM (mp)	40
Anf. 62 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp)	40
Anf. 63 LAGE RAHM (mp)	41
Anf. 64 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp)	41
<i>Vård för vuxna papperslösa</i>	41
Anf. 65 GÖTE WAHLSTRÖM (s)	41
Anf. 66 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m)	41

Anf. 67 GÖTE WAHLSTRÖM (s)	42
Anf. 68 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m).....	42
<i>Finansieringen av infrastrukturen .....</i>	<i>42</i>
Anf. 69 PIA NILSSON (s)	42
Anf. 70 Finansminister ANDERS BORG (m).....	43
Anf. 71 PIA NILSSON (s)	43
Anf. 72 Finansminister ANDERS BORG (m).....	43
<i>Bostadssituationen för asylsökande.....</i>	<i>44</i>
Anf. 73 BORIANA ÅBERG (m)	44
Anf. 74 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m).....	44
Anf. 75 BORIANA ÅBERG (m)	44
<i>Samkanalisering av elnät och bredband.....</i>	<i>45</i>
Anf. 76 HELENE PETERSSON i Stockaryd (s).....	45
Anf. 77 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	45
Anf. 78 HELENE PETERSSON i Stockaryd (s).....	45
Anf. 79 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	45
<i>Bostadspolitiken och rörligheten på arbetsmarknaden .....</i>	<i>46</i>
Anf. 80 GUNNAR SANDBERG (s)	46
Anf. 81 Statsrådet MATS ODELL (kd)	46
Anf. 82 GUNNAR SANDBERG (s)	46
Anf. 83 Statsrådet MATS ODELL (kd)	47
<i>Studiestöd till vuxna utvecklingsstörda.....</i>	<i>47</i>
Anf. 84 YVONNE ANDERSSON (kd).....	47
Anf. 85 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp).....	47
Anf. 86 YVONNE ANDERSSON (kd).....	48
Anf. 87 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp).....	48
Anf. 88 FÖRSTE VICE TALMANNEN.....	48
10 § Utvidgad registerkontroll inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg	49
Utbildningsutskottets betänkande 2007/08:UbU4	49
Anf. 89 ROSSANA DINAMARCA (v)	49
Anf. 90 ULRIKA CARLSSON i Skövde (c).....	50
Anf. 91 ROSSANA DINAMARCA (v) replik.....	52
Anf. 92 ULRIKA CARLSSON i Skövde (c) replik	52
Anf. 93 ROSSANA DINAMARCA (v) replik.....	52
Anf. 94 ULRIKA CARLSSON i Skövde (c) replik	53
Anf. 95 PETER HULTQVIST (s)	53
Anf. 96 ROSSANA DINAMARCA (v) replik.....	54
Anf. 97 PETER HULTQVIST (s) replik.....	54
Anf. 98 ROSSANA DINAMARCA (v) replik.....	54
Anf. 99 PETER HULTQVIST (s) replik.....	55
(Beslut fattades under 12 §.).....	55
11 § Forskning och forskarutbildning.....	55
Utbildningsutskottets betänkande 2007/08:UbU5	55
Anf. 100 THOMAS STRAND (s).....	55
Anf. 101 EVA OLOFSSON (v)	58
Anf. 102 LAGE RAHM (mp).....	60
(forts. 13 §).....	61

Ajournering	62
Återupptagna förhandlingar	62
12 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde	62
JuU11 Utvidgad rätt till biträde vid förhör, m.m.	62
CU8 Fastighetsrättsliga frågor	62
UbU4 Utvidgad registerkontroll inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg	62
13 § (forts. från 11 §) Forskning och forskarutbildning (forts. UbU5)	63
Anf. 103 ULRIKA CARLSSON i Skövde (c)	63
Anf. 104 THOMAS STRAND (s) replik	65
Anf. 105 ULRIKA CARLSSON i Skövde (c) replik	65
Anf. 106 THOMAS STRAND (s) replik	66
Anf. 107 ULRIKA CARLSSON i Skövde (c) replik	66
Anf. 108 LAGE RAHM (mp) replik	67
Anf. 109 ULRIKA CARLSSON i Skövde (c) replik	67
Anf. 110 LAGE RAHM (mp) replik	68
Anf. 111 ULRIKA CARLSSON i Skövde (c) replik	68
Anf. 112 LARS HJÄLMERED (m)	68
Anf. 113 THOMAS STRAND (s) replik	70
Anf. 114 LARS HJÄLMERED (m) replik	71
Anf. 115 THOMAS STRAND (s) replik	71
Anf. 116 LARS HJÄLMERED (m) replik	72
Anf. 117 CHRISTER NYLANDER (fp)	73
Anf. 118 THOMAS STRAND (s) replik	74
Anf. 119 CHRISTER NYLANDER (fp) replik	75
Anf. 120 THOMAS STRAND (s) replik	75
Anf. 121 CHRISTER NYLANDER (fp) replik	76
Anf. 122 LAGE RAHM (mp) replik	76
Anf. 123 CHRISTER NYLANDER (fp) replik	77
Anf. 124 LAGE RAHM (mp) replik	77
Anf. 125 CHRISTER NYLANDER (fp) replik	78
Anf. 126 YVONNE ANDERSSON (kd)	78
Anf. 127 MAX ANDERSSON (mp)	80
(Beslut skulle fattas den 20 februari.)	82
14 § Bordläggning	82
15 § Anmälan om interpellationer	82
16 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	83
17 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	85
18 § Kammaren åtskildes kl. 17.18.	86

Tryck: Elanders, Vällingby 2008